

รายงานการวิจัย

**การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

**AN EVALUATION OF THE MASTER OF ARTS PROGRAM IN
LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
(REVISED PROGRAM B.E. 2546),
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY**

สพัตน์ สองแสงจันทร์

**ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2552**

**งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์)
ประจำปี 2551**

S 328925

ชื่อเรื่องงานวิจัย: การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อผู้วิจัย : รองศาสตราจารย์สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์

ปีที่วิจัย : 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้รูปแบบ CIPP Model ประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบทของ
หลักสูตร ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร และ
ด้านผลผลิตของหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 11 คน และนิสิตระดับปริญญาโท
ภาคพิเศษ จำนวน 63 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า 5
ระดับ และแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ด้านบริบท คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและนิสิตมีความเห็นว่า วัตถุประสงค์ของ
หลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก เนื้อหารายวิชาของหลักสูตรมีความ
เหมาะสมในระดับมากที่สุดและมาก ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาในหลักสูตรมี
ความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
และนิสิตพบว่าไม่แตกต่างกัน สำหรับการวางแผนการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ามีเหมาะสม

ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรพบว่า คุณสมบัติของอาจารย์ทั้งในด้าน
วุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการ เมื่อเทียบกับเกณฑ์คุณภาพการศึกษาของ สกอ. จะได้
คะแนน 1 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา ทั้งคณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรและนิสิตเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุดและมาก ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ในการจัดการเรียนการสอน นิสิตมีความเห็นว่าห้องบรรยายมีความเหมาะสมในระดับมาก
ห้องปฏิบัติการและเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเครื่องมือ/
โสตทัศนูปกรณ์ และเอกสารประกอบการสอนมีความเหมาะสมในระดับมาก

ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร นิสิตมีความเห็นว่าด้านสภาพการจัดการเรียนการสอน
คือ วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนสื่อการสอน การมอบหมายงาน และวิธีการวัดและ
ประเมินผลของผู้สอน มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนบุคลิกลักษณะของครูสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้าน
กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ในด้านการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการ

บริหารหลักสูตรฯ มีความเห็นว่ามีมาตรฐาน/เหมาะสมแล้ว ส่วนนิสิตเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก

ด้านผลผลิตของหลักสูตร นิสิตประเมินตนเองว่า มีคุณสมบัติด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อยู่ในระดับมาก

เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมิน พบว่าประเด็นที่ไม่ผ่านการประเมินคือ ด้านบริบทในเรื่องการวางแผนการศึกษาตามความคิดเห็นของนิสิต ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในเรื่องคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ และเรื่องห้องปฏิบัติการและเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ นอกเหนือจากนั้นผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด

Research Title : An Evaluation of the Master of Arts Program in Library and Information Science (Revised Program B.E. 2546) Srinakharinwirot University
Researchers : Asso.Prof. Suphat Songsaengchan,
Year : 2009

ABSTRACT

This research aims to evaluate the Master of Arts Program in Library and Information Science (revised program B.E. 2546), Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University. The CIPP Model was used to assess four aspects of this program: context; input; process; and product. The sample groups are eleven committees for the Master of Arts Program in Library and Information Science and sixty-three graduate students from the Twilight Program. The instrument for data collecting is a questionnaire consisting of three parts: multiple choice question, rating scale questions, and open form questions. The statistics for analysis are percentage, arithmetic mean, standard deviation and t-test. The results are as followed.

For the context evaluation, both the committees and the students agree that the appropriateness of the program objectives and structure are in a high level. The appropriateness of the course content is in the highest level and high level. The appropriateness of the program's usefulness to the occupation is in a positively high level. There is no difference between the program committees' evaluation and the graduate students' evaluation. For the course planning in each semester, most of them agree that it is appropriate.

For the input evaluation, the standard of the instructors' educational qualifications and academic titles is 1, which is considered as failing when compare to the criteria of the Office of the Higher Education Commission. For the applicants' qualifications, both the committees and the students agree that the appropriateness is in the highest level and high. For the teaching facilities, the students think that the classrooms are very appropriate. The computer lab and the computers are average. The audio-visual equipments are positively appropriate.

For the process evaluation, the students think that the teaching conditions, i.e. teaching method, teaching equipment and teaching media usage, assignments, evaluation, and assessment, are positively appropriate. The instructors' personalities are in the highest level. The extracurricular activities are also positively appropriate. For the program management, the committees think that it is clear and appropriate while the students think it is highly appropriate.

For the product evaluation, the students' self-assessment on cognitive, affective, and psychomotor domain is in a positively high level.

Finally, when compare to the evaluating criteria, some issues in the main aspects of the evaluation do not pass the criteria: the course planning of each semester according to students' opinion in the context evaluation, and the instructors' educational qualifications and academic titles, the computer lab and the computers in the input evaluation. Other than that, the rest pass the criteria.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2551 และสำเร็จลงด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับปริญญาโท ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา รองศาสตราจารย์เจลิยว พันธุ์สีดา และรองศาสตราจารย์สีปาน ทรัพย์ทอง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในหลายประการ

ขอขอบคุณ อาจารย์สุชาดา บุญอิต ที่ช่วยเหลือในการจัดทำบทคัดย่อให้เป็นอย่างดี

สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์
มิถุนายน 2552

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
Abstract	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
บัญชีตาราง	(8)
บัญชีภาพประกอบ	(11)
1 บทนำ	
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตร	8
ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	13
พัฒนาการหลักสูตรระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	25
เกณฑ์การประเมินคุณภาพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
งานวิจัยในต่างประเทศ	47
งานวิจัยในประเทศ	55
3 วิธีดำเนินงานวิจัย	
ข้อตกลงเบื้องต้น	61
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	61
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการวิจัย	107
ข้อตกลงเบื้องต้น	107
วิธีดำเนินการวิจัย	108
สรุปผลการวิจัย	110
อภิปรายผลการวิจัย	116
ข้อเสนอแนะ	
ข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และ	
สารสนเทศศาสตร์	123
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	124
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	130
ประวัติย่อผู้วิจัย	165

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนบุคลากรของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ	26
2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) และเกณฑ์การประเมิน	62
3 สถานภาพของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับมหาบัณฑิตฯ	69
4 สถานภาพของนิสิตระดับปริญญาโท	70
5 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานของนิสิตระดับปริญญาโทที่มีงานทำ จำแนกตามตำแหน่งงาน ประเภทหน่วยงาน และระยะเวลา ในการทำงาน	71
6 ผลการประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท	72
7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท	73
8 ผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท.....	74
9 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท	75
10 ผลการประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาของรายวิชาในหลักสูตร ของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯและนิสิตระดับปริญญาโท	77
11 ผลการประเมินด้านประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาในหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท	79
12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท	81
13 ผลการประเมินความเหมาะสมของการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท	84
14 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท	84

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 ผลการประเมินคุณสมบัติอาจารย์ประจำของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินสัดส่วน วุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	86
16 ผลการประเมินคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรฯ และ นิสิตระดับปริญญาโท	87
17 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรฯ และ นิสิตระดับปริญญาโท	88
18 ผลการประเมินอาคาร / สถานที่ ของนิสิตระดับปริญญาโท	89
19 ผลการประเมินวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ของนิสิตระดับปริญญาโท	90
20 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตระดับปริญญาโท	91
21 ผลการประเมินวิธีการสอนของผู้สอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท	92
22 ผลการประเมินการใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอนของผู้สอน โดยนิสิต ระดับปริญญาโท	93
23 ผลการประเมินการมอบหมายงานของผู้สอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท	94
24 ผลการประเมินบุคลิกผู้สอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท	94
25 ผลการประเมินวิธีการวัดและประเมินผลของผู้สอน โดยนิสิต ระดับปริญญาโท	95
26 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยนิสิต ระดับปริญญาโท	96
27 ผลการประเมินเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยนิสิตระดับปริญญาโท	97
28 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของนิสิตระดับปริญญาโท	97
29 ผลการประเมินการบริหารหลักสูตร ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรฯ	98
30 ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตร	99
31 ผลการประเมินการบริหารหลักสูตร ตามความคิดเห็นของนิสิต ระดับปริญญาโท	100

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
32 ข้อเสนอแนะของนิสิตระดับปริญญาโทเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร	101
33 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านพุทธพิสัยของนิสิตระดับปริญญาโท	102
34 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านจิตพิสัยของนิสิตระดับปริญญาโท	103
35 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านทักษะพิสัยของนิสิตระดับปริญญาโท	104
36 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโท	105

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 องค์ประกอบของหลักสูตร	10
2 โครงสร้างหลักสูตรเชิงระบบ	10
3 แสดงระบบการเรียนรู้การสอน	10
4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์	12

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

"การศึกษา" มีความสำคัญยิ่งในการกำหนดอนาคตของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้าง "ปัญญา" ให้กับคนในชาติ โดยเหตุนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาในทุกกระดับให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และที่เป็นหลักสำคัญของการบริหารการศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเหตุนี้ หลักสูตรและการบริหารหลักสูตรจึงเป็นฐานสำคัญของการบริหารงานวิชาการ และเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบัน

ในการผลิตกำลังคนที่มี "ปัญญา" ให้เป็นหลักในการพัฒนาประเทศได้ดั่งนั้น จะต้องมองย้อนกลับไปดูเป้าหมายหลอมที่สำคัญในการผลิตกำลังคนในระดับสูง คือ "สถาบันอุดมศึกษา" ว่ามีกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเพียงใด โดยหลักความจริงตามนัยนี้ หลักสูตรจึงเป็นหัวใจของการจัดการอุดมศึกษา และมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพจึงต้องมีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพราะกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรมีลักษณะเป็นวัฏจักรหมุนเวียนต่อเนื่องกัน โดยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 โดยในข้อ 16 ได้ระบุว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้น จะต้องมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2549: 31) ซึ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรนั้น โดยทั่วไปประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และประการสุดท้ายคือ การประเมินหลักสูตร (นพเก้า ณ พัทลุง, 2550: 14)

คำว่า "การประเมินผล" Phi Delta Kappa National Committee on Education ได้ให้นิยามไว้ว่า "เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์วิจารณ์ การรวบรวม และการจัดหาข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ" (รุจิร ภูสาระ, 2546: 144) ดังนั้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการเพื่อการตัดสินใจในเรื่องหลักสูตรนั่นเอง กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร หรือเป็นการให้ค่า การตัดสินใจ (Value judgement) เกี่ยวกับจุดแข็งจุดอ่อนของหลักสูตร (ปทีป เมษาคณวุฒิ, 2544: 43) หรืออีกนัยหนึ่ง

กล่าวได้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดประสงค์ เพื่อพิจารณาบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่จะประเมิน โดยนำมาพิจารณาร่วมกันเช่น ตัวเอกสาร หลักสูตร วัสดุหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตัวผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร และความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนและสังคม เป็นต้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เพราะจะสามารถอธิบายให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทราบถึงผลการออกแบบหรือการสร้างหลักสูตรว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ผลผลิตของหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์หลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรที่ปฏิบัติกันส่วนใหญ่มีอยู่ 2 ประการ คือ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 217)

1. การประเมินเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร คือ การประเมินในระหว่างการทำงานพัฒนาหลักสูตร มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ผลการประเมินนั้นให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยมีการวัดผลเป็นระยะๆ ในระหว่างการทำงานทดลองใช้หลักสูตร แล้วนำผลจากการวัดมาประเมินว่าแต่ละขั้นตอนของหลักสูตร มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ดีเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตร ได้ถูกต้องก่อนที่จะนำไปใช้จริง

2. การประเมินเพื่อสรุปผลว่า คุณค่าของการพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมหรือไม่ หลักสูตรได้สนองความต้องการของผู้เรียน ของสังคมเพียงใด ควรจะใช้ต่อไปหรือควรจะยกเลิกทั้งหมด หรืออาจยกเลิกเพียงบางส่วน และปรับแก้ในส่วนใด

โดยทั่วไป การประเมินหลักสูตรใดๆ จะมีความมุ่งหมายและขั้นตอนของการปฏิบัติส่วนใหญ่ที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 218-219)

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตร หรือการประเมินปัจจัยเบื้องต้น โดยตรวจสอบดูว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้น สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งเป็นระยะของการพัฒนาหลักสูตรและการตรวจสอบหลักสูตรตามลำดับดังนี้

1.1 การประเมินจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตร และความมุ่งหมายเฉพาะที่สำคัญๆ ของหลักสูตร

1.2 การประเมินผลแต่ละระยะของการวางแผนปรับปรุงหลักสูตร

1.3 การทดลองและการปรับปรุงวัสดุประกอบหลักสูตรและวิธีการสอนต่างๆ

1.4 การประเมินผลระยะทดลองต่างๆ

1.5 การประเมินคุณภาพของการใช้หลักสูตรทั่วไป

2. เพื่อวัดผลดูว่า การวางเค้าโครงและรูปแบบระบบหลักสูตร รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร และ การบริหารและการบริการหลักสูตร เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่ ซึ่งในบางครั้งจะเรียกว่า การประเมินกระบวนการ โดยแบ่งระยะของการประเมินดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ตรวจสอบ เสนอแนะ ให้ข้อมูลในการประเมินผล

2.2 สร้างเครื่องมือ ข้อทดสอบ ในการประเมินหลักสูตร

2.3 ศึกษาแหล่งข้อมูลสำหรับการประเมินผล จากครู ผู้ปกครองและชุมชน

2.4 รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประเมินผล

3. การประเมินผลจากตัวผู้เรียนเอง หรือการประเมินผลผลิต เพื่อตรวจสอบดูว่า มีลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ เพียงไร

การประเมินหลักสูตรจะต้องมีขั้นตอนของการดำเนินการและการประเมินผล ซึ่งจะต้องมีมาตรฐานในการประเมิน และควรให้ครอบคลุมระบบของหลักสูตรทั้งหมด คือ การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร การประเมินผลสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร และ การประเมินระบบหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรด้วย เช่น ทรัพยากรที่ต้องใช้ ความสัมพันธ์ของระบบหลักสูตรกับระบบบริหารของสถาบัน ระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น

สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เริ่มเปิดสอนเมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยใช้ชื่อว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ได้ปรับปรุงเป็นหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุงนี้ ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการประชุม ครั้งที่ 5/2546 โดยใช้ชื่อว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ซึ่งมีทั้งหลักสูตรแผน ก แบบ ก2 และแผน ข โดยเปิดสอนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2547 ฉะนั้น หากนับแต่การได้รับอนุมัติหลักสูตรจนถึงปัจจุบัน รวมเวลาได้ 5 ปีเศษแล้ว โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นอกเหนือจากความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์แล้ว เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ยังได้เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาโดยไม่มีการหยุดยั้ง ทรัพยากรที่อยู่ในรูปของสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์/ดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วารสาร บทความ ฯลฯ รวมทั้งฐานข้อมูล ได้เพิ่มปริมาณมากขึ้น ส่งผลให้ห้องสมุดใช้กลยุทธ์ "ห้องสมุดดิจิทัล (Digital library)" เป็นแนวทางในการพัฒนา และเป็นที่เชื่อได้ว่าในอนาคตข้างหน้า ห้องสมุดส่วนใหญ่จะเปลี่ยนไปเน้นการให้บริการในรูปของเป็นห้องสมุดดิจิทัล ฉะนั้น การจัดการศึกษาเพื่อให้รองรับกับห้องสมุดดิจิทัลจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น แต่เมื่อพิจารณาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ที่เปิดสอนในขณะนี้ จะพบว่า มีรายวิชาที่เกี่ยวกับห้องสมุดดิจิทัลเพียง 1 รายวิชาเท่านั้น อีกทั้งยังจัดเป็นรายวิชาเลือกอีกด้วย ซึ่งดูจะไม่สอดคล้องกับสภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศและแนวโน้มของห้องสมุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้การตลาดในห้องสมุดก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ห้องสมุดสมัยใหม่ให้การยอมรับ ซึ่งควรพิจารณาบรรจุไว้ในหลักสูตร

ฉะนั้น โดยเหตุผลแห่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 ข้อ 16 ที่ได้ระบุว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้น จะต้องมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จึงเห็นสมควรที่จะประเมินหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุง เพิ่มเติม หรือแก้ไข หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับวิทยาการและสภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต อันจะส่งผลให้สามารถผลิตบุคลากรที่สามารถรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตได้ตามความต้องการของสังคม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านบริบทของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา
2. ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่ คุณสมบัติของอาจารย์ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร ได้แก่ สภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร
4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโทในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยจะทำให้ทราบถึงความเหมาะสมของหลักสูตร รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง 2546) ของ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาใช้พิจารณาตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตร และระบบการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสม อันจะทำให้การผลิตบัณฑิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป อีกทั้งตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานในสังคมปัจจุบันและอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า CIPP Model เป็นแนวทางในการทำวิจัย โดย

จะทำการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง 2546) ใน 4 ด้าน คือ

1.1 การประเมินบริบทของหลักสูตร (Context evaluation) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา

1.2 การประเมินปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร (Input evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่เอื้ออำนวยต่อการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย คุณสมบัติของอาจารย์ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

1.3 การประเมินกระบวนการจัดการหลักสูตร (Process evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรในชั้นปฏิบัติการ ประกอบด้วย สภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร

1.4 การประเมินผลผลิตของหลักสูตร (Product evaluation) เป็นการประเมินคุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโทในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 11 คน
- 2) นิสิตระดับปริญญาโท ภาคปกติและภาคพิเศษ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2548-2551 จำนวน 74 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่มโดยสุ่มจากกลุ่มประชากร คือ

- 1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 11 คน
- 2) นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ ปีการศึกษา 2548-2550 ซึ่งเรียนรายวิชาต่างๆ ครบถ้วนแล้ว จำนวน 64 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. CIPP Model หมายถึง รูปแบบการประเมินหลักสูตร หรือการประเมินผลการศึกษาตามแนวคิดของ สตีฟเฟิลบีม และคณะ (Daniel L. Stufflebeam; et.al.) โดยแบ่งการประเมินเป็น 4 ด้าน คือ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 240-242; เยาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี. 2546: 58-59;

บุญชม ศรีสะอาด. 2541: 5-9)

2.1 การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context evaluation : C) เนื่องจากหลักสูตรได้ใช้มาระยะหนึ่งแล้ว การประเมินในส่วนนี้จึงเป็นการประเมินหลักสูตรในเรื่อง วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา เพื่อตรวจสอบดูว่าสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมหรือบริบท ปัญหาและความต้องการต่างๆ หรือไม่

2.2 การประเมินตัวป้อนเข้า (Input evaluation : I) เป็นการประเมินปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร นักเรียน/นักศึกษา อุปกรณ์และสื่อการสอน อาคารสถานที่ ฯลฯ เพื่อตรวจสอบดูว่าปัจจัยตัวป้อนเหล่านั้นเป็นอย่างไร มีผลหรือมีส่วนช่วยให้การใช้หลักสูตรในเชิงปฏิบัติ บรรลุผลหรือไม่อย่างไร

2.3 การประเมินกระบวนการ (Process evaluation : P) เป็นการประเมินหลักสูตรในชั้นปฏิบัติการ หรือกระบวนการใช้หลักสูตร ได้แก่ สภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร เพื่อตรวจสอบดูว่ากิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของการใช้หลักสูตรในสภาพที่เป็นจริงเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อบกพร่องหรือไม่

2.4 การประเมินผลผลิต (Product evaluation : P) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรโดยตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด หรือมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ ที่เป็นการพัฒนาที่ดีในด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) จิตพิสัย (Affective domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor domain) เพียงใด

3. การประเมินหลักสูตร หมายถึง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 4 ด้าน คือ

3.1 ด้านบริบทของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา

3.2 ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่

1) คุณสมบัติของอาจารย์ หมายถึง ปริมาณด้านวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (ค.ป.ก.). 2550: 32-34)

2) คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา หมายถึง ความเหมาะสมของข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา ในหลักสูตร และการสอบคัดเลือก

3) สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สภาพหรือความเหมาะสมของอาคาร/สถานที่ (ห้องบรรยาย ห้องปฏิบัติการ) และอุปกรณ์การเรียนการสอน (เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ สื่อทัศนูปกรณ์ เอกสารประกอบการสอน)

3.3 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร ได้แก่ สภาพการจัดการเรียนการสอน (วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอน การมอบหมายงาน บุคลิกผู้สอน และการวัดและประเมินผลของผู้สอน) กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร

3.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของนิสิตในด้าน พุทธิพิสัย (Cognitive domain) จิตพิสัย (Affective domain) และ ทักษะพิสัย (Psychomotor domain) ซึ่งวัดได้โดยให้นิสิตทำการประเมินตนเอง ดังนี้

1) พุทธิพิสัย หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ได้ศึกษาไป รวมทั้งพฤติกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิด (Thinking)

2) จิตพิสัย หมายถึง การเรียนรู้ทางด้านจิตใจ ด้านความรู้สึก (Feeling) ที่แสดงออกมาในรูปของคำนิยม เจตคติ ความสนใจ และนิสัยต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกรับผิดชอบชีวิต

3) ทักษะพิสัย หมายถึง พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ หรือการกระทำ ซึ่งเป็นการนำความรู้สู่การปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ

4. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ หมายถึง อาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน ที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ในระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ประจำสาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2551

5. อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2551

6. นิสิตระดับปริญญาโท หมายถึง นิสิตระดับปริญญาโทภาคพิเศษ สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2548-2550

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตร
2. ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
3. พัฒนาการหลักสูตรระดับมหาวิทยาลัยสาขาวรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. เกณฑ์การประเมินคุณภาพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตร

ความหมาย

คำว่า "หลักสูตร" มาจากคำภาษาอังกฤษ "Curriculum" มีรากคำมาจากภาษาละตินว่า Currere ซึ่งหมายถึง Racecourse หรือ ลู่วิ่ง เมื่อนำมาใช้ในทางการศึกษาได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างมากมายและแตกต่างกัน เช่น พาร์เกย์ และ สแตนฟอร์ด (นพเก้า ณ พัทลุง, 2550: 3; อ้างอิงจาก Parkey; & Stanford. *Becoming a Teacher*. 1998.) ได้สรุปความหมายของคำว่าหลักสูตรไว้ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้
2. ข้อมูลหรือความรู้ที่ผู้เรียนเรียนรู้
3. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากการสอน
5. มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับจากการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกโรงเรียน (Non-school)
6. ประสบการณ์ทั้งที่ได้วางแผนไว้และไม่ได้วางแผน ที่ส่งเสริม (บางครั้งก็ไม่ส่งเสริม) ความก้าวหน้าของผู้เรียน

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544: 1) ได้สรุป ความหมาย และ ขอบเขต ของหลักสูตรไว้อย่างกว้างๆ ว่า "หลักสูตร คือ แผนของการเรียนการสอน ที่ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการศึกษา วิธีการเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งหมายถึง การพิจารณา คัดเลือก จัดรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ ตลอดจนการประเมิน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีสติปัญญาและ

คุณธรรม สามารถสร้างเสริมองค์ความรู้ คิดวิเคราะห์ได้ และนำความรู้มาแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ใน ส่วนวิชาการ วิชาชีพ และการดำรงชีวิต"

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 3) ได้รวบรวมความหมายของหลักสูตรไว้หลายลักษณะ ดังนี้

หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาระดับใด ระดับหนึ่ง หรือสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง

หลักสูตร คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมาย และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีทั้งที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกห้องเรียน

หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ เนื้อหา วิธีการจัดการเรียน การสอน และการประเมินผล ที่จัดไว้สำหรับสร้างโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย

หลักสูตร คือ ประสบการณ์การเรียนรู้ ที่สถาบันการศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ ผู้เรียนมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สังคม ปัญญา และจิตใจ

หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ประสบการณ์และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

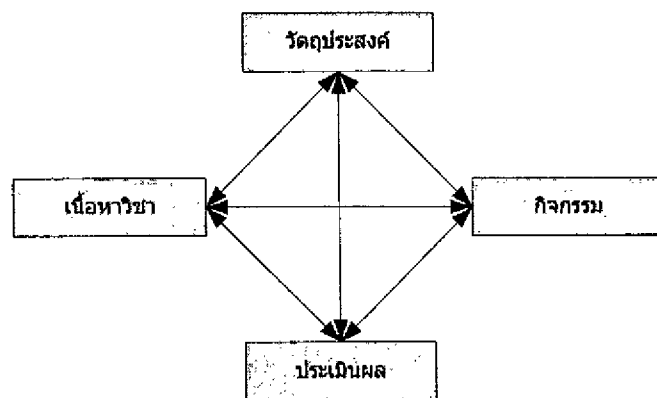
จากความหมายที่กล่าว แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรจะเน้นที่ประสบการณ์ มากกว่า เนื้อหา เป็นแผนการเรียนรู้ที่สถาบันการศึกษากำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ทั้ง ภายในและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ มีประสบการณ์ มีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร และมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย สังคม ปัญญาและจิตใจ

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง ส่วนที่อยู่ภายในและประกอบกันเข้าเป็นหลักสูตร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรมีความสมบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดการ เรียนการสอน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ซึ่ง ทาบา (รุจิร ภูสาระ. 2546: 8-9; อ้างอิงจาก Tabá. *Curriculum : Theory and Practice*. 1962) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของ หลักสูตรมี 4 ประการ คือ

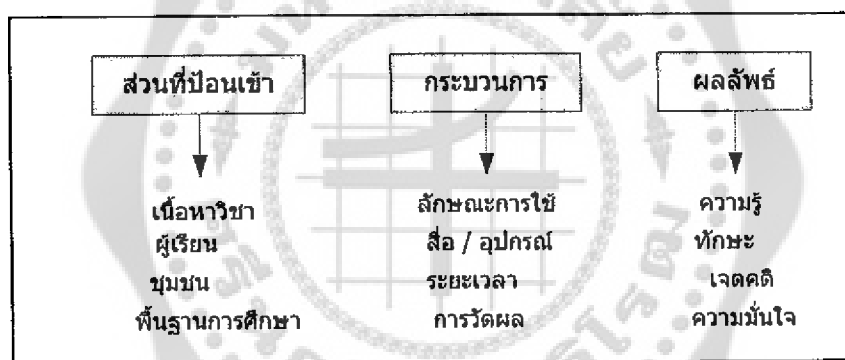
1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ
2. เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
3. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. วิธีประเมินผล

องค์ประกอบดังกล่าว สามารถแสดงความสัมพันธ์กันภายในได้ ดังภาพประกอบ 1

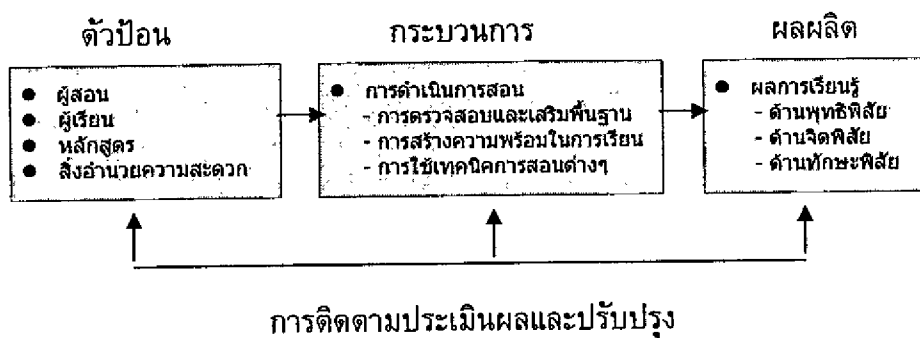
ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของหลักสูตร

สำหรับ โบแชมพ์ (รุจิร ภูสาระ. 2546: 9; อ้างอิงจาก Beauchamp. *A Curriculum Theory*. 1981) เป็นผู้ที่ยกกล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรในเชิงระบบ คือ ส่วนที่ป้อนเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ที่ได้ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างของหลักสูตรเชิงระบบ

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 5-9) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนในเชิงระบบเช่นเดียวกับ โบแชมพ์ โดยกล่าวว่า ในระบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่เป็นตัวป้อน กระบวนการ และ ผลผลิต ดังแสดงในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงระบบการเรียนการสอน

ตัวป้อน (Input) หรือปัจจัยนำเข้าระบบ คือ ส่วนประกอบต่างๆ ที่นำเข้าสู่ระบบ ได้แก่

-- ผู้สอน/หรือครู ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

-- ผู้เรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในระบบการเรียนการสอน

-- หลักสูตรเป็นองค์ประกอบหลักที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หลักสูตร

ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระที่เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน (รวมวิธีสอนและสื่อการเรียนการสอน) และการประเมินผล

-- สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ หรือสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เช่น ห้องเรียน สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ แสงสว่าง อุณหภูมิ กระดานดำ ฯลฯ

กระบวนการ (Process) คือการดำเนินการสอนซึ่งเป็นการนำเอาตัวป้อนซึ่งเป็นวัตถุดิบในระบบมาดำเนินการให้เกิดผลผลิตตามที่ต้องการ

ผลผลิต (Outcome) คือผลที่เกิดขึ้นในระบบซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางของระบบ ซึ่งก็คือการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนไปในทางที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ

-- ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) คือ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีวิจารณญาณ ประเมินค่าได้ และสามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ เป็นต้น

-- ด้านจิตพิสัย (Affective domain) คือ มีเจตคติที่ดีที่เหมาะสมต่อการเรียน เพื่อน ชุมชน และประเทศชาติ และมีค่านิยมที่เหมาะสม เป็นต้น

-- ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) คือ ความคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ ในการกระทำ หรือปฏิบัติ เช่น การพิมพ์ดีด เล่นดนตรี การสร้างผลิตภัณฑ์ศิลปะ หัตถกรรม การช่าง อดสาหกรรม การเกษตร เป็นต้น

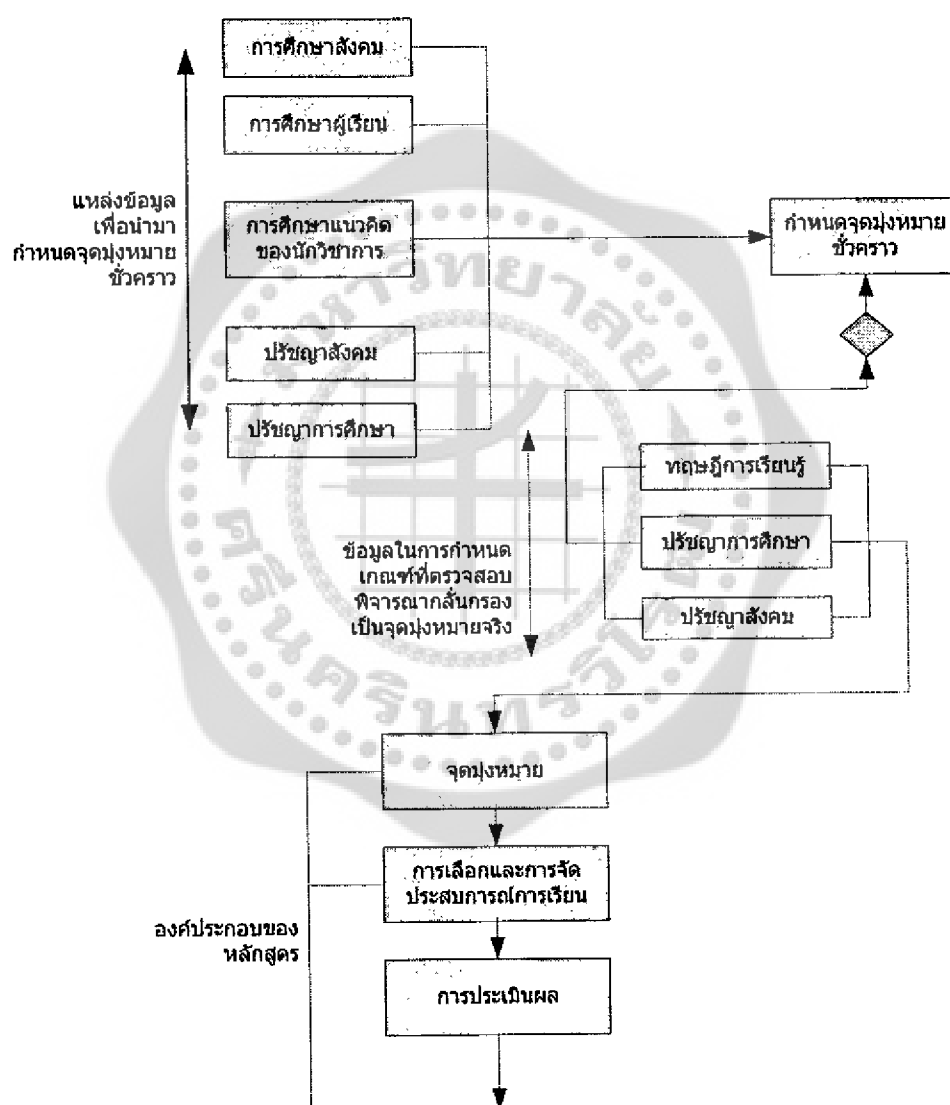
การพัฒนาหลักสูตร

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรมีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น AIM Model; Taban' Invention Model; Olivia Model; Tyler's Ends-Means Model; ฯลฯ ซึ่งถึงแม้จะมีแนวคิดในด้านขั้นตอนวิธีการที่แตกต่างกัน แต่เนื้อหาสาระจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน สำหรับแนวคิดของ ไทเลอร์ นั้นปรากฏว่าเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในสถาบันการศึกษาในสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก

การพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ รู้จักกันดีภายใต้ชื่อ "หลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตร (Tyler rationale)" โดยมีแนวคิดว่า ในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้นควรจะตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ คือ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 10-11; อ้างอิงจาก Tyler. *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. 1949.)

1. มีความมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนควรจะแสวงหา

2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
 3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
 4. จะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนด
- ไทเลอร์วางรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตรโดยใช้วิธี Means and ends approach ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ความหมาย

คำว่า "การประเมินผล" Phi Delta Kappa National Committee on Education ได้ให้นิยามไว้ว่า "เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์วิจารณ์ การรับทราบ และการจัดหาข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ" (รุจิร ภูสาระ. 2546: 144) ดังนั้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการเพื่อการตัดสินใจในเรื่องหลักสูตรนั่นเอง กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร หรือเป็นการให้ค่า การตัดสินใจ (Value judgement) เกี่ยวกับจุดแข็งจุดอ่อนของหลักสูตร (ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544: 43)

รุจิร ภูสาระ (2546: 143) ให้ความหมายไว้ว่า "การประเมินหลักสูตร อาจให้ความหมายได้หลายประการ คือ การวัดผลการปฏิบัติของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในเชิงปริมาณ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติของผู้เรียนกับมาตรฐาน การอธิบายและตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร การอธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเลือกการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเรื่องหลักสูตร และการใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพในการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้"

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 217) กล่าวว่า " การประเมินหลักสูตรมีจุดประสงค์เพื่อพิจารณา ทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้การวัดผลในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่จะประเมิน นำมาพิจารณาร่วมกัน เช่น ตัวเอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตัวผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร และความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในชุมชนและสังคม เป็นต้น"

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้นิยามไว้ว่า "การประเมิน คือ กระบวนการของการระบุ หรือกำหนด ข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้นมาจัดทำ ให้เกิดเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อไป" (เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2546: 57)

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร คือกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนาหลักสูตรทั้งระบบ เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรนั้นๆ มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพเพียงใด เพียงพอหรือไม่ มากน้อยเท่าใด เพื่อใช้เป็นทางเลือกประกอบการตัดสินใจ

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรที่ปฏิบัติกันส่วนใหญ่ มีดังนี้ คือ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 217; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 192)

1. การประเมินเพื่อปรับปรุงหลักสูตร หรือเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร การประเมินในลักษณะนี้มักจะดำเนินการในระหว่าง การปฏิบัติงานพัฒนาหลักสูตร เพื่อพิจารณาว่าองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การวัดผล ฯลฯ มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ สามารถนำมาปฏิบัติ ในช่วงของการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ หรือในขณะที่การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

กำลังดำเนินอยู่ได้มากนักน้อยเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคอะไร เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินนั้นไปให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยมีการวัดผลเป็นระยะๆ ในระหว่างการทดลองใช้หลักสูตร แล้วนำผลจากการวัดมาประเมินว่าแต่ละขั้นตอนของหลักสูตร มีความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้ดีเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรได้ถูกต้องก่อนที่จะนำไปใช้จริง

2. การประเมินเพื่อสรุปผลว่า คุณค่าของการพัฒนาหลักสูตร มีความเหมาะสมหรือไม่ หลักสูตรได้สนองความต้องการของผู้เรียน ของสังคมเพียงใด ควรจะใช้ต่อไปหรือควรยกเลิกทั้งหมด หรืออาจยกเลิกเพียงบางส่วน และปรับแก้ในส่วนใด

3. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งจะช่วยปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

4. เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่า ควรจะใช้หลักสูตรต่อไป หรือควรยกเลิก การใช้หลักสูตรเพียงบางส่วน หรือยกเลิกทั้งหมด การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการหลังจากที่ได้ใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งแล้วจึงทำการประเมิน เพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดี สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมากนักน้อยเพียงใด สอนความต้องการของสังคมเพียงใด และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ต่อหรือไม่

5. เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่า หลังจากผ่านกระบวนการศึกษามาแล้ว ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้ หรือหลังจากที่ใช้ไปแล้วระยะหนึ่ง

โดยทั่วไป การประเมินหลักสูตรใดๆ จะมีความมุ่งหมายและขั้นตอนของการปฏิบัติส่วนใหญ่ที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537: 218-219)

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตร หรือการประเมินปัจจัยเบื้องต้น โดยตรวจสอบดูว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้น สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งเป็นระยะของการพัฒนาหลักสูตรและการตรวจสอบหลักสูตรตามลำดับดังนี้

1.1 การประเมินจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตร และความมุ่งหมายเฉพาะที่สำคัญๆ ของหลักสูตร

1.2 การประเมินผลในแต่ละระยะของการวางแผนปรับปรุงหลักสูตร

1.3 การทดลองและการปรับปรุงวัสดุประกอบหลักสูตรและวิธีการสอนต่างๆ

1.4 การประเมินผลระยะทดลองต่างๆ

1.5 การประเมินคุณภาพของการใช้หลักสูตรทั่วไป

2. เพื่อวัดผลดูว่า การวางเค้าโครงและรูปแบบระบบหลักสูตร รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ ประกอบหลักสูตรและการบริหารและการบริการหลักสูตร เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่ ในบางครั้งจะเรียกว่า การประเมินกระบวนการ โดยแบ่งระยะของการประเมินดังนี้

- 2.1 ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ตรวจสอบ เสนอแนะ ให้ข้อมูลในการประเมินผล
- 2.2 สร้างเครื่องมือ ข้อทดสอบ ในการประเมินหลักสูตร
- 2.3 ศึกษาแหล่งข้อมูลสำหรับการประเมินผล จากครู ผู้ปกครองและชุมชน
- 2.4 รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประเมินผล

3. การประเมินผลจากตัวผู้เรียนเอง หรือการประเมินผลผลิต เพื่อตรวจสอบดูว่า มีลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ เพียงไร

กล่าวได้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดประสงค์ เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรโดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่จะประเมิน โดยนำมาพิจารณาร่วมกันเช่น ตัวเอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตัวผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร และความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนและสังคม เป็นต้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เพราะจะสามารถอธิบายให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้ทราบถึงผลการออกแบบหรือการสร้างหลักสูตรว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ผลผลิตของหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์หลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การประเมินหลักสูตรจะต้องมีขั้นตอนของการดำเนินการและการประเมินผล ซึ่งจะต้องมีมาตรฐานในการประเมิน และควรให้ครอบคลุมระบบของหลักสูตรทั้งหมดคือ การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร การประเมินผลสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร และ การประเมินระบบหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรด้วย เช่น ทรัพยากรที่ต้องใช้ ความสัมพันธ์ของระบบหลักสูตรกับระบบบริหารของสถาบัน ระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น

ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

1. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้น มีจุดดีและจุดด้อยตรงไหน ซึ่งจะประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงได้ถูกจุด ส่งผลให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2. ช่วยส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะชี้ให้เห็นถึงข้อดีข้อด้อยที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอน
3. ช่วยในการส่งเสริมการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถทราบระดับการเรียนและการพัฒนาตน ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้ทางหนึ่ง

4. ช่วยในการปรับปรุงการบริหารในสถานศึกษา และการปฏิบัติงานของบุคลากร
5. ช่วยในการแนะแนว หรือให้คำปรึกษา ทั้งด้านการเรียนและอาชีพแก่ผู้เรียน
6. ช่วยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนา

สิ่งที่ต้องประเมินในหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative evaluation) หรือจะเป็นการประเมินผลสรุป (Summative evaluation) ควรดำเนินการให้ครอบคลุมระบบของหลักสูตรทั้งหมด และควรประเมินอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการประเมินหลักสูตรจึงประกอบด้วย การประเมินสิ่งต่อไปนี้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 195-197; สวัสดิ์ อุทรานันท์. 2532: 280-291)

1. การประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรคือ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ และวิธีการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องเหมาะสม ครอบคลุม และถูกต้องตามหลักการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่ เพียงใด ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน สามารถสื่อให้เข้าใจในการนำสู่การปฏิบัติหรือไม่ หลักสูตรมีความเหมาะสมกับผู้เรียน กลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและผู้เรียนมากน้อยเพียงใด การประเมินเอกสารหลักสูตรนี้มักใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทำการประเมิน นอกจากนี้ยังอาจใช้วิธีการอื่นๆ ได้ เช่น การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดรายการและระดับที่ต้องการประเมิน เป็นต้น

2. การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีในสถานการณ์จริงเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทำอะไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรในการใช้หลักสูตร เพื่อที่จะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น และสามารถนำหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ วิธีการประเมินอาจใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และแบบสอบถามกับผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน ฯลฯ เป็นต้น การประเมินการใช้หลักสูตรอาจประเมินการใช้หลักสูตรทั้งหมด หรือประเมินเพียงบางส่วนของหลักสูตร เช่น ประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน ฯลฯ ก็ได้

3. การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร เป็นการตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ทั้งในด้านวิชาการ คือ ความรู้ความสามารถในวิชาการต่างๆ และในด้านที่ไม่ใช่วิชาการ ได้แก่ บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ฯลฯ เป็นต้น การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรนี้ นอกจากจะประเมินผู้ที่กำลังศึกษาอยู่แล้ว ยังควรติดตามผลความก้าวหน้าของผู้สำเร็จการศึกษาด้วยว่า สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงาน และประสบผลสำเร็จในการทำงาน หรือศึกษาต่อหรือไม่ มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะแก้ปัญหา และปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ดีเพียงใด โดยติดตามสอบถามจากผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบ

การ ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายวิธี เช่น การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การส่งแบบสอบถาม ฯลฯ เป็นต้น

4. การประเมินระบบหลักสูตร ในการประเมินหลักสูตร หากทำการประเมินในแต่ละส่วน อาจทำให้มองเห็นภาพไม่ชัดเจน จึงควรมีการประเมินหลักสูตรทั้งระบบพร้อมกันไป เพราะการประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร และการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร เป็นสิ่งที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินผลหลักสูตร ควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจนว่าจะประเมินส่วนใดหรือเรื่องใด เช่น ประเมินระบบการบริหารหลักสูตร ประเมินการสอนของผู้สอน หรือประเมินหลักสูตรทั้งระบบ
2. ขั้นวางแผนออกแบบการประเมินผล สิ่งที่คุณประเมินจะต้องตัดสินใจกำหนดมีดังนี้
 - 2.1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้ประเมินจะต้องกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่เหมาะสม
 - 2.2 การกำหนดแหล่งข้อมูล โดยตัดสินใจว่า จะใช้แหล่งข้อมูลจากที่ใด เช่น ใช้แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) หรือ ใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary source) หรือใช้ทั้งสองแหล่ง ก็ได้ แต่ควรพิจารณาใช้ข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ
 - 2.3 การพัฒนาเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายอย่าง ซึ่งผู้ประเมินจะต้องพิจารณาเลือกให้เหมาะสม โดยที่เครื่องมือนั้นจะต้องมีความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ และมีความตรง (Validity) สูง
 - 2.4 การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน ผู้ประเมินควรตั้งเกณฑ์ในการประเมินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า เพราะเกณฑ์การประเมินจะเป็นเครื่องบ่งชี้คุณภาพของหลักสูตรที่ถูกประเมิน
 - 2.5 กำหนดเวลา ผู้ประเมินควรกำหนดในเรื่องของเวลาในการดำเนินการประเมินผลในขั้นตอนต่างๆ เช่น การเตรียมการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลงาน เป็นต้น
3. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินจะต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบขอบข่ายและระยะเวลาที่กำหนด
4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ประเมินจะต้องกำหนดวิธีการจัดระบบข้อมูล และการเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม
5. ขั้นรายงานผลการประเมิน ภายหลังจากที่วิเคราะห์ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินจะต้องรายงานผลและเสนอผลการประเมิน โดยมุ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรนี้มีคุณภาพหรือไม่เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไขปรับปรุง หรือยกเลิก

เกณฑ์การประเมินหลักสูตร

Phi Delta Kappa National Study Committee on Evaluation ได้จัดกลุ่มเกณฑ์การประเมินหลักสูตรที่นิยมใช้มากที่สุด โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (รุจิร ภูสาระ. 2546: 150-153)

1. เกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific criteria) มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity) เป็นความสอดคล้องระหว่างข้อมูลและการอธิบายปรากฏการณ์

1.2 ความเที่ยงตรงภายนอก (External validity) เป็นความสามารถที่จะเชื่อมโยงข้อมูลจากกลุ่มหนึ่งไปยังกลุ่มอื่นๆ ที่มีสภาพใกล้เคียงกัน

1.3 ความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นความคงที่ระหว่างการวัดตัวแปรต่างๆ หมายถึงข้อมูลใหม่ที่ได้รับจะต้องไม่แตกต่างไปจากข้อมูลที่มีอยู่เดิม

1.4 ความเป็นปรนัย (Objectivity) ผู้ที่ประเมินจะต้องมีข้อตกลงร่วมกันในการประเมินหลักสูตร เทคนิควิธีควรจะทำให้การตีความออกมาได้คล้ายคลึงกัน

2. เกณฑ์ทางปฏิบัติ (Practical criteria) มีดังนี้

2.1 ตรงตามจุดประสงค์ (Relevance) การประเมินผลควรจะตรงตามรายละเอียดของวัตถุประสงค์ในการประเมิน มิฉะนั้นข้อมูลที่เก็บมาได้จะไม่มี ความหมาย

2.2 ความสำคัญ (Importance) การประเมินผลควรเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เห็น ว่ามีความสำคัญที่สุด และไม่ต้องสนใจข้อมูลที่มีความสำคัญน้อย

2.3 ขอบเขต (Scope) การกำหนดขอบเขตของการประเมินผลเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์และมีความสำคัญ แต่ถ้าไม่มีขอบเขตจะทำให้ได้ความจริง ที่ไม่ใช่ความจริงทั้งหมด การหาข้อมูลจึงต้องครบเกณฑ์ คือ ตรงตามจุดประสงค์ เป็นข้อมูลที่สำคัญ และไม่แคบเกินไป

2.4 เชื่อถือได้ (Credibility) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการประเมินผล จะต้องเชื่อถือได้ มิฉะนั้นการประเมินผลจะล้มเหลว รายงานผลการประเมินจะนำมาใช้ประโยชน์ ไม่ได้

2.5 กำหนดเวลาเหมาะสม (Timeliness) การประเมินผลควรมีการกำหนดเวลาที่เหมาะสม คือ ไม่เร็วเกินไปหรือช้าเกินไป การจัดสรรข้อมูลที่จำกัดในช่วงเวลาที่ถูกต้อง จะดีกว่า ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ในช่วงเวลาที่ไม่ถูกต้อง

2.6 ใช้ได้แพร่หลาย (Pervasiveness) ผู้ประเมินควรแน่ใจว่าผลการประเมินควรจะเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบและนำไปใช้ได้

3. เกณฑ์ของความคุ้มค่า (Prudential criteria) ประสิทธิภาพการประเมินอาจจะเป็นไปตามเกณฑ์ที่กล่าวข้างต้นครบถ้วน แต่อาจจะยังไม่มีประสิทธิภาพพอเพียง หลังจากการประเมินผลเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องมีการนำไปปฏิบัติอีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับคณะบุคคลใน

สถานศึกษา เงิน และการจัดการในสถานศึกษา เกณฑ์ในด้านประสิทธิภาพควรจะนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงเพื่อให้มีการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ สเทนเฮาส์ (Stenhouse) ได้เสนอเกณฑ์ 5 เกณฑ์ ที่อาจนำมาใช้ในการประเมินหลักสูตร หรือการปฏิบัติทางการศึกษา ได้แก่

1. ความหมาย (Meaning) ผู้ประเมินควรให้ความสนใจกับความหมายของหลักสูตรมากกว่าการพิจารณาเพียงว่าการตัดสินใจมีคุณค่าเพียงใด ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรเป็นงานที่ค่อนข้างจะเป็นศิลปะที่มีความหมายและวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นการอธิบายความหมายของหลักสูตรในเชิงศิลปะจะช่วยให้ได้ความหมายที่แท้จริงของหลักสูตร
2. ศักยภาพ (Potential) งานของผู้ประเมินส่วนหนึ่งเป็นการตอบคำถามที่เกิดจากการประเมิน คำถามส่วนใหญ่มักจะถามว่า เมื่อจบหลักสูตร ผู้เรียนจะได้อะไรบ้าง มากกว่าจะถามว่าอะไรจะเกิดขึ้นถ้าหลักสูตรนี้ไปใช้ในสถานศึกษา
3. ความสนใจ (Interest) การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ แล้วนำผลมาขยายนั้น ความสนใจจะเกิดขึ้นถ้ามีการตั้งคำถามว่า หลักสูตรมีคุณภาพและมีความสำคัญเพียงใด
4. เงื่อนไข (Conditionality) การนำหลักสูตรมาใช้ต้องขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียนหรือสถานศึกษา ครู/ผู้สอนจึงต้องวางเงื่อนไขในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพห้องเรียนของตน
5. ความชัดเจน (Elucidation) เกณฑ์นี้ระบุว่า หลักสูตรควรจะสร้างมาจากความเข้าใจในทฤษฎีทางการศึกษา และนวัตกรรมทางการศึกษา

วิธีในการประเมินหลักสูตร

วิธีในการประเมินหลักสูตร มีหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่ (รุจิร ภูสาระ. 2546: 153-157)

1. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้ได้รู้ว่า คนคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร ทำไมจึงคิดเช่นนั้น ปกติการใช้แบบสอบถามไม่มีรูปแบบตายตัว ผู้ที่ใช้แบบสอบถามจึงต้องพิจารณาว่าต้องการข้อมูลแบบใด จะสอบถามใคร แล้วดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการทราบและเหมาะสมกับระดับของผู้ตอบแบบสอบถาม วิธีการสร้างแบบสอบถามมีดังนี้
 - 1.1 กำหนดจุดประสงค์ของแบบสอบถาม
 - 1.2 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม
 - 1.3 สร้างแบบสอบถามตามรูปแบบที่กำหนด
 - 1.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยพิจารณา
 - 1.5 ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเล็กๆ ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จริง ซึ่งจะต้องมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น อายุ หน้าที่การงาน อาชีพ ฯลฯ
 - 1.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขหลังจากทดลองใช้
 - 1.7 ดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

2. การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาโดยมีจุดมุ่งหมายระหว่างผู้คน ดังนั้นผู้ทำการสัมภาษณ์จะต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ (Rapport) เพื่อลวงเอาความจริงจากคำตอบ ข้อควรคำนึงในการสัมภาษณ์ คือ ผู้ทำการสัมภาษณ์ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีความเป็นอัตนัยสูง ด้วยเหตุนี้ ผู้ทำการสัมภาษณ์จึงควรระมัดระวังการกำหนดตารางการสัมภาษณ์ และเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ รวมทั้งวิธีการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์นั้นอาจใช้ แบบมีโครงสร้าง แบบกึ่งโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์เชิงลึก ก็สุดแท้แต่ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ

3. บันทึกประจำวัน และการบันทึกรายการ การบันทึกประจำวันเป็นวิธีการที่ดีในการเริ่มต้นรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ได้มักเป็นข้อมูลอัตนัยและใช้ความรู้สึกส่วนตัวค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม การบันทึกข้อมูลประจำวันเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่จะทำให้เห็นภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในสถานศึกษา ส่วนการบันทึกรายการตามปกติมักจะเป็นการบันทึกประจำวันตามระเบียบปฏิบัติ การบันทึกทั้งสองประเภทเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในการประเมินหลักสูตร เป็นการช่วยเตือนความจำให้กับผู้ประเมิน ฉะนั้น ผู้ประเมินจึงควรบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละวันไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการรับรู้เรื่องราวต่างๆ เลือนหายไป

4. การใช้มาตรฐานค่า การประมาณค่าสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจ ประสิทธิภาพของครู/อาจารย์ผู้สอน การปฏิบัติของนักศึกษา การจัดการของสถานศึกษา ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ผู้ประเมินควรระวังปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้มาตรฐานค่า เช่น ความลำเอียงของผู้ประเมิน(ที่มีแนวโน้มไปข้างใดข้างหนึ่งมากเกินไป) โดยปกติ มาตรฐานค่ามักใช้โดยผู้ประเมิน ครู/อาจารย์ นักศึกษา และมีการใช้ในการประเมินตนเองได้ด้วย

5. การสังเกตในห้องเรียน การสังเกตใช้สำหรับพิจารณาพฤติกรรมเฉพาะบางอย่างที่ปรากฏ โอกาสในการสังเกตในชั้นเรียนมีมาก ซึ่งครู/อาจารย์สามารถนำมาใช้พัฒนาตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการประเมิน โดยมีคำถามที่ใช้ในการสังเกตในชั้นเรียนดังนี้

- 5.1 สัดส่วนของเวลาที่นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน
- 5.2 สัดส่วนของเวลาที่นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- 5.3 สัดส่วนคำถามของครูที่กระตุ้นให้นักศึกษาตอบคำถาม
- 5.4 สัดส่วนของเวลาที่ครูใช้บรรยาย อภิปรายกลุ่ม การทำงานส่วนบุคคล ฯลฯ
- 5.5 มีกิจกรรมอะไรบ้าง หรือ การตัดสินใจอะไรบ้าง ที่เกิดจากความคิดของ

นักศึกษา

5.6 นักศึกษาใช้วิธีการอย่างไรในการมีปฏิสัมพันธ์กับครู หรือ กับเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน

6. การบันทึกพฤติกรรม การบันทึกพฤติกรรมเป็นการบรรยายเหตุการณ์ที่สังเกตโดยผู้สังเกตบันทึกสิ่งที่ได้สังเกตไว้ โดยปกติจะบันทึกเป็นเรื่องราวต่อเนื่อง และจะกระทำทันทีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น จึงเป็นข้อมูลที่เป็นไปตามความเป็นจริง

7. การทดสอบความสามารถโดยให้เขียนตอบ เป็นการวัดผลการปฏิบัติของผู้เรียน โดยผู้ประเมินเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนใหญ่จะเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ หรือ ความถนัดทางการเรียน

8. การให้เขียนตอบรายงานตนเอง วิธีนี้รวมถึงการสำรวจความสนใจ แบบวัดเจตคติ การตอบแบบสอบถาม ที่แตกต่างไปจากข้อ 7 คือ ไม่ใช่เป็นการทดสอบจริงๆ แต่ผู้ประเมินจะนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ หรือ เจตคติ ของนักศึกษาและครูผู้สอน

9. การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง วิธีการนี้ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการโดยไม่มีตารางการสังเกตเหมือนข้อ 5 อาทิ ถ้าต้องการจะแนะนำหลักสูตรใหม่ ควรสังเกตการแสดงออกของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด โดยให้สิ่งกระตุ้นที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เช่น การสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในด้านใดด้านหนึ่ง เป็นต้น

10. การอธิบายวัตถุประสงค์ของครูและนักศึกษา การให้ครูและนักศึกษอธิบายวัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร จะช่วยให้ผู้ประเมินได้ข้อมูลที่สำคัญ ที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนการสอนได้

11. การวิเคราะห์ชิ้นงานของนักศึกษา หมายถึง การตรวจสอบสมุดแบบฝึกหัดและผลงานที่นักศึกษาทำ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการตอบสนองของนักศึกษาที่มีต่อวัตถุประสงค์และประสบการณ์การเรียนรู้

12. การอภิปราย ผู้ประเมินอาจใช้วิธีการอภิปรายแบบไม่เป็นทางการ ร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่ม ทั้งในกลุ่มครูผู้สอนและนักศึกษา

วิธีการประเมินที่กล่าวนี้ ผู้ประเมินจะเลือกใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับธรรมชาติของการประเมิน และระยะเวลาที่ใช้ในการประเมิน

รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ CIPP Model

แนวคิดและเทคนิคของวิธีการประเมินหลักสูตรหรือโครงการ นักวิชาการด้านการประเมิน ได้พยายามเสนอรูปแบบการประเมินไว้หลายลักษณะ เช่น วิธีการวิเคราะห์หลักสูตรของ ปูยซอง (Puissance analysis) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) ครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model) สคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) สเตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) อัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) แฮมมอนด์ (Hammond's Concepts and Model of Evaluation) โพรวัส (Provus's Discrepancy Evaluation) และ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศิริ. 2546: 56-62; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 207-242; วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 234-253)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรต่างๆ ที่กล่าวข้างต้น เลวี (สงัด อุทรานันท์. 2532: 280-291; อ้างอิงจาก Lewy. 1977) ได้จัดเป็นกลุ่มได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร เป็นแนวทางสำหรับการประเมินหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการใช้หลักสูตร รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้คือ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

2. การประเมินคุณค่าของหลักสูตร เป็นการประเมินดูว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ที่กำหนดได้ดีเพียงใดและได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าหรือไม่ การประเมินหลักสูตรตามแนวนี้จะเน้นการประเมินผลระหว่างการใช้หลักสูตร (Formative evaluation) และหลังจากการใช้หลักสูตร (Summative evaluation) รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้คือ รูปแบบการประเมินของ สเดก และของ โปรวัส

3. การประเมินหลักสูตรในลักษณะของการตัดสิน รูปแบบการประเมินแบบนี้จะมีความเชื่อมั่นพื้นฐานว่า หลักสูตรที่ดีควรจะส่งผลกระทบต่อการทำงานในอนาคต ฉะนั้นการประเมินหลักสูตรในรูปแบบนี้จะเน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นๆ รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้คือ รูปแบบการประเมินของ สด้าเฟิลบีม หรือ Phi Delta Kappa และรูปแบบของโกว์

ส่วน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539. 207-208) จะแบ่งรูปแบบการประเมินหลักสูตร เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่สร้างเสร็จใหม่ เป็นการประเมินผลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งในกลุ่มนี้รูปแบบที่เด่นคือ วิธีการวิเคราะห์หลักสูตรของปยุตของ

2. รูปแบบการประเมินหลักสูตรในระหว่างการใช้หรือหลังการใช้หลักสูตร กลุ่มนี้สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal attainment model) เป็นการประเมินคุณค่าของหลักสูตรโดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายเป็นหลักว่าผลที่ได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เช่นรูปแบบของไทเลอร์ และ แฮมมอนด์

2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ไม่ยึดเป้าหมาย (Goal free evaluation model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ผู้ประเมินจะประเมินจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง เช่น รูปแบบของสคริฟเวน

2.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้เกณฑ์เป็นหลัก เช่น รูปแบบของสเดก

2.4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision-Making model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการทำงานอย่างมีระบบ นับแต่ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล เช่นรูปแบบของโปรวัส รูปแบบของสด้าเฟิลบีม และรูปแบบของโกว์

สำหรับรายละเอียดของการประเมินหลักสูตรในแต่ละรูปแบบนั้นจะไม่นำมากล่าวโดยละเอียดในที่นี้ แต่จะขอกล่าวเฉพาะรูปแบบของ สด้าเฟิลบีม ดังนี้

ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีม และคณะ ได้เขียนหนังสือชื่อ Educational Evaluation and Decision Making ซึ่งได้ให้แนวคิดและวิธีการทางการประเมินผลการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษาของไทย สตัฟเฟิลบีม ได้ให้คำนิยามไว้ว่า "การประเมิน คือ กระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และ นำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้นมาจัดทำให้เกิดเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็น ทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อไป" ซึ่งจากนิยามนี้มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. การประเมิน เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือในการดำเนินงาน จะมีความต่อเนื่องกันอย่างครบวงจร และย้อนกลับมาสู่รอบใหม่ของวงจรด้วย
2. กระบวนการประเมิน จะต้องมีการระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
3. กระบวนการประเมิน จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้ระบุหรือบ่งชี้ไว้
4. กระบวนการประเมิน จะต้องมีการนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาแล้วนั้นมาจัดทำให้เป็นสารสนเทศ
5. สารสนเทศที่ได้มานั้น จะต้องมีความหมายและมีประโยชน์
6. สารสนเทศดังกล่าว จะต้องได้รับการนำไปเสนอเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ในการกำหนดทางเลือกใหม่ หรือแนวทางการดำเนินงานใดๆ ต่อไป

รูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีมและคณะ ซึ่งรู้จักกันภายใต้ชื่อย่อว่ารูปแบบ CIPP Model นี้ มีชื่อเต็มว่า "Context-Input-Process-Product Model" ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดที่ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการประเมินไม่ใช่เป็น "การพิสูจน์ (Prove)" แต่เพื่อ "การปรับปรุง (Improve)" และการประเมินนี้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้โปรแกรมที่จัดให้กับบุคคลที่มุ่งหมายไว้ มีการดำเนินงานดีขึ้น ฉะนั้น การประเมินตามรูปแบบของ CIPP Model จึงแบ่งการประเมินข้อมูล ออกเป็น 4 ประเภท (เยาเวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2546: 58-59; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 241-242; Madaus; Scriven; Stufflebeam. 1983: 118, 128-136) คือ

1. การประเมินบริบท หรือสภาวะแวดล้อม (Context evaluation : C) เป็นการ ประเมินก่อนที่จะลงมือดำเนินการโครงการใดๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ต่างๆ รวมทั้งเหตุผล เพื่อพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการ ดังกล่าว โดยการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม การชี้ประเด็นปัญหา และความต้องการต่างๆ ว่าควร กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างไรจึงจะสนองความต้องการและแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ ตลอดจนการ พิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายของโครงการ ในกรณีที่การประเมินหลักสูตรไม่ใช่อยู่ในชั้น การวางแผน แต่ใช้มาระยะหนึ่งแล้วจึงทำการประเมิน การประเมินในส่วนนี้ก็คือการประเมิน หลักสูตรในเรื่องจุดมุ่งหมาย หรือจุดประสงค์ต่างๆ ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหา สารที่มีอยู่ในหลักสูตร เพื่อตรวจสอบดูว่าสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม หรือบริบท ปัญหาและความ ต้องการต่างๆ หรือไม่อย่างไร

2. การประเมินตัวป้อนเข้า (Input evaluation : I) เป็นการประเมินปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร นักเรียน/นักศึกษา อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ งบประมาณ ฯลฯ เพื่อพิจารณาตรวจสอบถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่เป็นปัจจัยตัวป้อนที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินงาน ว่าเป็นอย่างไร มีผลหรือมีส่วนช่วยให้การใช้หลักสูตรในเชิงปฏิบัติบรรลุผลหรือไม่อย่างไร

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation : P) ส่วนนี้เป็นการประเมินหลักสูตรในชั้นปฏิบัติการ หรือประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร เพื่อ

3.1 ตรวจสอบดูว่ากิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของการดำเนินโครงการ หรือการใช้หลักสูตรในสภาพที่เป็นจริงว่ามีปัญหาหรือข้อบกพร่องหรือไม่ เช่น เรื่องการเรียนการสอน การบริหาร เป็นต้น เพื่อทำการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อบกพร่องนั้นๆ

3.2 หาข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่จะสั่งการเพื่อการพัฒนางานต่างๆ

3.3 บันทึกภาวะของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐาน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้แต่ต้น หรือเป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น โดยตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ซึ่งอาจพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ภาวะการมีงานทำ หรือการศึกษาต่อ ฯลฯ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

สิ่งที่ควบคู่กับการประเมินทั้ง 4 ประการข้างต้น ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ
4. การตัดสินใจเพื่อการทบทวนโครงการ

พัฒนาการหลักสูตรระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

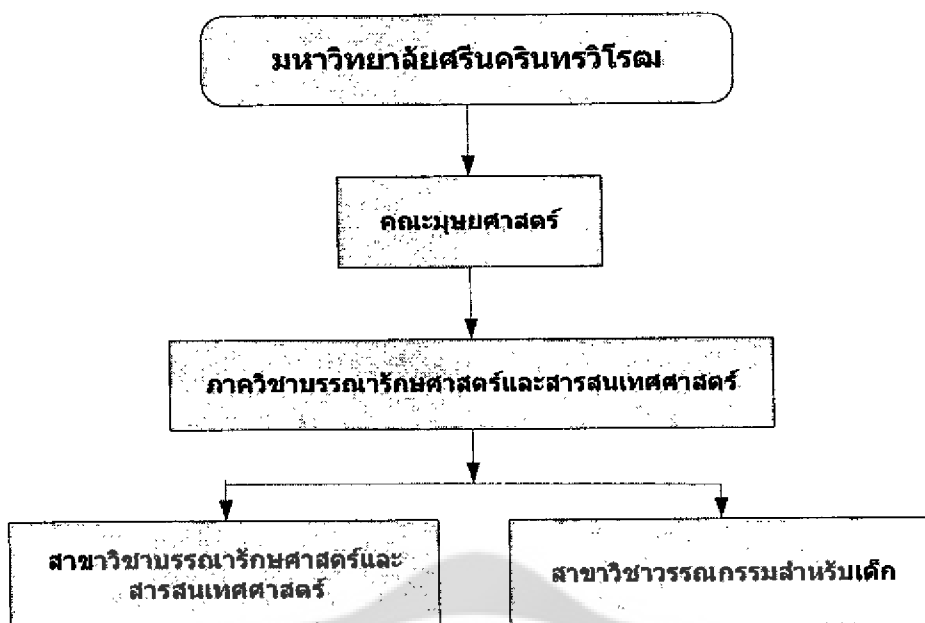
ข้อมูลเกี่ยวกับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ถือกำเนิดขึ้นมาพร้อมกับการสถาปนามหาวิทยาลัย

แต่เดิมนั้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีฐานะเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง มีชื่อเรียกกันโดยทั่วไปว่า "โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ณ ถนนประสานมิตร" กำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2492 ต่อมาเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2496 กระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรยกระดับวิชาการศึกษาให้ถึงระดับปริญญาเทียบเท่ามาตรฐานต่างประเทศ จึงให้มีการยกวิทยฐานะ โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ขึ้นเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา และได้ตราพระราชบัญญัติ "วิทยาลัยวิชาการศึกษา พ.ศ. 2497" ขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อการผลิตครูปริญญาโดยมีคณะศึกษาศาสตร์เป็นคณะหลัก ในขณะนั้นยังไม่มีภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ แต่การเรียนการสอนทางบรรณารักษศาสตร์ได้เริ่มมีขึ้นแล้ว ในปี พ.ศ. 2517 (29 มิถุนายน 2517) วิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย และได้รับพระราชทานชื่อมหาวิทยาลัยว่า "มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" อันมีความหมายว่า "มหาวิทยาลัยที่เจริญรุ่งเรืองเป็นศรีสง่าแก่มหานคร" จึงได้มีการจัดตั้งภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ขึ้น โดยให้สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ トラบจนปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2542 ภาควิชาฯ ได้ดำเนินการขออนุมัติเปลี่ยนชื่อภาควิชาจาก "ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์" เป็น "ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์" และได้รับอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2543 และใช้เป็นทางการได้ในปี พ.ศ. 2546

นับแต่เริ่มแรก ภาควิชาฯ จัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี คือระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ศึกษาต่อจากระดับปริญญาตรีอีก 1 ปี แต่เปิดสอนได้ 3 รุ่นก็ได้ปิดหลักสูตรนี้ไป อันเนื่องจากปัญหาการติราดาของ ก.พ. จากนั้นจึงไปเปิดสอนหลักสูตรในระดับปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ภายหลังจึงได้เปิดสอนหลักสูตรในระดับปริญญาตรี และต่อมาได้เปิดสอนหลักสูตรในระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นอีก 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรสาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก ฉะนั้นในปัจจุบัน ภาควิชาฯ จึงทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนใน 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และสาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก

แผนภูมิโครงสร้างองค์กรของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นดังนี้

ปัจจุบัน ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มีหลักสูตรที่เปิดสอน 3 หลักสูตร ดังนี้

ระดับปริญญาตรี จำนวน 2 หลักสูตร คือ

1. ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
2. ศศ.บ. (วรรณกรรมสำหรับเด็ก)

ระดับปริญญาโท จำนวน 1 หลักสูตร คือ

1. ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)

จำนวนบุคลากรทั้ง 2 สาขาวิชารวมทั้งสิ้น 17 คน โดยแยกเป็นบุคลากรในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จำนวน 12 คน และสาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็กจำนวน 5 คน ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนบุคลากรของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

ตำแหน่งทาง วิชาการ	สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ฯ			สาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก		
	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
อาจารย์	7	1	8	2	-	2
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	-	3	1	-	1
รองศาสตราจารย์	1	-	1	2	-	2
รวม	11	1	12	5	-	5

ที่มา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. (2551ข). รายงานประจำปีการประเมินคุณภาพ ประจำปีการศึกษา 2550. หน้า 11-12.

พัฒนาการด้านหลักสูตรระดับมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดการศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท โดยเริ่มจัดการศึกษาในลักษณะการฝึกอบรมเพื่อเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน จากนั้นจึงเปิดหลักสูตรในระดับปริญญาโท ภายหลังต่อมาจึงได้เปิดหลักสูตรในระดับปริญญาตรี ซึ่งสามารถสรุปพัฒนาการพอเป็นสังเขปได้ดังนี้ (สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์; และคนอื่นๆ. 2549: 6-20)

1. ระยะเริ่มแรก

การเรียนการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระยะเริ่มแรก จะเป็นแบบไม่เป็นทางการ โดยเปิดสอนวิชา *Know Your Library* ให้กับชั้นเรียน / หรือกลุ่มนิสิตที่ประสงค์จะเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด โดยเป็นการสอนในเชิงแนะนำการใช้บัตรรายการ วิธีค้นหาหนังสือในห้องสมุด ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นวิชาบังคับพื้นฐานสำหรับนิสิตทุกคณะ เรียกชื่อวิชานี้ว่า *L.Sc.101 Know Your Library* โดยเริ่มเปิดสอนในปี พ.ศ. 2500 เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่มีภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ฉะนั้นผู้ที่ทำการสอนก็คือบรรณารักษ์ของห้องสมุดนั่นเอง

ในเวลาเดียวกันนั้นได้มีการเปิดโปรแกรม *Library Understudies* ขึ้น เพื่อสอนและฝึกอบรมบุคคลที่ตั้งใจจะออกไปทำงานเป็นบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียน โดยที่วิทยาลัยมองเห็นความจำเป็นว่าควรจะได้มีการเตรียมบุคคลที่มีความรู้ความสามารถออกไปปฏิบัติงานด้านนี้ ทั้งนี้ เพราะในขณะนั้นผู้ที่ศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์มีน้อยมาก ประกอบกับมีเสียงเรียกร้องจากนิสิตและครูซึ่งทำงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่แล้ว แต่ไม่ได้รับการฝึกฝนมาก่อน บุคคลสำคัญในการสอนและการจัดหลักสูตรได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชญ์ ทับเที่ยง การเรียนได้แบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่ตั้งใจจะออกไปทำงานในห้องสมุดโรงเรียน
- 2) ครูประจำการที่ทำงานห้องสมุด

การจัดการสอนนั้น ได้จัดสอนให้กับนิสิตชั้นปีที่ 4 ในภาคเรียนสุดท้าย โดยถือเป็นการเรียนแทนการออกฝึกสอน* ใช้เวลาเรียนและฝึกงานในห้องสมุด 1 ภาคการศึกษาเท่ากับการฝึกสอน วิชาที่เรียนได้แก่ งานเทคนิคห้องสมุด บริการอ้างอิงและบรรณานุกรม และการจัดและบริหารงานห้องสมุด ใช้เวลาเรียนสัปดาห์ละ 9 ชั่วโมง การเปิดสอนแบบนี้ดำเนินเรื่อยมาและปิดการสอนในปี พ.ศ. 2506

ส่วนการฝึกอบรมนั้น ได้ดำเนินการควบคู่ไปกับการสอนตามโครงการ *Library Understudies* โดยจัดอบรมให้แก่ครูประจำการที่ทำงานห้องสมุดที่ไม่เคยได้รับการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์มาก่อน การจัดอบรมจะกำหนดให้ฝึกงานและเรียนตามความเหมาะสม คือ แล้วแต่ทางโรงเรียนจะอนุญาตให้มาฝึกงานได้วันละกี่ชั่วโมง นอกจากนี้ห้องสมุดยังให้

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชญ์ ทับเที่ยง เป็นนิสิตคนแรกที่ใช้การฝึกงานห้องสมุดแทนการฝึกสอน

การฝึกอบรมครูจากประเทศลาว 2 คน ที่กระทรวงศึกษาธิการลาวส่งมาฝึกงานเป็นระยะเวลา 3 เดือนอีกด้วย ในปี พ.ศ. 2520 ได้ร่วมมือกับกรุงเทพมหานครจัดฝึกอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 รุ่นๆ ละ 20 คน ใช้เวลา 7 วัน โดยจัดส่งอาจารย์ไปเป็นวิทยากร 2 คน การจัดฝึกอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้เปลี่ยนผู้รับผิดชอบเป็นภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปี พ.ศ. 2521 และจัดต่อเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ. 2546 หลังจากนั้นการจัดฝึกอบรมจะเปลี่ยนผู้รับผิดชอบไปแต่ละปีตามความเหมาะสม

2. หลักสูตร ประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ (บรรณารักษศาสตร์)

ในระหว่างที่เปิดการสอนในโครงการ *Library Understudies* อยู่ นั้น ดร.เกลแฟนด์ (Dr.Morris A. Gelfand) ผู้เชี่ยวชาญองค์การยูเนสโกซึ่งได้มาทำการสำรวจเพื่อวางโครงการปรับปรุงงานหอสมุดแห่งชาติ และสำรวจสภาพการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2505 ได้เสนอแนะว่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา "มีความเหมาะสมที่จะเปิดสอนทางด้านบรรณารักษศาสตร์ เพราะมีความพร้อมทุกด้าน ถือได้ว่าเป็นที่ 1 ของเอเชียในสมัยนั้น มีหนังสือมากมาย น่าจะเป็นที่ที่เหมาะสมที่จะเปิดสอนสาขานี้" ฉะนั้น ในปี พ.ศ. 2506 วิทยาลัยวิชาการศึกษาจึงได้เปิดการสอนในโครงการ *Library Understudies* และได้ขยายหลักสูตรให้สูงขึ้น โดยเปิดสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ (บรรณารักษศาสตร์) ขึ้นแทน ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี หลักสูตรมีกำหนดเวลาเรียน 1 ปี ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเริ่มสอนในปี พ.ศ. 2508 ผู้เข้าเรียนต้องได้ปริญญาตรีทางการศึกษามาแล้ว และต้องผ่านการสอบคัดเลือกเสียก่อน การผลิตบัณฑิตระดับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน เพื่อประโยชน์ที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อประจำอยู่ตามศูนย์การอบรม หรือศูนย์คุรุสัมนาการของภาคการศึกษาต่างๆ ตามโครงการพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อทำหน้าที่หัวหน้าแผนกวิชาในโรงเรียนใหญ่ๆ ที่มีครูอาจารย์แต่ละวิชาหลายๆ คน เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อไป จะมีชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้น
3. เพื่อสอนในวิทยาลัยครูในระยะต่อไปซึ่งอาจเปิดสอนถึงชั้นปริญญาตรี
4. เพื่อฝึกหัดครูอาจารย์ในวิชาพิเศษบางวิชา ซึ่งจำเป็นจะต้องศึกษาในระดับที่สูงกว่าชั้นปริญญาตรี ตามความต้องการของราชการ

หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ (บรรณารักษศาสตร์) กำหนดให้เรียน 45 หน่วยกิต วิชาที่เรียนประกอบด้วยหมวดวิชาใหญ่ๆ 3 หมวด คือ

หมวดที่ 1 การสำรวจทางบรรณารักษศาสตร์ (Surveys of Library Science) มี 7 รายวิชา 21 หน่วยกิต ส่วนใหญ่จะเป็นวิชาพื้นฐานทางด้านบรรณารักษศาสตร์

หมวดที่ 2 ทฤษฎีและกรรมวิธีทางเทคนิค (Theory and Technical Process) มี 5 รายวิชา 15 หน่วยกิต ส่วนใหญ่จะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับงานเทคนิคของห้องสมุด

หมวดที่ 3 การฝึกปฏิบัติในห้องสมุด (Practicum in Library Service) มี 1 รายวิชา 10 หน่วยกิต เป็นการฝึกภาคปฏิบัติเกี่ยวกับงานห้องสมุด

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะต้องเรียนให้ครบหน่วยกิตตามที่หลักสูตรกำหนดคือ 45 หน่วยกิต และจะต้องได้คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 1 ปี ในระบบ 3 ภาคเรียน หลักสูตรนี้เปิดสอนจนถึงปีการศึกษา พ.ศ. 2515 ก็จำเป็นต้องเลิกสอนเพราะสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ

1. การตีราคาค่าวิชา เนื่องจากหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรหลังปริญญาตรี ซึ่งอาจเทียบได้กับปริญญาโท แต่ทาง ก.พ. คิดค่าวิชาเพิ่มให้สูงกว่าปริญญาตรีเพียง 50 บาท จึงทำให้คนไม่นิยมมาเรียน

2. การโอนูโลมเรื่องการเข้าเรียนในระดับปริญญาโท กล่าวคือตั้งแต่ปีการศึกษา 2515 เป็นต้นไป ทางวิทยาลัยโอนูโลมให้ผู้ที่มีผลการเรียนในระดับปริญญาตรีต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (คือผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50) สามารถสอบเข้าเรียนในระดับปริญญาโทได้ โดยเข้าเรียนในฐานะผู้เรียนสมทบ

นิสิตที่จบหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ (บรรณารักษศาสตร์) นี้ ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป มีสิทธิเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาโทได้โดยไม่ต้องทำการสอบคัดเลือก

หลักสูตรนี้เปิดรับนิสิตในปีการศึกษา 2514 เป็นปีสุดท้าย และสิ้นสุดการเรียนการสอนในปี พ.ศ. 2515 มีผู้สำเร็จการศึกษารวมทั้งสิ้น 60 คน เป็นชาย 25 คน และหญิง 35 คน

3. หลักสูตรระดับปริญญาโท

จากการที่โครงการผลิตครูบรรณารักษะระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงได้ผลดี มีนิสิตสำเร็จการศึกษาไปหลายคน วิทยาลัยวิชาการศึกษาจึงตั้งโครงการขึ้นอีกโครงการหนึ่งคือ โครงการเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโท เมื่อปี พ.ศ. 2509 คือ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ และเริ่มเปิดสอนในปี พ.ศ. 2510 ผู้ที่มีสิทธิเข้าศึกษา มี 2 ประเภท คือ

1. ผู้สำเร็จปริญญาตรี สาขาการศึกษา หรือปริญญาตรีสาขาใดก็ได้ โดยมีผลการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.5 หรือร้อยละ 75 แต่ต้องสอบได้วิชาศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 45 หน่วยกิต หรือสอบได้อนุปริญญาการศึกษา หรือผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม หรือเทียบเท่า (ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 เป็นต้นมา วิทยาลัยอนุมัติให้ผู้ที่ได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์สามารถ

สมัครสอบคัดเลือกเข้าเรียนระดับปริญญาโทได้ในฐานะผู้เรียนสมทบ)

2. ผู้สำเร็จประกาศนียบัตรชั้นสูง วิชาเฉพาะบรรณารักษศาสตร์ จากวิทยาลัย
วิชาการศึกษา

นอกจากนี้ ผู้สมัครเข้าเรียนจะต้องมีพื้นความรู้และคุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- 1) มีความรู้ภาษาไทย และภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี
- 2) ไม่มีโรคติดต่อ หรือโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน
- 3) ได้รับความยินยอมจากเจ้าของทุนเดิม ในกรณีที่ยังมีความผูกพันกับทุนนั้นๆ

หลักสูตรนี้กำหนดเวลาศึกษาอย่างน้อย 2 ปี แต่ไม่เกิน 4 ปี สำหรับผู้ที่มีวุฒิ
ประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ (บรรณารักษศาสตร์) เนื่องจากได้เรียนวิชาเฉพาะมาก่อนแล้วจึง
กำหนดเวลาศึกษาไม่เกิน 3 ปี หลักสูตรการศึกษากำหนดไว้ 3 หมวดใหญ่ โดยมีโครงสร้างดังนี้

1. หมวดวิชาเอก หรือวิชาชีพ มี 45 หน่วยกิต ซึ่งประกอบด้วยวิชากลุ่มต่างๆ

ดังนี้

1.1 วิชาแกน 15 หน่วยกิต แยกเป็น

- วิชาพื้นฐานทางการศึกษา 3 วิชา 9 หน่วยกิต
- วิชาเทคนิค 2 วิชา 6 หน่วยกิต

1.2 วิชาการศึกษา 15 หน่วยกิต

1.3 ปริญญานิพนธ์ 15 หน่วยกิต

2. หมวดวิชารอง หรือวิชาโท (วิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งเป็นรายวิชาที่กำหนดให้
เรียนในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ) ต้องเรียนอย่างน้อย 36 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือก ให้เลือกเรียนอีก 9 หน่วยกิต

จากหลักสูตรการศึกษาที่กำหนดจะเห็นได้ว่า หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ นั้น มีเป้าหมายสำคัญ คือ ผลิตผู้สอนทางบรรณารักษศาสตร์เพื่อไป
สอนในระดับปริญญาตรี ฉะนั้นในหลักสูตรจึงเน้นหนักไปในทางวิชาการศึกษาพอๆ กับวิชาด้าน
บรรณารักษศาสตร์ กล่าวคือ วิชาการศึกษา 45 หน่วยกิต และวิชาด้านบรรณารักษศาสตร์ 45
หน่วยกิต ทั้งนี้เนื่องจากในระยะนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ จะเปิด
สอนในระดับปริญญาตรีคือ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) ที่ไม่ได้เน้นทางการศึกษา เช่น
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ยกเว้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนทั้งในระดับ
ปริญญาตรีและปริญญาโท

ในปีการศึกษา 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้รับการสถาปนาเป็น มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ (เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2517) ได้มีการเปลี่ยนระบบการเรียน จาก 3 ภาคเรียนมา
เป็นระบบ 2 ภาคเรียนจึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเสียใหม่ สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาโท
ทางบรรณารักษศาสตร์ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นเช่นกัน หลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ปีการศึกษา 2517 มีสาระสรุปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย

1.1 เพื่อผลิตบรรณารักษ์ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินงานในห้องสมุดต่างๆ ได้

1.2 เพื่อส่งเสริมให้มีบรรณารักษ์ ที่สามารถทำการวิจัยในวิชาบรรณารักษศาสตร์

2. โครงสร้างหลักสูตร

2.1. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา 12 หน่วยกิต แบ่งเป็น

- วิชาบังคับ 9 หน่วยกิต

- วิชาเลือก 3 หน่วยกิต

2.2 หมวดวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต แบ่งเป็น

- วิชาบังคับ 19 หน่วยกิต

- วิชาบังคับเลือกตามกลุ่ม 9 หน่วยกิต

- การฝึกงาน ไม่มีหน่วยกิต

2.3 หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

2.4 วิทยานิพนธ์ 6 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

สำหรับวิชาเอกบังคับ 19 หน่วยกิต ประกอบด้วยรายวิชาต่างๆ ดังนี้

บรรณ 501 ห้องสมุดและประวัติ	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง
บรรณ 510 การเลือกและการจัดหาวัสดุห้องสมุด	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง
บรรณ 511 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ 1	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บรรณ 512 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ 2	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บรรณ 540 บริการอ้างอิงและสนเทศ	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง
บรรณ 541 บรรณานุกรมเบื้องต้น	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง
บรรณ 630 การบริหารงานห้องสมุด	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บรรณ 631 สัมมนางานวิจัยและบริการห้องสมุด	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง

ส่วนวิชาบังคับเลือกตามกลุ่ม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ให้เลือกเรียนเพียง 1 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย สำหรับผู้เรียนที่สนใจหรือต้องการจะออกไปทำหน้าที่บรรณารักษ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย

กลุ่มที่ 2 ห้องสมุดโรงเรียน สำหรับผู้เรียนที่สนใจหรือต้องการจะออกไปทำหน้าที่บรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียน

กลุ่มที่ 3 ห้องสมุดประชาชน สำหรับผู้เรียนที่สนใจหรือต้องการจะออกไปหน้าที่บรรณารักษ์ในห้องสมุดประชาชน

หลักสูตรนี้เปิดสอนเรื่อยมาจนถึงปีการศึกษา 2521 จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ และเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2522 โดยมีสาระสรุปได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย

1.1 เพื่อผลิตบรรณารักษ์ให้สามารถเป็นผู้บริหาร และดำเนินงานในห้องสมุดประเภทต่างๆ

1.2 เพื่อผลิตอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์

1.3 เพื่อส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร สามารถทำการค้นคว้าวิจัยได้

2. โครงสร้างของหลักสูตร

2.1 หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา 12 หน่วยกิต แบ่งเป็น

- วิชาบังคับ 9 หน่วยกิต

- วิชาเลือก 3 หน่วยกิต

2.2 หมวดวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ แบ่งเป็น

- วิชาเอกบังคับ 12-18 หน่วยกิต

- วิชาเอกเลือกตามกลุ่ม 6-16 หน่วยกิต โดยเลือกเพียง 1 กลุ่ม

จาก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัย กลุ่มห้องสมุดโรงเรียน และกลุ่มห้องสมุดประชาชน

2.3 หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

2.4 วิทยานิพนธ์ 6 หน่วยกิต

สำหรับวิชาเอกบังคับ จำนวน 12-18 หน่วยกิต ประกอบด้วยรายวิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้

บรรณ 501 พัฒนาการห้องสมุดและศูนย์สนเทศ 2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง

(เฉพาะผู้ที่ไม่เคยเรียนวิชาที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันในระดับปริญญาตรี)

บรรณ 510 การเลือกและการจัดหาวัสดุเพื่อการศึกษา 2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง

(เฉพาะผู้ที่ไม่เคยเรียนวิชาที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันในระดับปริญญาตรี)

บรรณ 511 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ 1 3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง

บรรณ 512 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ 2 3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง

บรรณ 513 การจัดการและบริการสารสนเทศวัสดุ 2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง

บรรณ 514 วิธีการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์

2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง

บรรณ 540 บริการช่วยค้นคว้าและบริการสนเทศ 2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง

บรรณ 631 สัมมนาบริการห้องสมุดและศูนย์สนเทศ 2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง

นับแต่มหาวิทยาลัยเปิดสอนระดับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์ ตั้งแต่ปี

การศึกษา 2510 จนถึงปีการศึกษา 2521 มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 89 คน

ต่อมาได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ทันสมัยต่อวิทยาการทางบรรณารักษศาสตร์ เป็นหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ปีการศึกษา 2527 ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนในหลายประการ สรุปสาระได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย

- 1.1 เพื่อสร้างผู้นำทางวิชาชีพ
- 1.2 เพื่อสร้างผู้สอนที่สามารถพัฒนาวิชาบรรณารักษศาสตร์
2. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต
3. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยรายวิชาในหมวดวิชาต่างๆ ดังนี้
 - 3.1 หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา 12 หน่วยกิต
 - 3.2 หมวดวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต
 - 3.3 หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต
 - 3.4 วิทยานิพนธ์ 6 หน่วยกิต

สำหรับหมวดวิชาเอกนั้นแยกเป็น วิชาเอกบังคับ 13 หน่วยกิต วิชาเอกเลือก 8 หน่วยกิต โดยวิชาเอกบังคับประกอบด้วยรายวิชาต่างๆ ดังนี้

บร 503 ทักษะเพื่อการสื่อสารด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง
บร 510 บรรณารักษศาสตร์ในปัจจุบัน	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บร 512 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ 2	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บร 631 สัมมนาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง	
บร 650 บรรณารักษศาสตร์ภาคปฏิบัติ	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง

ส่วนวิชาเอกเลือก 8 หน่วยกิตนั้น ไม่แยกเป็นกลุ่มตั้งแต่ก่อน แต่ได้กำหนดไว้หลากหลาย ถึง 30 รายวิชา นิสิตจะเลือกเรียนรายวิชาใดขึ้นอยู่กับความสนใจของนิสิตภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

โดยเหตุที่ตระหนักว่า หลักสูตรที่ดีควรจะได้มีการทบทวนและปรับปรุงอยู่เสมอ ฉะนั้นในระยะต่อมา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ฯ จึงได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความทันสมัยของเนื้อหาในรายวิชาต่างๆ รวมทั้งวิชาที่เกิดขึ้นใหม่ในแวดวงของศาสตร์ แต่อย่างไรก็ตาม หลักสูตรนี้ไม่เป็นที่ยอมรับและประสบปัญหาเรื่องจำนวนผู้เรียน จึงได้งดการเปิดสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา

ดังที่กล่าวแล้วว่า หลักสูตรระดับปริญญาโทที่เปิดสอนนับแต่ปี พ.ศ. 2510 นั้น เป็นหลักสูตรที่เน้นหนักทางวิชาการศึกษาพอๆ กับวิชาทางด้านบรรณารักษศาสตร์ แม้ในระยะต่อมาจำนวนหน่วยกิตของวิชาทางการศึกษาจะลดน้อยลง แต่ก็กล่าวได้ว่ายังไม่ได้เป็นศาสตร์ทางวิชาชีพเฉพาะด้านโดยตรง นอกจากนั้นในวงวิชาการได้เกิดศาสตร์ใหม่ขึ้นมา คือ สารนิเทศศาสตร์ ซึ่งมีความเกี่ยวพันกับสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นอย่างมาก ซึ่งก็หมายความว่าศาสตร์ทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ได้แผ่ขยายขอบเขตกว้างกว่าแต่เดิม เพราะฉะนั้นเพื่อให้หลักสูตรวิชาชีพ

เฉพาะโดยตรงที่ครอบคลุมศาสตร์ทางบรรณารักษศาสตร์ในทุกเรื่องอย่างละเอียดลึกซึ้งและเข้มข้น อีกทั้งครอบคลุมศาสตร์ในสาขาวิชาสารนิเทศศาสตร์ที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ จึงได้จัดทำหลักสูตรใหม่ขึ้นในปี พ.ศ. 2529 คือ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ซึ่งสรุปสาระได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย

- 1.1 เพื่อสร้างผู้นำในด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
- 1.2 เพื่อสร้างผู้ชำนาญด้านพัฒนาเทคนิคในทางบรรณารักษศาสตร์และ

สารนิเทศศาสตร์

2. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยรายวิชาในหมวดต่างๆ ดังนี้

2.1 หมวดวิชาเอกบังคับ	19 หน่วยกิต
2.2 หมวดวิชาเอกเลือก	10 หน่วยกิต
2.3 หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า	5 หน่วยกิต
2.4 วิทยานิพนธ์	6 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต

สำหรับหมวดวิชาเอกบังคับ 19 หน่วยกิตนั้น ผู้ที่ไม่ได้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ต้องเรียนวิชาพื้นฐาน 4 รายวิชา ดังนี้

บร 311 การเลือกและการจัดหาวัสดุห้องสมุด	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง
บร 321 บริการอ้างอิงเบื้องต้น	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง
บร 531 การจัดและบริหารงานห้องสมุด	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง
บร 511 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ 1	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง

สำหรับผู้ที่จะจบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ อาจกำหนดให้เรียนวิชา บร 511 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ 1 ด้วย ตามความจำเป็นแล้วแต่กรณี

วิชาเอกบังคับ 19 หน่วยกิต ประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ ดังนี้

วจ 521 วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บร 507 จริยธรรมวิชาชีพบรรณารักษ์	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง
บร 513 การวิเคราะห์และการจัดหมวดหมู่สารนิเทศ	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บร 538 การบริหารงานห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศขั้นสูง	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บร 561 การประมวลผลข้อมูลสำหรับบริการสารนิเทศ	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บร 611 สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น	3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง
บร 631 สัมมนาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ 2	2 หน่วยกิต 2 ชั่วโมง

นอกจากนี้ ผู้ที่ไม่ได้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จะต้องเรียนวิชา บร 650 บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ภาคปฏิบัติ 3 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง ซึ่งเป็นวิชาเลือกอีกด้วย

จะเห็นว่ารายวิชาที่เป็นวิชาเอกบังคับนั้น ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่รายวิชาที่ยังคงจัดเป็นวิชาเอกอยู่เช่นเดิมมาโดยตลอด คือ รายวิชาที่เกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่และทำรายการ/หรือบัตรรายการ รายวิชาแปลกใหม่ที่เพิ่มเข้ามาก็คือ วิชาที่เกี่ยวกับพื้นฐานทางสารนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ แต่โดยภาพรวมแล้วยังคงเน้นศาสตร์ทางด้านบรรณารักษศาสตร์อยู่เช่นเดิม รายวิชาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต่องานห้องสมุดโดยตรงจะจัดไว้เป็นวิชาเอกเลือก

นับแต่ได้มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้งานในห้องสมุดในประเทศไทย ประมาณปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา เทคโนโลยีดังกล่าวได้เพิ่มบทบาทในห้องสมุดมากยิ่งขึ้น ศาสตร์สาขาใหม่คือ สาขาวิชาสารนิเทศศาสตร์ เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น หลังจากที่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ฯ ได้จัดทำหลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2529 ไปแล้ว จึงได้ริเริ่มจัดทำ "โครงการจัดตั้งคณะสารนิเทศศาสตร์" ขึ้นในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2533-2534 และได้รับการอนุมัติให้บรรจุใน แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ในโครงการนี้กำหนดแผนการเปิดสอนใน 5 สาขา คือ สาขาบรรณารักษศาสตร์ สาขาสารนิเทศศาสตร์ สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก สาขาวิทยาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ และสาขาเทคโนโลยีการผลิตหนังสือ โครงการนี้สามารถนำเสนอต่อมหาวิทยาลัยได้ในปี พ.ศ. 2535 แต่ในปี พ.ศ. 2536 ทางมหาวิทยาลัยได้ขอให้ชะลอโครงการไว้ก่อนตามนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย ในระยะเดียวกันนั้นก็ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ฉบับ พ.ศ. 2529 เป็นระยะๆ เรื่อยมา แต่เป็นการปรับปรุงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2543 ภาควิชาฯ ได้เริ่มดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นการปรับปรุงในสาระสำคัญของหลักสูตร 3 ประการคือ

1. ปรับโครงสร้างหลักสูตร ตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง "เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542"

2. เปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงและสาระสำคัญในหลักสูตรใหม่ทั้งหมด นับแต่ ปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์ รายวิชาแกน/รายวิชาเลือก แผนการสอนที่มีทั้งแผน ก และแผน ข ทั้งนี้เพื่อความทันสมัยทั้งในแง่โครงสร้าง และวิทยาการเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนแนวคิดของศาสตร์ที่

¹ ในขณะนั้น นิยมใช้คำว่า "สารนิเทศศาสตร์" ส่วนคำว่า "สารสนเทศศาสตร์" เป็นคำที่เกิดขึ้นภายหลังต่อมา

เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ จากเดิมที่เน้น การครอบครอง (Ownership) เปลี่ยนไปเน้นที่ การเข้าถึง (Access)

3. แนวคิดของหลักสูตรจะยึด "สารสนเทศ" เป็นแกนกลางที่แวดล้อมไปด้วย "ผู้ใช้" โดยมี "เครื่องมือ" ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศเป็นตัวเชื่อม และทั้ง 3 ส่วนนี้อยู่ภายใต้ "การบริหารจัดการ" และนำแนวคิดของ เบทส์ (Marcia J. Bates) ศาสตราจารย์ทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ แห่ง UCLA Berkeley มาประยุกต์ด้วย ฉะนั้น รายวิชาแกนจึงประกอบไปด้วยรายวิชาที่เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ 3 กลุ่ม ดังนี้

3.1 การบริหารจัดการ / และนโยบาย

3.2 ความรู้ทางเทคนิคในวิชาชีพ ประกอบด้วยรายวิชาที่เกี่ยวกับ

- ผู้ใช้

- สารสนเทศ

- เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.3 การวิจัย

4. เปลี่ยนชื่อหลักสูตร จาก หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เป็น หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

หลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย ในการประชุม ครั้งที่ 5/2546 วันที่ 6 มิถุนายน 2546 และเปิดสอนในปีการศึกษา 2547 รายละเอียดของหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2546 มีดังนี้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. 2546: 1-13)

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546

1. ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์

ภาษาอังกฤษ : Master of Arts Program in Library and Information Science

2. ชื่อปริญญา

ภาษาไทย

ชื่อเต็ม : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)

ชื่อย่อ : ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)

ภาษาอังกฤษ

ชื่อเต็ม : Master of Arts (Library and Information Science)

ชื่อย่อ : M.A. (Library and Information Science)

3. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3.1 ปรัชญาของหลักสูตร

สารนิเทศเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจ การวางแผน การกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคลากรทุกระดับ ดังนั้นองค์กรทุกองค์กรจึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในด้านบริหารจัดการ เพื่อให้การวิเคราะห์ เลือกสรร ประมวลผล และบริการ ตลอดจนการเผยแพร่สารนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตมหาบัณฑิตในวิชาชีพสารนิเทศให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีความรู้ความสามารถในการบริหารห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ
- 2) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี และเทคนิคทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
- 3) มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม
- 4) มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้และทักษะทางสารนิเทศ เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) มีความรู้ความสามารถในการศึกษาค้นคว้าวิจัย และประยุกต์ความรู้ใหม่ให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศ และบริการ
- 6) มีคุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพ

4. หลักสูตรและรายวิชา

4.1 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต ทั้งแผน ก(2) และแผน ข

4.2 โครงสร้างหลักสูตร

หมวดวิชา	จำนวนหน่วยกิต	
	แผน ก (2)	แผน ข
1. หมวดวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า 27	ไม่น้อยกว่า 33
1.1 วิชาเอกบังคับ	21	21
1.2 วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า 6	ไม่น้อยกว่า 12
2. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า 3	ไม่น้อยกว่า 3
3. ปริญญานิพนธ์	12	-
4. สารนิพนธ์	-	6
รวม	42	42

4.3 รายวิชาในหมวดวิชาเอก กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต

4.3.1 วิชาเอกบังคับ 21 หน่วยกิต

บส 501 สารสนเทศกับสังคม	3(3-0)
LIS 501 Information and Society	
บส 503 เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการสารสนเทศ	3(2-2)
LIS 503 Information Technology for Management of Information	
บส 511 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ	3(3-0)
LIS 511 Organization of Information Resources	
บส 521 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ	3(2-2)
LIS 521 Collection Management	
บส 523 แหล่งสารสนเทศและบริการ	3(3-0)
LIS 523 Information Sources and Services	
บส 531 หลักการบริหารสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศ	3(3-0)
LIS 531 Administrative Principles for Information Professions	
บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3(3-0)
LIS 571 Research Methods in Library and Information Science	

4.3.2 วิชาเอกเลือก

แผน ก(2) กำหนดให้เรียนวิชาเอกเลือกไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

แผน ข กำหนดให้เรียนวิชาเอกเลือกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

นิสิตทั้งแผน ก(2) และแผน ข สามารถเลือกเรียนรายวิชาต่างๆ ตามความสนใจ

ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษา ดังนี้

บส 513 การจัดการและควบคุมรายการบรรณานุกรม	3(2-2)
LIS 513 Bibliographic Organization and Control	
บส 514 ระบบการจัดหมู่เชิงเปรียบเทียบ	3(3-0)
LIS 514 Comparative Classification Systems	
บส 525 ผู้ใช้และการศึกษาผู้ใช้	3(3-0)
LIS 525 Users and User Studies	
บส 532 นโยบายสารสนเทศ	3(3-0)
LIS 532 Information Policy	
บส 534 การประเมินบริการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	3(3-0)
LIS 534 Evaluation of Library and Information Services	
บส 542 การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศขั้นสูง	3(2-2)
LIS 542 Advanced Information Storage and Retrieval	
บส 543 ดรรชนีและสารสังเขป	3(2-2)
LIS 543 Indexing and Abstracting	
บส 552 เทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ	3(2-2)
LIS 552 Technology for Information Storage and Retrieval	
บส 553 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่สารสนเทศ	3(2-2)
LIS 553 Information Technology for Information Dissemination	
บส 572 สัมมนางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์	3(3-0)
LIS 572 Seminar in Library and Information Science Research	
บส 642 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	3(2-2)
LIS 642 Management Information System	
บส 643 การจัดการห้องสมุดดิจิทัล	3(2-2)
LIS 643 Digital Library Management	
บส 652 การวิเคราะห์ระบบสำหรับงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	3(3-0)
LIS 652 System Analysis for Libraries and Information Centers	
บส 661 การจัดการฐานข้อมูล	3(2-2)
LIS 661 Database Management	

บส 671 สัมมนาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3(3-0)
LIS 671 Seminar in Library and Information Science	
บส 681 การศึกษาอิสระ	3(3-0)
LIS 681 Independent Study	
บส 682 การศึกษาสาระพิเศษ	3(3-0)
LIS 682 Special Topics	

4.4 หมวดวิชาเลือกเสรี กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต ทั้งแผน ก(2) และ แผน ข โดยให้เลือกเรียนรายวิชาในกลุ่มวิชาเอกเลือก หรือรายวิชาใด ๆ ที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ต้องได้รับอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษา และหัวหน้าภาควิชาของรายวิชานั้นๆ

4.5 วิทยานิพนธ์

บส 699 วิทยานิพนธ์	12 หน่วยกิต
LIS 699 Master's Thesis	

นิสิตที่เลือกเรียนแผน ก(2) ต้องลงทะเบียนเรียนวิชา บส 699 วิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นการวิจัยปัญหาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือการจัดการระบบสารสนเทศ แล้วเรียบเรียงให้มีมาตรฐานตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

4.6 สารนิพนธ์

บส 688 สารนิพนธ์	6 หน่วยกิต
LIS 688 Master's Project	

นิสิตที่เลือกเรียนแผน ข ต้องลงทะเบียนเรียนวิชา บส 688 สารนิพนธ์ ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในสาขามรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือการจัดการระบบสารสนเทศ แล้วเรียบเรียงให้มีมาตรฐานตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา

นับแต่เปิดสอนหลักสูตร ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 มีผู้สำเร็จการศึกษาดังแต่ปีการศึกษา 2532-2549 รวม 125 คน และผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 คน ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 128 คน

การสัมมนาโครงการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ได้จัดสัมมนาในโครงการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ระหว่างวันที่ 3-4 เมษายน 2551 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2546) ให้ทันสมัย โดยการ 1) รับฟังความคิดเห็น และ/หรือ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนการสอน จากผู้ทรงคุณวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา และ 2) เปิดโอกาสให้คณาจารย์ของภาควิชาฯ ได้อภิปรายและหาบทสรุปร่วมกัน

ผลการสัมมนาในส่วนที่เป็นความคิดเห็นของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สรุปได้ดังนี้
(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. 2551ก: 32-40)

1. จุดมุ่งหมายและโครงสร้างหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

- 1.1 เพื่อให้จุดมุ่งหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงควรเพิ่มเติม/ปรับปรุงการใช้คำให้ชัดเจน
- 1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมดีแล้ว
- 1.3 จุดมุ่งหมายกับกิจกรรมการสอนมีความสอดคล้องดีแล้ว
- 1.4 รายวิชาเอกที่จัดไว้ มีความเหมาะสมแล้วทั้งรายวิชา และจำนวนหน่วยกิต (42 หน่วยกิต) และเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อหาเฉพาะด้านทางบรรณารักษศาสตร์ให้กับนิสิตที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

1.5 การจัดรายวิชาเลือกควรเปิดโอกาสให้นิสิตได้มีสิทธิเลือกเรียนจริงๆ เช่น นิสิตเลือกเรียนวิชา บส 652 แต่ภาควิชาฯ ได้จัดรายวิชา บส 642 ให้เรียน ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของนิสิต นอกจากนี้ควรเปิดรายวิชาให้หลากหลายสำหรับการเลือกเรียน รวมทั้งขอให้มีการเปิดสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้นคว้าสารนิเทศ

1.6 รายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพอย่างมาก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

1.7 ขอให้เพิ่มรายวิชาใหม่ไว้ในหลักสูตร คือ

- วิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ โดยมีเนื้อหาและศัพท์ทางบรรณารักษศาสตร์
- วิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการห้องสมุดในเชิงรุก เช่น Library

Marketing หรือ Customer Marketing

1.8 ให้ภาควิชาฯ จัดให้มีการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยอย่างน้อย 2 รายวิชา และเสนอให้จัด รายวิชาวิจัยเบื้องต้น ไว้ในภาคเรียนที่ 1 หรือภาคเรียนที่ 2 หรือภาคฤดูร้อน เพื่อให้นิสิตได้มีโอกาสเตรียมตัวทำวิจัยได้ตั้งแต่ต้น และช่วยให้นิสิตสามารถเสนอหัวข้อวิจัยได้

เร็วขึ้น นอกจากนี้ที่ประชุมได้เสนอให้ภาควิชาฯ กำหนดเวลาในการนำเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นิสิตได้นำเสนอหัวข้อได้เร็วขึ้น

1.9 ให้ภาควิชาฯ ปรับรายวิชาในภาคเรียนสุดท้ายสำหรับผู้ทำสารนิพนธ์ที่มีเพียง 1 รายวิชา โดยปรับตารางเรียนในแต่ละภาคเรียนให้มีความสมดุล

2. สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

2.1 ห้องเรียนมีลักษณะค่อนข้างคับแคบ เนื่องจากเกี่ยวกับลักษณะการจัดโต๊ะ เครื่องปรับอากาศไม่สามารถปรับระดับอุณหภูมิได้ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก แต่โดยภาพรวมของ ห้องเรียนมีความเหมาะสมดี

2.2 ห้องปฏิบัติการ มีความคับแคบ มี Partition สูงเกินไป เก้าอี้ไม่มีพนักพิง ทิศทางการจัดโต๊ะของผู้เรียนอยู่คนละทิศทางกับผู้สอนทำให้มองไม่เห็น สำหรับผู้ที่นำ Notebook มาใช้ไม่สามารถใช้สัญญาณ Wireless ภายในห้องปฏิบัติการได้

2.3 เครื่องมือ อุปกรณ์การสอน คอมพิวเตอร์มีเครื่องชำรุดและไม่เพียงพอกับ จำนวนนิสิต ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้และมี Virus

3. ผู้สอน อาจารย์มีความตั้งใจในความกระตือรือร้นและจัดเตรียมการสอนดีมาก สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี แต่อาจารย์บางท่านเข้าสอนช้า และอยากให้อาจารย์สร้างขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจในการเรียนการสอน ต้องการให้มีการสอบถามความคิดเห็นนิสิตในการเรียนโปรแกรม ต่างๆ หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้สามารถเลือกเรียนโปรแกรมต่างๆ ที่ตรงกับความสนใจ และ ควรเพิ่มเวลาในการส่งงาน

4 การใช้สื่อ / กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อต่างๆ ที่ใช้มีความเหมาะสมดี แต่ในส่วนของ เอกสารที่เป็น PowerPoint มีขนาดตัวหนังสือที่เล็กเกินไปทำให้มีอุปสรรคในการอ่าน

5. กิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดให้มีทัศนศึกษาดูงานภายนอกให้มากกว่านี้ ควร เชิญวิทยากรที่มีความรู้ในรายวิชานั้นๆ มาบรรยายในชั้นเรียน และในบางรายวิชามีเนื้อหาซ้ำซ้อน ไม่มีการต่อยอด

6. งานที่กำหนดให้ทำ การกำหนดงานบางรายวิชาควรมีการสอบถามความคิดเห็นของ นิสิต ซึ่งงานบางอย่างถ้าทำกันเป็นกลุ่มจะมีความเหมาะสมมากกว่า และเกณฑ์ในการพิจารณา ผลงาน ควรมีความชัดเจน การประเมินควรมีความคงที่ (เวลาที่กำหนด ปริมาณงาน คะแนน)

7. การวัดและประเมินผล อาจารย์ควรมีคำแนะนำในผลงานที่มีการปรับปรุงแก้ไข และ ควรมีข้อมูลประกอบด้วย เพื่อนิสิตจะได้นำไปพัฒนาตนเอง สำหรับสัดส่วนในการประเมินผล มีความเหมาะสม เนื่องจากทุกรายวิชามีการชี้แจง อธิบายวิชาก่อนการสอนอยู่แล้ว

8. ขั้นตอนการเสนอหัวข้อ /และพิจารณาเค้าโครงปริญญานิพนธ์ / สารนิพนธ์ มีความเหมาะสมดีแล้ว

9. ความช่วยเหลือที่ต้องการให้ภาควิชาฯ จัดให้

9.1 อาจารย์ที่ปรึกษาหัวข้อ

1) อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทที่มีไม่เพียงพอกับจำนวนนิสิต เนื่องจากอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นที่ปรึกษาปริญญาโทสามารถรับปรึกษาได้ในจำนวนที่จำกัด

2) การติดต่อกับอาจารย์ควรนัดล่วงหน้า

3) การเลือก ประชาน กับ กรรมการ ผู้ควบคุมการทำปริญญาโท นิสิตขอเลือกเอง

4) อาจารย์ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์มาก หากนิสิตหาหัวข้อไม่ได้ควรขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

9.2 กิจกรรมที่ส่งเสริม / สนับสนุน

1) จัดกิจกรรมสัมมนาหัวข้อปริญญาโท/สารนิพนธ์

2) ควรมีการจัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างนิสิตกับอาจารย์ หรือระหว่างนิสิตด้วยกันเอง

10. เรื่องอื่นๆ

10.1 การหาหัวข้อที่จะทำปริญญาโท / สารนิพนธ์ ซึ่งบางคนเสนอหลายรอบแต่ไม่ผ่าน อาจทำให้เกิดความท้อแท้ได้

10.2 การนำผลงานปริญญาโทไปตีพิมพ์ในวารสารเพื่อเผยแพร่ อาจมีปัญหาว່างจะนำไปลงในวารสารใด มีวิธีการอย่างไร

10.3 ในการเรียนวิชาวิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ เมื่อเรียนจบแล้วนิสิตควรจะได้หัวข้อสำหรับทำปริญญาโท / สารนิพนธ์ เพื่อนำไปต่อยอดต่อไป

10.4 ควรจัดรายวิชา บส 681 การศึกษาอิสระ เป็นวิชาบังคับเลือก เพื่อช่วยย่นระยะเวลาในการทำปริญญาโท / สารนิพนธ์

เกณฑ์การประเมินคุณภาพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้กำหนดองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 9 องค์ประกอบ ซึ่งมีสาระที่ครอบคลุมเป้าหมายและ หลักการของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย และเป็นมาตรฐานที่คำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มหรือประเภทของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ทุกสถาบันสามารถนำไปใช้กำหนดพันธกิจและมาตรฐานของการปฏิบัติงานได้ ซึ่งในองค์ประกอบคุณภาพภายในทั้ง 9 องค์ประกอบนั้น องค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีตัวบ่งชี้ที่ 2.5 และ 2.6 ที่เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา (ค.ป.ภ.). 2550: 32-34)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 : สัดส่วนของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก หรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำ

ชนิดของตัวบ่งชี้ : ปัจจัยนำเข้า

คำอธิบายตัวบ่งชี้ : การศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นการศึกษาระดับสูงสุดที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและความลุ่มลึกทางวิชาการ เพื่อปฏิบัติพันธกิจสำคัญของสถาบัน ในการผลิตบัณฑิต ศึกษาวิจัยเพื่อการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ ดังนั้น สัดส่วนคุณวุฒิอาจารย์จึงต้องมีความเหมาะสมต่อพันธกิจ รวมทั้งหลักสูตรที่เปิดสอนด้วย ซึ่งตัวบ่งชี้นี้จะแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนคุณวุฒิของอาจารย์ประจำ ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจของสถาบัน

ข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้ประเมิน : ข้อมูลพื้นฐาน (ใช้ตัวเลขจำนวนอาจารย์ประจำ รวมทั้งที่ปฏิบัติงานจริงและลาศึกษาต่อ) และเอกสารหลักฐานอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์ทั่วไป

คะแนน 1	คะแนน 2	คะแนน 3
วุฒิปริญญาเอกอยู่ระหว่าง ร้อยละ 1-19 หรือ วุฒิปริญญาเอกอยู่ระหว่าง ร้อยละ 20-29 แต่ วุฒิปริญญาตรีมากกว่าร้อยละ 8	1. วุฒิปริญญาเอกอยู่ระหว่าง ร้อยละ 20-29 และ 2. วุฒิปริญญาตรีเท่ากับหรือ น้อยกว่าร้อยละ 5 หรือ 1. วุฒิปริญญาเอกมากกว่า หรือเท่ากับร้อยละ 30 และ 2. วุฒิปริญญาตรีมากกว่าร้อยละ 5	1. วุฒิปริญญาเอกมากกว่า หรือ เท่ากับร้อยละ 30 และ 2. วุฒิปริญญาตรีเท่ากับ หรือ น้อยกว่าร้อยละ 5

2. เกณฑ์เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย

คะแนน 1	คะแนน 2	คะแนน 3
วุฒิปริญญาเอกอยู่ระหว่าง ร้อยละ 1-39 หรือ วุฒิปริญญาเอกอยู่ระหว่าง ร้อยละ 40-59 แต่ วุฒิปริญญาตรีมากกว่าร้อยละ 5	1. วุฒิปริญญาเอกอยู่ระหว่าง ร้อยละ 40-59 และ 2. วุฒิปริญญาตรีเท่ากับหรือ น้อยกว่าร้อยละ 5 หรือ 1. วุฒิปริญญาเอกมากกว่า หรือเท่ากับร้อยละ 60 และ 2. วุฒิปริญญาตรีมากกว่า ร้อยละ 5	1. วุฒิปริญญาเอกมากกว่า หรือ เท่ากับร้อยละ 60 และ 2. วุฒิปริญญาตรีเท่ากับ หรือ น้อยกว่าร้อยละ 5

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 : สัดส่วนของอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์

ชนิดของตัวบ่งชี้ : ปัจจัยนำเข้า

คำอธิบายตัวบ่งชี้ : สถาบันอุดมศึกษาถือเป็นชุมทรัพย์ปัญญาของประเทศ และมีความรับผิดชอบที่จะต้องส่งเสริมให้อาจารย์ในสถาบันทำการศึกษาวิจัย เพื่อแสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ การดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นสิ่งสะท้อนการปฏิบัติงานดังกล่าวของอาจารย์ตามพันธกิจของสถาบัน

ข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้ประเมิน : ข้อมูลพื้นฐาน (ใช้ตัวเลขจำนวนอาจารย์ประจำ รวมทั้งที่ปฏิบัติงานจริงและลาศึกษาต่อ) และเอกสารหลักฐานอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์การประเมิน :

1. เกณฑ์ทั่วไป

คะแนน 1	คะแนน 2	คะแนน 3
ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันอยู่ระหว่าง ร้อยละ 1-39 หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันอยู่ระหว่าง ร้อยละ 40-59 แต่ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ รศ. ขึ้นไป น้อยกว่าร้อยละ 10	1. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันอยู่ระหว่าง ร้อยละ 40-59 และ 2. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ รศ. ขึ้นไปเท่ากับหรือมากกว่า ร้อยละ 10 หรือ 1. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันมากกว่า หรือเท่ากับร้อยละ 60 และ 2. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ รศ. ขึ้นไปน้อยกว่าร้อยละ 10	1. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันมากกว่า หรือ เท่ากับร้อยละ 60 และ 2. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ รศ. ขึ้นไปเท่ากับหรือมากกว่า ร้อยละ 10

2. เกณฑ์เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย

คะแนน 1	คะแนน 2	คะแนน 3
ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันอยู่ระหว่าง ร้อยละ 1-44 หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันอยู่ระหว่าง ร้อยละ 45-69 แต่ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ รศ. ขึ้นไป น้อยกว่าร้อยละ 30	1. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันอยู่ระหว่าง ร้อยละ 45-69 และ 2. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ รศ. ขึ้นไปเท่ากับหรือมากกว่า ร้อยละ 30 หรือ 1. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันมากกว่า หรือ เท่ากับร้อยละ 70 และ 2. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ รศ. ขึ้นไปน้อยกว่าร้อยละ 30	1. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันมากกว่า หรือ เท่ากับร้อยละ 70 และ 2. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ รศ. ขึ้นไปเท่ากับหรือมากกว่า ร้อยละ 30

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 2001 เพ็ตติกรู และ ดูแรนซ์ (Pettigrew; & Durrance. 2001: Online) ได้นำเสนอโครงการ KALIPER ของสมาคมการศึกษาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (Association for Library and Information Science Education : ALISE) แห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ลักษณะและขอบเขตความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของหลักสูตรการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ. 1998-2000 โดยใช้วิธีการสำรวจ กรณีศึกษา การวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เชิงลึก ผลของการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้ม 6 ประการ คือ

1. หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ นอกจากจะเน้นในเรื่องของห้องสมุดและการปฏิบัติงานในห้องสมุดแล้ว ยังขยายขอบเขตครอบคลุมในเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสารสนเทศ และปัญหาด้านสารสนเทศด้วย เช่น ประเด็นปัญหาทางกฎหมายและการออกใบอนุญาต จริยธรรม การผลิตและการตลาดของสารสนเทศ การจัดระบบและการจัดการสารสนเทศดิจิทัล
2. ในขณะที่หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ยังคงใช้วิธีการนำแนวคิดจากสาขาวิชาอื่นมาผนวกเข้าไว้แล้ว ก็ได้เริ่มสร้างลักษณะที่เป็นแก่นสาระของตัวเองขึ้นมา คือ การเน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง
3. โรงเรียนและหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ได้เพิ่มการลงทุนและซึมซับในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไว้ในหลักสูตรมากขึ้น
4. โรงเรียนและหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ กำลังทดลองใช้โครงสร้างหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรเฉพาะด้าน โดยบางหลักสูตรจะลดจำนวนวิชาเลือกและเพิ่มวิชาเฉพาะด้าน บางหลักสูตรจะเน้นในด้านสื่อในโรงเรียน บรรณารักษ์ด้านสุขอนามัย บรรณารักษ์ด้านกฎหมาย เป็นต้น
5. โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ได้เสนอการสอนในหลายรูปแบบที่เอื้ออำนวยความสะดวกสบายให้กับผู้เรียนมากขึ้น เช่น การศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต การศึกษารายวิชาต่างๆ ในสถาบันอื่น เป็นต้น
6. โรงเรียนและหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ กำลังขยายหลักสูตร โดยให้ ประกาศนียบัตร หรือ ปริญญาระหว่างสาขาวิชา ในระดับปริญญาตรี โท และเอก เช่น การบูรณาการหลักสูตรกับสาขาวิชากฎหมาย ชีวการแพทย์ คอมพิวเตอร์ วิศวกรรมไฟฟ้า การสื่อสาร และธุรกิจ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ข้างต้น นักวิชาการ KALIPER ได้ชี้ให้เห็นถึงแรงกดดันที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลง และเป็นตัวกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. นักศึกษา ผู้จ้างงาน บัณฑิต และสมาคมวิชาชีพ ต้องการให้ผลิตภัณฑ์ที่มีความสามารถ
2. ความก้าวหน้าและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนการสอน
3. ความสัมพันธ์ที่มีต่อหน่วยงานอื่นภายในมหาวิทยาลัย และจุดยืนของโรงเรียน
4. การมีคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาใหม่ๆ
5. การแข่งขันกับโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในสถาบันอื่นๆ
6. การได้รับความสนับสนุนด้านการเงินในการสร้างนวัตกรรม

ในปี ค.ศ. 2006 ชู (Chu, 2006: Online) ได้ศึกษาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับปริญญาโทของสหรัฐอเมริกาจำนวน 45 หลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากสมาคมห้องสมุดแห่งสหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) รายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรดังกล่าวทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพจำนวน 2,757 รายวิชา สรุปได้ว่า

รายวิชาที่บรรจุไว้ในหลักสูตรทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือกมีจำนวนเฉลี่ย 60 รายวิชา โดยเป็นรายวิชาบังคับจำนวนเฉลี่ย 5 รายวิชา (ร้อยละ 8.5) และรายวิชาเลือกจำนวนเฉลี่ย 55 รายวิชา (ร้อยละ 91.5)

รายวิชาบังคับที่เปิดสอนมากที่สุด 7 อันดับแรกได้แก่ การจัดระบบสารสนเทศ/ความรู้/วัสดุ (Organization of Information/Knowledge/Materials) บริการอ้างอิงและทรัพยากรสารสนเทศ (Reference/Information Resources & Services) บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น/สภาพแวดล้อมทางสารสนเทศ (Introduction to LIS/Information Environment) การจัดการ (Management) การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (Research in LIS) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) และ การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ (Collection Development)

สำหรับรายวิชาเลือกซึ่งมีอยู่มากมายสามารถจัดเป็นกลุ่มได้ 14 กลุ่ม คือ จดหมายเหตุและการสงวนรักษา (Archives & Preservation) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ประเด็นต่างๆ จริยธรรมและนโยบายสารสนเทศ (Issues, Ethics & Information Policy) ห้องสมุด/วิชาชีพบรรณารักษ์ (Libraries/Librarianship) การจัดการ (Management) การจัดระบบสารสนเทศ (Organization of Information) หนังสือหายากและประวัติ (Rare Books, History-related, etc.) ทรัพยากรและบริการทั่วไปและเฉพาะด้าน (Resources & Services for All & Specific Subject Areas (including Information Retrieval)) ทรัพยากรและบริการเฉพาะกลุ่มบุคคล (Resources & Services for Specific Groups) ศูนย์สื่อห้องสมุดโรงเรียน (School Library Media Centers (SLMCs)) บริการเทคนิค (Technical Services) กลุ่มรายวิชาอื่นๆ (Other Courses) การศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Options) รายวิชาเชิงทดลอง เช่น สัมมนา และ หัวข้อพิเศษ (Experimental courses)

มีรายวิชา 292 รายวิชาที่นับว่าเป็นรายวิชาใหม่ที่ไม่เคยปรากฏในหลักสูตรยุคก่อนที่จะมีอินเทอร์เน็ต เช่น ห้องสมุดดิจิทัล (Digital Libraries) การออกแบบเว็บไซต์และการใช้ประโยชน์จากเว็บ (Website Design; Web Application) คอมพิวเตอร์/สารสนเทศ/เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Computer/Information/Internet Networks) การแปลงเอกสารเป็นดิจิทัล การออกแบบ/การบำรุงรักษาเอกสารดิจิทัล (Digitization; Digital Preservation/Design) สถาปัตยกรรมสารสนเทศ (Information Architecture) นโยบายและกฎหมายไซเบอร์สเปซ (Cyberspace Law & Policy) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นต้น

นอกจากนี้ ชูได้สรุปให้เห็นว่า 1) รายวิชาบังคับจะลดน้อยลงในขณะที่รายวิชาเลือกจะมีเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นเนื้อหาที่เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรและเน้นการศึกษาภาคทฤษฎี 2) รายวิชาเลือกที่เพิ่มขึ้นจะมีลักษณะเป็น course tracks หรือ การเน้นเฉพาะด้าน 3) นอกเหนือจากเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรด้วย เช่น แนวคิดเกี่ยวกับผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง และการบูรณาการระหว่างสาขาวิชา เป็นต้น

ในปี ค.ศ. 2006 มิลเลอร์ (Miller. 2007: 202-217) พิจารณาเห็นว่า ในศตวรรษที่ 21 นี้ หลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีช่องว่างด้านวิชาการเกิดขึ้นระหว่างสาขาวิชาชีพบรรณารักษ์ กับ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication and Technology : ICT) จึงได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดรายวิชาหลักในสาขาวิชาชีพและรายวิชาในสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อปิดช่องว่างดังกล่าว โดยศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ที่สมาคมห้องสมุดแห่งสหรัฐอเมริกา (ALA) ให้การรับรอง 56 หลักสูตร และหลักสูตรทางเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่สมาคมเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยีทางการศึกษา (Association for Educational Communications and Technology : AECT) ให้การรับรอง ตามที่ปรากฏบนเว็บไซต์ โดยทำการวิเคราะห์และกำหนดเป็นรายวิชาหลัก (Core courses) พร้อมทั้งกำหนดเนื้อหาในแต่ละรายวิชา โดยใช้เกณฑ์ปริมาณความถี่ที่ปรากฏอย่างต่ำ 5 แห่ง ผลการศึกษาทำให้ได้รายวิชาหลักดังนี้

รายวิชาหลักในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มี 6 รายวิชา ได้แก่

- Introduction to LIS and Information Environment in Society
- Intro. To LIS Technologies
- Library Admin. And Management
- Cataloging, Info. Organization and Access
- Reference
- LIS Research

รายวิชาหลักในสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา (Education Technology)

- Introduction to ET
- ET Administration and Program Management
- ET Research
- Instruction Design
- Teaching and Learning Theory

การปิดช่องว่างในหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คือ การนำเอา รายวิชาหลักในสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายวิชา ET Administration and Program Management; Instruction Design; และ Teaching and Learning Theory จัดเข้าไว้ในรายวิชาหลักของหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

นอกเหนือจากการศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ใน ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ยังมีการศึกษาในประเทศอื่นๆ อีก เช่น

ในปี ค.ศ. 1996 ดอง เชียวหยิง (Dong. 1996: Online) ได้เสนอปัญหาและแนวทางใน อนาคตสำหรับการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศจีน โดยทำ การสำรวจหลักสูตรในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 17 แห่ง พบประเด็นปัญหา ดังนี้

1. รายวิชาต่างๆ จัดได้เป็น 3 กลุ่ม เป็นรายวิชาที่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาในสาขา และ มีการใช้เทคโนโลยีทั้งแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่
2. รายวิชาการจัดการสารสนเทศในปัจจุบันส่วนใหญ่ เนื้อหาย่อยบนฐานความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เช่น รายวิชาการจัดหมู่ หรือ การจัดทำรายการ ยังเป็น รายวิชาที่สำคัญของหลักสูตร
3. ความเข้าใจเกี่ยวกับรายวิชาหลัก (Core curriculum) ของหลักสูตรของผู้สอน ยังมีความแตกต่างกันมาก
4. กรอบของหลักสูตร โดยเฉพาะในเรื่องการเชื่อมโยงต่อเนื่องระหว่างรายวิชาต่างๆ รวมทั้งการจัดลำดับรายวิชาจากวิชาพื้นฐานไปสู่รายวิชาที่มีเนื้อหาลึก (Advance) เหล่านี้ ยังไม่มีความชัดเจน
5. การฝึกให้นักศึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ยังไม่มีความเข้มข้นเพียงพอ

สำหรับแนวทางในอนาคตนั้น เนื่องจากการจัดการหลักสูตรในปัจจุบันจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและความต้องการของสังคม หลักสูตรสาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จึงต้องมุ่งเน้นไปที่ความรู้และวิธีการ โดยที่จะต้องรักษา

จุดเด่น (Identity) ของสาขาวิชาไว้ด้วย ฉะนั้น ขอบข่ายเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ที่ควรพิจารณานำเรื่องต่อไปนี้เข้าไปในหลักสูตรด้วย

- การจัดการความรู้
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการนำไปใช้
- กระบวนการสารสนเทศและการเข้าถึง
- การสื่อสารและโทรคมนาคม
- การจัดการและการใช้แหล่งสารสนเทศเฉพาะวิชา
- การศึกษาผู้ใช้และการตลาดสารสนเทศ

ในปี ค.ศ. 2005 ไอนา (Aina. 2005: Online) ได้ศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (LIS) ในประเทศแอฟริกา พบว่าจุดอ่อนสำคัญของหลักสูตรคือ เป็นหลักสูตรที่สะท้อนภาพของหลักสูตรในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในยุโรป ซึ่งไม่มีความเหมาะสมกับสภาพของสังคมในแอฟริกา และโอกาสในการหางานทำได้ โดยเฉพาะในชนบท ฉะนั้นเพื่อให้หลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในแอฟริกามีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของเทคโนโลยี และสามารถหางานในชนบทได้ความต้องการของตลาดงาน จึงควรปรับเนื้อหาของหลักสูตรเสียใหม่ โดยแบ่งเป็น 8 โมดูล ภายใต้แนวคิด 3 ประการ คือ 1) กระบวนทัศน์เกี่ยวกับห้องสมุด 2) ไอซีที และการจัดการเอกสารต้นฉบับ (Archives and records) และ 3) การบริการสารสนเทศสำหรับชนบท โดยได้เสนอโครงสร้างหลักสูตรทั้ง ระดับประกาศนียบัตร ปริญญาตรี และ ปริญญาโท สำหรับหลักสูตรในระดับปริญญาโทนั้นจะประกอบด้วยรายวิชาต่างๆ ดังนี้

โมดูล	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2
LIS Module	รายวิชาหลัก Theory and practice of cataloging -- 2.	รายวิชาหลัก Collection development management-- 2.
	Theory and practice of classification -- 2.	
	Basic reference and information service -- 3.	
	Library / information practice -- 3.	
ICT Module	Basics of information and communication skills -- 2.	Web publishing and design -- 2.
	Information storage and retrieval -- 2.	
Archives and Records Management Module	Theory and practice of archives management -- 2.	Theory and practice of records management -- 2.

โมดูล	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2
<i>Publishing Module</i>	Introduction to publishing – 2.	
<i>Research Module</i>	Research methods and proposals – 2.	Dissertation – 15.
<i>Rural Information Module</i>		Rural information service – 3.
<i>Management Module</i>		Management of library and information services – 2.
<i>Public Relations Module</i>		Introduction to public relations and journalism – 2.
	รายวิชาเลือก User studies – 2.	รายวิชาเลือก Special topics in library and information science – 2.
	Library and information marketing – 2.	Computer applications in libraries – 2.
	Knowledge management principles – 2	Telecommunications and networking– 2.
	Repackaging and management of audio-visual equipment – 2.	
	Technical writing, editing and magazine production – 3.	
	Telecommunications and networking – 2.	
	Introduction to electronic publishing – 2.	

ในปี ค.ศ. 2006 มิวา (Miwa. 2006: Online) ได้เสนอแนวโน้มและประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของประเทศในทวีปเอเชีย ซึ่งประกอบด้วย จีน เกาหลี สิงคโปร์ ไต้หวัน และ ไทย สรุปได้ว่า

1. มีการตัดคำว่า "ห้องสมุด" หรือ "Library" ออกจากชื่อหลักสูตรทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ทั้งในระดับปริญญาตรี และโท ทั้งนี้เพื่อดึงดูดใจนักศึกษา
2. ปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษา จากระดับปริญญาตรีไปเป็นระดับบัณฑิตศึกษา
3. เปลี่ยนแปลงขอบเขตรายวิชาหลัก (Core) จากที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรโดยใช้ระบบมือ (Manual-based collection development) ไปเป็นการจัดการความรู้/สารสนเทศโดยใช้ไอซีที (ICT-based information/knowledge management)
4. มีการลดค่าความสำคัญของการศึกษาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในด้านการบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน (ยกเว้นประเทศไทย)

5. โอกาสการจ้างงานในตลาดห้องสมุดลดน้อยลง ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการผลิตบัณฑิตมากเกินไปเกินความต้องการและเศรษฐกิจตกต่ำ

6. บัณฑิตที่มีการศึกษาระดับดีไม่สนใจโอกาสในการถูกจ้างงานในตลาดห้องสมุดประชาชน ซึ่งถูกมองว่ามีฐานะทางสังคมและระดับเงินเดือนในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับหอสมุดแห่งชาติ หรือห้องสมุดมหาวิทยาลัย

7. ผู้จ้างงานไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบัณฑิตในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถ

8. คณาจารย์ในระดับปริญญาเอกมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้ชอบที่จะสอนเฉพาะรายวิชาที่มีความทันสมัย มากกว่ารายวิชาห้องสมุดแบบดั้งเดิม

จากแนวโน้มดังกล่าว โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จึงควรปรับเปลี่ยนนโยบายและสร้างหลักสูตรใหม่ โดยคำนึงในประเด็นต่อไปนี้

1. ความต้องการของตลาดงานใหม่สำหรับบัณฑิต โดยยกระดับ /หรือเปลี่ยนโครงสร้างการจัดการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จากแบบดั้งเดิม ไปสู่สารนิเทศศาสตร์ที่เน้นทางด้านไอซีที
2. กำหนดนิยามใหม่ที่เป็นลักษณะเด่น (Identity) ของการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา
3. จัดการให้การวิจัยและการปฏิบัติมีความเชื่อมโยงกัน โดยการพัฒนาหลักสูตรและทำการวิจัยในเรื่องที่ตรงกับบริบทวัฒนธรรมของประเทศ ทั้งนี้จะต้องมีการสร้างทฤษฎี วิธีการวิจัย และ/หรือระเบียบวาระใหม่ เพื่อการวิจัยในสาขาวิชา
4. ดำเนินการให้วิชาชีพสารนิเทศมีฐานะทางสังคมที่สูงขึ้น
5. ดำเนินการให้ระบบกำหนดคุณลักษณะและกระบวนการจ้างมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ในการจ้างงานควรจะมีการกำหนดคุณสมบัติ/หรือคุณวุฒิของลูกจ้างที่ตรงกับระบบการจัดการศึกษา

ต่อมาในปี ค.ศ. 2007 มินิชิ-มาจันจา (Minishi-majanja. 2007: Online) ได้ศึกษาการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เข้ากับหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของ โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในย่านสะฮาราใต้ประเทศแอฟริกา (sub-Saharan Africa) ซึ่งสรุปได้ว่า การศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จะต้องมีการเพิ่มพลังเพื่อให้สามารถแสดงศักยภาพเช่นเดียวกันกับการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และมีประสิทธิภาพได้สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในย่านสะฮาราใต้ได้ดำเนินการภาระงานนี้ โดยนำเอาโมดูลไอซีทีที่ผนวกเข้ากับหลักสูตร ซึ่งจากการพัฒนาหลักสูตรได้แสดงให้เห็นถึงการก้าวไปข้างหน้าอย่างระมัดระวัง ที่มีต่อศักยภาพของไอซีทีที่แผ่ขยายมากขึ้น

และการพัฒนาโมดูลไอทีซีทีที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และ/หรือ การนำความรู้ด้านไอทีซีทีเข้าไปในโมดูล การสอนแบบดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม หลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ส่วนใหญ่ได้ใช้โมดูลนี้ในการสอน แต่เป็นการสอนเชิงทฤษฎี ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนฯ ไม่มี คอมพิวเตอร์ที่เพียงพอทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ รวมทั้งการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ยังยากลำบาก ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาทั้งในด้านนโยบายด้านไอทีซีทีและโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งในระดับชาติและ ระดับสถาบัน อีกทั้งยังขาดแคลนเงินทุน เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสม รวมทั้ง ความชำนาญชำนาญ และการจัดการในย่านสาธารณะได้ และในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาและความท้าทายในเรื่องนี้มีความแตกต่างกันมากระหว่างประเทศกับสถาบัน รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจ แต่กระนั้นโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์ในแอฟริกา ยังคงมุ่งมั่นต่อสู้ในการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมโดยใช้โมดูล ไอทีซีทีเพื่อนักศึกษาของตนต่อไป

นอกเหนือจากศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์แล้ว ยังมี การประยุกต์เนื้อหาวิชาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ขึ้นเป็นหลักสูตรใหม่ กล่าวคือในปี ค.ศ. 2000 ชีฟรา บาร์ชอน-อาร์บิบ (Baruchson-Arbib, 2000: Online) ได้ศึกษา เกี่ยวกับหลักสูตรสาขาวิชาใหม่ คือ "Social Information Science" ที่มหาวิทยาลัยบาร์-อิลาน ประเทศอิสราเอล (Bar-Ilan University, Israel) โดยเปิดเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1996 รายวิชาใน หลักสูตรแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. รายวิชาพื้นฐานทางสารนิเทศศาสตร์และวิชาชีพบรรณารักษ์ (เช่น การค้นคืน สารนิเทศ, การจัดทำรายการ การจัดหมู่ ฯลฯ)
2. รายวิชาพื้นฐานทางจิตวิทยา ประกอบด้วยรายวิชา Introduction to Psychology และรายวิชาพื้นฐานเกี่ยวกับ Group Dynamics
3. ศึกษาเกี่ยวกับการดูแลรักษา (Therapeutic aspects) สื่อการสื่อสาร ทุกชนิด ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ ประพันธ์ลักษณ์ (Poetry) ภาพยนตร์ แหล่งสารสนเทศใน อินเทอร์เน็ต, ฯลฯ (โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างวัย เช่น วัยเด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ และคนชรา)
4. ศึกษาความเป็นไปได้ของการนำแหล่งสารสนเทศเฉพาะด้านสมัยใหม่ไปใช้ใน โรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดในโรงพยาบาล พยาบาล และศูนย์บำบัดต่างๆ รวมทั้งกรอบ แนวคิดใหม่อย่างเช่น ธนาคารสารสนเทศเพื่อสังคม

หลังจากที่เปิดสอนมาเป็นเวลา 6 ปี ได้มีการประเมินผล พบว่า มีนักศึกษาร้อยละ 20-25 ที่สนใจในหลักสูตรสาขาวิชาใหม่นี้ ซึ่งในจำนวนนี้พบว่า ร้อยละ 99 เป็นเพศหญิงที่มีอายุ ระหว่าง 30-50 ปี และส่วนใหญ่ได้งานทำ โดยเป็นบรรณารักษ์ร้อยละ 30 ส่วนที่เหลือได้งานเป็น ผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษา และเป็นครู ต่อมาในกลางปี ค.ศ. 1999 ได้มีการสำรวจความ พึงพอใจของนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการได้งานทำ โดยทำการสำรวจกับนักศึกษา 150 คน และได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 73 ผลการสำรวจพบว่านักศึกษาร้อยละ 52 เลือกเข้าศึกษา

เพราะเป็นสาขาวิชาใหม่ และน่าสนใจ นักศึกษาร้อยละ 19 ตอบว่างานที่ตนทำอยู่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาใหม่นี้ และต้องการนำกิจกรรมสารสนเทศสังคมที่เรียนไปใช้ในสังคมของตน นักศึกษาร้อยละ 29 ตอบว่าตนมีความตั้งใจที่จะนำความรู้ใหม่นี้ไปใช้ในสังคมของอิสราเอล ในประเด็นด้านเนื้อหาวิชาที่เรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) กล่าวว่า รายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรทำให้เกิดความใส่ใจมากขึ้นในเรื่องศักยภาพทางสังคมของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และการปรับปรุงการตอบสนองต่อคำร้องขอของผู้อ่าน

จากผลงานการศึกษาหลักสูตรในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ข้างต้น สรุปได้ว่าในสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงเช่นในปัจจุบัน โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จะต้องตื่นตัวติดตามอยู่ตลอดเวลา เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้รองรับกับความเปลี่ยนแปลงนั้น และเป็นที่ต้องการของตลาดงาน ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่าโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. ควรพิจารณาปรับปรุงรายวิชาในหลักสูตร ทั้งวิชาหลัก (Core courses) และวิชาเลือก (Elective courses) เพื่อการผลิตบรรณารักษ์ที่สามารถรองรับกับเทคโนโลยีไอซีที และความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
2. ปรับโครงสร้างหลักสูตร โดยลดจำนวนวิชาเอกบังคับ และเพิ่มจำนวนในวิชาเอกเลือก โดยจัดวิชาเอกเลือกในลักษณะการเน้นเฉพาะด้าน (Course tracks)
3. ประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ไอซีที และเทคโนโลยีทางการศึกษา (ET) เข้าไว้ในหลักสูตร
4. สร้างหลักสูตรในเชิงบูรณาการกับสาขาวิชาอื่นๆ เช่น สาขาวิชากฎหมาย คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร ธุรกิจ ฯลฯ เป็นต้น
5. ประยุกต์รายวิชาในหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ไปเป็นหลักสูตรใหม่ ที่มุ่งการให้บริการสารสนเทศสังคม (Social information) เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขและยั่งยืน

งานวิจัยในประเทศ

เนื่องจากหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพิ่งครบรอบการปรับปรุงหลักสูตรเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2551 งานวิจัยที่เป็นการประเมินหลักสูตรจึงยังไม่มี หากแต่มีการศึกษาติดตามผลมหาบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2550 โดย สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ (สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์; และคนอื่นๆ. 2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการทำงานและความ

คิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2532-2548 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในสังคมยุคไอที และเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามตัวแปรกลุ่มอายุ และ ระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือมหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2532-2548 จำนวน 106 คนโดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F-test และ t-test ผลการศึกษาพบว่า

1. มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปีขึ้นไป สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
2. มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้เวลาในการศึกษาระดับปริญญาโท 5 ปี และไม่ได้ศึกษาต่อ แต่มีโอกาสเข้าร่วมการฝึกอบรมและสัมมนาในวิชาชีพเฉลี่ยปีละ 1-2 ครั้ง และทำผลงานทางวิชาการเฉลี่ย 2.83 ชื่อเรื่อง/คน
3. มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทำงานในมหาวิทยาลัยของรัฐ รองลงมาคือโรงเรียนของรัฐ โดยมีตำแหน่งหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ รองลงมาคือ ครู/ครูบรรณารักษ์ ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน ตามลำดับ ลักษณะงานที่ปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นงานห้องสมุด รองลงมาคืองานสอน และงานบริหาร ตำแหน่งงานในห้องสมุดคือ บรรณารักษ์ รองลงมาคือหัวหน้าฝ่าย/หรือหัวหน้างาน และผู้บริหารห้องสมุด/หรือหัวหน้าห้องสมุด ลักษณะงานห้องสมุดที่รับผิดชอบส่วนใหญ่คือ บริการสอนและส่งเสริมการใช้ห้องสมุด บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และบริการสืบค้นข้อมูล
4. มหาวิทยาลัยได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ปฏิบัติงาน ในด้านการพัฒนางานและการพัฒนาตนเองในระดับมาก และประสบปัญหาโดยรวมในระดับปานกลาง
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน พบว่า มหาวิทยาลัยมีความคิดเห็นต่อรายการความรู้ส่วนใหญ่ในระดับมาก ที่สำคัญมากที่สุดคือ การจัดการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศสมัยใหม่ (Electronic library; Digital library; Virtual library) การจัดการความรู้ การจัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ ภาษาและการสื่อสาร (เช่น ภาษาอังกฤษ) และ การรู้สารสนเทศ ตามลำดับ
6. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน พบว่ามหาวิทยาลัยที่มีกลุ่มอายุและระยะเวลาสำเร็จการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สำหรับงานวิจัยที่เป็นการประเมินหลักสูตรในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ในสถาบันอื่นนั้น ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีเพียงเรื่องเดียว คือ นันทนิจ ศรีหานารถ (2546: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษ-

ศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2540) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 5 คน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาปีการศึกษา 2543-2544 จำนวน 30 คน และมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วจำนวน 29 คน รวมทั้งหมด 64 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับและแบบสำรวจสำหรับผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ สรุปผลได้ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในด้านความชัดเจนด้านภาษา ด้านความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ด้านความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน และด้านเนื้อหารายวิชาสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ นักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โครงสร้างและเนื้อหาวิชาด้านการแบ่งหมวดเนื้อหาวิชาและด้านสถานะรายวิชาโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่มีสถานะและเนื้อหาวิชาบางรายวิชาที่ควรปรับปรุง ส่วนด้านประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และการจัดแผนการศึกษาในแต่ละภาคการศึกษามีความเหมาะสมในระดับมากเช่นกัน

2. การประเมินด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร พบว่า ด้านคุณสมบัติของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านคุณวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพบัณฑิตศึกษา อยู่ในระดับชั้น B รวมถึงคุณสมบัติของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านเกรดเฉลี่ย GPA ในระดับปริญญาตรีก่อนเข้าศึกษาในหลักสูตรเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพบัณฑิตศึกษา อยู่ในระดับชั้น C และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า นักศึกษาในหลักสูตรควรมีความรู้ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐานมาเป็นอย่างดี ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน นักศึกษาและมหาบัณฑิตโดยรวมมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก

3. การประเมินด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร พบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ มีความคิดเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก

4. การประเมินด้านผลผลิต พบว่ามหาบัณฑิตได้นำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากหลักสูตรไปใช้ในด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ในระดับมาก

งานวิจัยการประเมินหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาอื่น ที่ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model มีอยู่หลายชิ้นด้วยกัน ดังนี้

นาวาวิณี ภูวสุนทรเทศ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา จำแนกตามแผนการศึกษาและศูนย์การศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รวม 4 ศูนย์การศึกษา คือ บางแสน จันทบุรี ดอนทอง และสระแก้ว จำนวน 251 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาโดยรวมและรายด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา จำแนกตามแผนการศึกษา แผน ก และแผน ข โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา จำแนกตามศูนย์การศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุทนต์ สุขประเสริฐ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ คุณสมบัติของนักศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน สถานที่เรียน และจำนวนคนไข้ ด้านกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารหลักสูตร และด้านผลผลิต ได้แก่ การประเมินประสิทธิภาพของบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 321 คน ประกอบด้วย อาจารย์จำนวน 64 คน นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 6 จำนวน 37 คน บัณฑิตแพทย์จำนวน 120 คน และผู้บังคับบัญชาบัณฑิตแพทย์จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) เกณฑ์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมคือ 3.50 โดยใช้การทดสอบค่าที เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมกับเกณฑ์ ผลการสรุปได้ดังนี้

1. ด้านบริบท อาจารย์ นิสิต และบัณฑิตแพทย์ มีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น โครงสร้างของหลักสูตรเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย พบว่ามีจำนวนหน่วยกิตโดยรวมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และโครงสร้างของหลักสูตรไม่ได้กำหนดหมวดวิชาเลือกเสรีไว้ อาจารย์ นิสิต และบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่าคุณลักษณะของอาจารย์และคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก อาจารย์มีความเห็นว่าโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนนิสิตและบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก สำหรับอุปกรณ์การเรียน

การสอน ตำราเรียน สถานที่เรียนและจำนวนคนไข้ ทั้งอาจารย์ นิสิต และบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

3. ด้านกระบวนการ อาจารย์และบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง นิสิตมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนนิสิตและบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารหลักสูตร ทั้งอาจารย์ นิสิต และบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

4. ด้านผลผลิต ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตแพทย์ มีความเห็นว่า บัณฑิตแพทย์เป็นแพทย์ที่เป็นที่ยอมรับของสังคม และประสิทธิภาพของบัณฑิตแพทย์ในด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านทักษะมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

5. เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 พบว่า ด้านบริบท ทั้งอาจารย์ นิสิตและบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านปัจจัยเบื้องต้น นิสิตและบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอาจารย์มีความเห็นไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ด้านกระบวนการ อาจารย์และนิสิตมีความเห็นไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านผลผลิต ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตแพทย์ มีความเห็นว่าประสิทธิภาพของบัณฑิตแพทย์มีความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จุฑพล อธิคม (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 28 คน คณาจารย์ภาควิชาพลศึกษา คณะพลศึกษา จำนวน 33 คน นิสิตระดับปริญญาโทชั้นปีที่ 2 จำนวน 37 คน ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 45 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านบริบท กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มประเมินว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างเกือบทุกกลุ่มประเมินว่า โครงสร้างของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับน้อย ยกเว้นการประเมินของอาจารย์ที่ประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรในเรื่องความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก รวมทั้งเรื่องบุคลากร เอกสารตำรา สถานที่ และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

3. ด้านกระบวนการ กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มประเมินว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติและความสามารถอย่างเหมาะสมในระดับมากที่สุด นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบการประเมินระหว่างผู้สำเร็จการศึกษากับผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา เกี่ยวกับคุณสมบัติและความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษายังพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น การมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและปรัชญาทางพลศึกษาในระดับสูง และการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยข้างต้น ได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ทั้งสิ้น องค์ประกอบที่ประเมินจึงเหมือนกัน คือมีการประเมินใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านบริบท (Context evaluation) ประกอบด้วย สภาวะแวดล้อมของหลักสูตร วัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร การจัดการแผนการศึกษา
2. ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร (Input evaluation) ประกอบด้วย คุณสมบัติและคุณลักษณะของผู้เรียน สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์การสอน สื่อการสอน ห้องปฏิบัติการ และอาคารสถานที่
3. ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร (Process evaluation) ประกอบด้วย สภาพการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การวัดและการประเมินผล การบริหารหลักสูตร
4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร (Product evaluation) ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ/หรือการประกอบอาชีพ หรือการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จะเป็นอาจารย์ประจำของภาควิชา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา นอกเหนือจากนี้ งานวิจัยบางชิ้นจะศึกษากับ นิสิตปัจจุบัน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขาวิชา และ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์จากบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า CIPP Model เป็นแนวทางในการทำวิจัย โดยจะทำการประเมินหลักสูตร ศศ.ม. สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ใน 4 ด้าน คือ

1. การประเมินบริบทของหลักสูตร (Context evaluation) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา
2. การประเมินปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร (Input evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่เอื้ออำนวยต่อการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย คุณลักษณะของอาจารย์ คุณลักษณะของผู้สมัครเข้าศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน
3. การประเมินกระบวนการจัดการหลักสูตร (Process evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรในชั้นปฏิบัติการ ประกอบด้วย สภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร
4. การประเมินผลผลิตของหลักสูตร (Product evaluation) เป็นการประเมินคุณลักษณะนิสิตระดับปริญญาโทในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1.1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาฯ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 11 คน
- 1.2 นิสิตระดับปริญญาโท ภาคปกติและภาคพิเศษ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2548-2551 จำนวน 74 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 2.1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาฯ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 11 คน
- 2.2 นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ ปีการศึกษา 2548-2550 ซึ่งเรียนรายวิชาต่างๆ ครบถ้วนแล้ว จำนวน 64 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา เพื่อความชัดเจนในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร และรูปแบบการประเมินหลักสูตร (Evaluation model) รูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะรูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ CIPP Model เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการประเมิน

3. ศึกษาเอกสารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อกำหนดเนื้อหาในการประเมิน

4. ศึกษาเกณฑ์การประเมินคุณภาพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 และ 2.6 ของ คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (ค.ป.ก.). 2550: 32-34).

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถเสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตร และเกณฑ์การพิจารณาได้ดังนี้

ตาราง 2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) และเกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านบริบท			
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	- คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ	- แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย
- ความชัดเจนทางด้านภาษา			≥ 3.50
- ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม	- นิติระดับปริญญาโท		
- ความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน			
- ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง			
2. โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา			
2.1 โครงสร้างหลักสูตร	- คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ	- แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย
2.2 เนื้อหารายวิชาของหลักสูตร			≥ 3.50
- ความเหมาะสมด้านเนื้อหาของรายวิชา	- นิติระดับปริญญาโท		หรือ
- ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพ			ค่าร้อยละ
2.3 การจัดแผนการศึกษา			≥ 75.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร			
1. คุณสมบัตินักเรียนผู้สอน - วุฒิทางการศึกษา - ตำแหน่งทางวิชาการ	- เอกสารการประเมินคุณภาพภาควิชาฯ ปีการศึกษา 2550	- แบบสำรวจ	ได้คะแนน ≥ 2 เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
2. คุณสมบัตินักเรียนผู้สมัครเข้าศึกษา - คุณสมบัตินักเรียน - คุณสมบัตินักเรียนเฉพาะสาขาวิชา - การสอบคัดเลือก	- กรรมการบริหารหลักสูตร - นิสิตระดับปริญญาโท	- แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย ≥ 3.50
3. สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน			
3.1 อาคาร/สถานที่ - ห้องบรรยาย - ห้องปฏิบัติการ	- นิสิตระดับปริญญาโท	- แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย ≥ 3.50
3.2 อุปกรณ์การเรียนการสอน - เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ - เครื่องมือ / วัสดุทัศนูปกรณ์ - เอกสารประกอบการสอน	- นิสิตระดับปริญญาโท	- แบบสอบถาม	
ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร			
1. สภาพการจัดการเรียนการสอน - วิธีการสอน - การใช้อุปกรณ์การสอนสื่อการสอน - การมอบหมายงาน - บุคลิกผู้สอน - การวัดและประเมินผล	- นิสิตระดับปริญญาโท	- แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 หรือค่าร้อยละ ≥ 75.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร (ต่อ)	- นิสิตระดับปริญญาโท	- แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร			≥ 3.50
3. การบริหารหลักสูตร			หรือ
- การบริหารหลักสูตร (ในเชิงนโยบายและแผนการดำเนินงาน)	- คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ	- แบบสอบถาม	ค่าร้อยละ
- การบริหารหลักสูตร (ในเชิงปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อนิสิต)	- นิสิตระดับปริญญาโท	- แบบสอบถาม	≥ 75.00
ด้านผลผลิตของหลักสูตร			
- คุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโท ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย	- นิสิตระดับปริญญาโท	- แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย
			≥ 3.50

4. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ

4.1 แบบสอบถามสำหรับกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ด้านบริบทของหลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์
โครงสร้างและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ
แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร โดยสอบถาม
เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับการบริหาร
หลักสูตรในเชิงนโยบายและแผนการดำเนินงาน เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

4.2 แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2548-2550 โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดัง
รายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ด้านบริบทของหลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์
โครงสร้างและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ
แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน (อาคาร/สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน) เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน (วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอน การมอบหมายงาน บุคลิกผู้สอน และการวัดแลประเมินผล ของผู้สอน) กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร (ในเชิงปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อนิสิต) เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 5 ด้านผลผลิตของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามที่ให้นิสิตประเมินคุณลักษณะต่างๆ ของตนเอง ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย หลังจากที่ได้ศึกษา รายวิชาต่างๆ ครบถ้วนแล้ว เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ได้นำไปหาค่าความตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และ นิสิตระดับปริญญาโท ภาคปกติ วิชาเอก บรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 5 คน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และความชัดเจนของข้อคำถาม

อนึ่ง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีสภาพของบริบทเฉพาะสถาบัน จึงไม่สามารถทดลองใช้แบบสอบถามกับกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ ในสถาบันอื่นได้ การหาคุณภาพของแบบสอบถามจึงกระทำได้เพียงการหาค่าความตรงเชิงประจักษ์ เท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาฯ จำนวน 11 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองที่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 11 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. แบบสอบถามสำหรับนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ ได้ใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และทางอีเมล ระหว่างเดือนกันยายน 2551 ถึงเดือนตุลาคม 2551 จำนวน 64 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.44

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท ที่เป็นแบบเลือกตอบได้นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2, 3, 4, และ 5 ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และ นิสิตระดับปริญญาโท ที่เป็นแบบเลือกตอบได้นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ส่วนที่เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้นำมาแจกแจงความถี่ โดยกำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละระดับดังนี้

เหมาะสม หรือ เห็นด้วยมากที่สุด	5 คะแนน
เหมาะสม หรือเห็นด้วยมาก	4 คะแนน
เหมาะสม หรือเห็นด้วยปานกลาง	3 คะแนน
เหมาะสม หรือเห็นด้วยน้อย	2 คะแนน
เหมาะสม หรือเห็นด้วยน้อยที่สุด	1 คะแนน

จากนั้นได้คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรการแปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50-5.00	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50-4.49	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50-3.49	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50-2.49	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.49	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยน้อยที่สุด

3. ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ได้นำมารวบรวมและสรุปประเด็นของคำตอบ แล้วแจกแจงความถี่

4. เปรียบเทียบผลการประเมินในด้านบริบทของหลักสูตร ระหว่างคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท โดยใช้สถิติ t-test

5. การประเมินคุณภาพของหลักสูตร มีดังนี้

5.1 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน ผลการประเมินจะต้องผ่านเกณฑ์ดังนี้ (รายละเอียดในตาราง 2)

- ค่าคะแนนเฉลี่ย จะต้อง ≥ 3.50 หรือ
- ค่าร้อยละ จะต้อง ≥ 75.00

5.2 การประเมินคุณภาพในด้าน วุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ จะประเมินตามเกณฑ์การประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (ค.ป.ภ.). 2550: 32-34) โดยจะต้องได้คะแนน ≥ 2

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรสองกลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test

การคำนวณค่าสถิติดังกล่าวจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ในการประมวล

ผลข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาฯ
n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มนิสิตระดับปริญญาโท
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา t-distribution
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability) ของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะนำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 สถานภาพของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับมหาบัณฑิต

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

1.2 สถานภาพของนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ

สารสนเทศศาสตร์

ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร

ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 4 ผลการประเมินด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร

ตอนที่ 5 ผลการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 สถานภาพของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับมหาบัณฑิต หลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ดังรายละเอียดใน
ตาราง 3

ตาราง 3 สถานภาพของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับมหาบัณฑิตฯ

สถานภาพ	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
อายุ						
31 – 35 ปี	-	-	1	9.09	1	9.09
46 ปีขึ้นไป	4	36.36	6	54.55	10	90.91
วุฒิการศึกษาสูงสุด						
ปริญญาเอก	-	-	1	9.09	1	9.09
ปริญญาโท	4	36.36	6	54.55	10	90.91
ตำแหน่งทางวิชาการ						
รองศาสตราจารย์	3	27.27	-	-	3	27.27
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	1	9.09	1	9.09	2	18.18
อาจารย์	-	-	6	54.55	6	54.55
รวม	4	36.36	7	63.64	11	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับมหาบัณฑิตฯ ส่วนใหญ่เป็น
เพศหญิง (ร้อยละ 63.64) เป็นผู้ที่อายุ 46 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 90.91) วุฒิการศึกษาสูงสุดคือระดับ
ปริญญาโท (ร้อยละ 90.91) และมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ (ร้อยละ 54.55)

1.2 สถานภาพของนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ
ศาสตร์ ดังรายละเอียดในตาราง 4-5

ตาราง 4 สถานภาพของนิสิตระดับปริญญาโท

สถานภาพ	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ						
ไม่เกิน 25 ปี	-	-	9	14.29	9	14.29
26 - 30 ปี	1	1.59	24	38.10	25	39.68
31 - 35 ปี	1	1.59	12	19.05	13	20.63
36 - 40 ปี	-	-	11	17.46	11	17.46
41 ปีขึ้นไป	1	1.59	4	6.35	5	7.94
สาขาวิชาของวุฒิการศึกษา						
ในระดับปริญญาตรี						
บรรณารักษศาสตร์/	1	1.59	52	82.52	53	84.11
บรรณารักษศาสตร์และ						
สารนิเทศศาสตร์						
สารสนเทศศาสตร์/สารสนเทศ	-	-	3	4.76	3	4.76
ศึกษา						
การจัดการ	-	-	1	1.59	1	1.59
การตลาด	-	-	1	1.59	1	1.59
นิเทศศาสตร์	-	-	1	1.59	1	1.59
เทคโนโลยีและนวัตกรรม	1	1.59	-	-	1	1.59
การศึกษา						
ภาษาไทย	-	-	1	1.59	1	1.59
วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์	-	-	1	1.59	1	1.59
สื่อสารมวลชน	1	1.59	-	-	1	1.59
สภาพการทำงาน						
ทำงานแล้ว	3	4.76	57	90.48	60	95.24
ยังไม่ได้ทำงาน	-	-	3	4.76	3	4.76
รวม	3	4.76	60	95.24	63	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาโทส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 95.24) อายุ 26-30 ปี (ร้อยละ 39.68) สาขาวิชาของการศึกษาในระดับปริญญาตรีคือ บรรณารักษศาสตร์

หรือ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (ร้อยละ 84.11) และมีงานทำแล้ว (ร้อยละ 95.24)

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานของนิสิตระดับปริญญาโทที่มีงานทำแล้ว ปรากฏดัง
ตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานของนิสิตระดับปริญญาโทที่มีงานทำ จำแนกตาม
ตำแหน่งงาน ประเภทหน่วยงาน และระยะเวลาในการทำงาน

สถานภาพ	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ตำแหน่งงาน						
- บรรณารักษ์	1	1.66	37	61.67	38	63.33
- ครูบรรณารักษ์	-	-	7	11.67	7	11.67
- อื่นๆ (ครูผู้ช่วย, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป, เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ ฝ่ายวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, เจ้าหน้าที่ศาลปกครอง, เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบริหาร,เจ้าหน้าที่, นักวิชาการ, นักวิชาการโสตทัศนศึกษา, ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายไอที, ผู้ปฏิบัติงานบริหาร, พนักงานขาย, พนักงานธุรการ, พนักงานประจำ, รองหัวหน้าฝ่ายอุปกรณ์การศึกษา, ลูกจ้าง, หัวหน้างานระบบสารสนเทศ, อย่างละ 1 คน	2	3.33	13	21.67	15	25.00
ประเภทหน่วยงาน						
- ราชการ	1	1.66	42	70.00	43	71.67
- รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	1.66	1	1.66
- องค์กรมหาชน	-	-	1	1.66	1	1.66
- เอกชน	2	3.33	13	21.68	15	25.01
- ธุรกิจส่วนตัว	-	-	-	-	-	-
ระยะเวลาในการทำงาน						
1 - 3 ปี	1	1.66	17	28.33	18	30.00
4 - 6 ปี	-	-	12	20.00	12	20.00
7 - 9 ปี	1	1.66	10	16.67	11	18.33
10 ปีขึ้นไป	1	1.66	18	30.00	19	31.67
รวม	3	5.00	57	95.00	60	100.00

จากตาราง 5 แสดงว่านักศึกษาในระดับปริญญาโทที่มีงานทำแล้ว ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.00) ทำงานในวิชาชีพบรรณารักษ์ คือมีตำแหน่งงานเป็นบรรณารักษ์ (ร้อยละ 63.33) และเป็นครูบรรณารักษ์ (ร้อยละ 11.67) โดยส่วนใหญ่จะทำงานในหน่วยงานราชการ (ร้อยละ 71.67) และมีระยะเวลาในการทำงาน 10 ปีขึ้นไปและระหว่าง 1-3 ปี ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 31.67 และ 30.00 ตามลำดับ)

ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร

การประเมินด้านบริบทของหลักสูตร เป็นการประเมินเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร และ การจัดแผนการศึกษา ซึ่งได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 ผลการประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

การประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตรจะประเมินในประเด็นของ ความชัดเจนทางด้านภาษา ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 6-7

ตาราง 6 ผลการประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และ นิสิตระดับปริญญาโท

เกณฑ์การประเมิน	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ		นิสิตระดับปริญญาโท		t	Prob.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความชัดเจนทางด้านภาษา	4.46	0.59	4.26	0.47	1.307	.195
2. ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม	4.47	0.45	4.41	0.47	.406	.686
3. ความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน	3.96	0.47	4.06	0.50	-.666	.507
4. ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง	3.99	0.28	4.14	0.60	-1.375	.178
รวม	4.22	0.34	4.22	0.42	.003	.998

จากตาราง 6 พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22 เท่ากัน) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่ามีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันเช่นกัน โดย

ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ($\bar{X}=4.47$ และ 4.41 ตามลำดับ) รองลงมาคือประเด็น ความชัดเจนทางด้านภาษา ($\bar{X}=4.46$ และ 4.26 ตามลำดับ) ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ($\bar{X}=3.99$ และ 4.14 ตามลำดับ) และ ความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.96$ และ 4.06 ตามลำดับ) ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าผลการประเมินโดยรวมและในแต่ละประเด็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (N = 74)	ร้อยละ
1. ควรมีการปรับปรุงภาษาในเรื่องของการใช้ภาษา คำ หรือขยายความให้ชัดเจนในบางข้อ	7	9.46
2. ควรเน้นทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ หรือ ดิจิทัล ให้มากขึ้น	1	1.35
3. วัตถุประสงค์ข้อ 1 ¹ ควรเลื่อนมาอยู่อันดับที่ 5 เพราะการเรียนหลักการบริหารตามหลักสูตรเพียงวิชาเดียวคงไม่สามารถออกไปบริหารจัดการห้องสมุดได้มากนัก	1	1.35
4. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรควรจัดกลุ่ม (Grouping) ให้เน้น (Focus) ในสิ่งที่พึงประสงค์ของระดับมหาบัณฑิต ไม่ควรกระจายจุดเน้นเป็นหลายข้อ	1	1.35
รวม	10	

จากตาราง 7 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ที่เห็นตรงกันมากที่สุด (ร้อยละ 9.46) คือ ควรมีการปรับปรุงภาษาในเรื่องของการใช้คำ หรือขยายความให้ชัดเจนในบางข้อ

2.2 ผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร

การประเมินโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร จะประเมินความเหมาะสมในด้านโครงสร้างหลักสูตรทั้ง 2 แผน และด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ซึ่งนำเสนอตามลำดับดังนี้

¹ มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ

2.2.1 ผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตร

การประเมินโครงสร้างหลักสูตรเป็นการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร แผน ก(2) และ แผน ข รวมทั้งการสอบประมวลความรู้ ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 8-9

ตาราง 8 ผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท

โครงสร้างหลักสูตร	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ		นิสิตระดับปริญญาโท		t	Prob.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
แผน ก (2)						
1. จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต	4.50	0.90	4.41	0.56	.445	.657
2. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกบังคับ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต	4.00	0.85	4.25	0.67	-1.149	.254
3. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือก ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต	3.83	0.94	4.17	0.81	-1.300	.198
4. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต	3.92	0.90	4.06	0.88	-.529	.598
5. จำนวนหน่วยกิต ปริญญาโท 12 หน่วยกิต	4.33	0.98	4.06	0.76	1.074	.286
รวม	4.12	0.59	4.19	0.64	-.378	.706
แผน ข						
1. จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต	4.42	0.90	4.41	0.59	.020	.984
2. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกบังคับ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต	4.00	0.85	4.27	0.72	-1.151	.253
3. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือก ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต	4.18	0.60	4.19	0.78	-1.279	.205
4. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต	3.83	0.94	4.06	0.86	-.839	.404
5. จำนวนหน่วยกิต สารนิพนธ์ 6 หน่วยกิต	4.67	0.65	4.30	0.66	1.752	.084
รวม	4.20	0.66	4.25	0.64	-.255	.799

ตาราง 8 (ต่อ)

โครงสร้างหลักสูตร	คณะกรรมการ		นิสิต		t	Prob.
	บริหาร		ระดับปริญญา			
	หลักสูตรฯ		โท			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
6. การสอบประมวลความรู้ (สอบได้ไม่เกิน 3 ครั้ง)	4.18	1.60	3.92	0.94	.152	.882

จากตาราง 8 พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่า โครงสร้างของหลักสูตรทั้ง แผน ก(2) และ แผน ข มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12 และ 4.19 ตามลำดับ และ $\bar{X}$ = 4.20 และ 4.25 ตามลำดับ) ส่วนการสอบประมวลความรู้ที่สอบได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ก็มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18 และ 3.92 ตามลำดับ) เช่นกัน และผ่านเกณฑ์การประเมิน

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 9 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (N = 74)	ร้อยละ
1. ควรมีรายวิชาที่ไม่เน้นหน่วยกิตเพื่อปรับพื้นฐานของผู้เรียน	1	1.35
2. ควรมีรายวิชาที่ไม่เน้นหน่วยกิตสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานทาง บรรณารักษศาสตร์ฯ	1	1.35
3. ควรปรับรายวิชาในหมวดต่างๆ ให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิชาเลือกได้ มากขึ้น	1	1.35
4. สำหรับแผน ข เนื่องจากนิสิตไม่เห็นความสำคัญของการสอบประมวล ความรู้ จึงควรปรับเปลี่ยนเป็นการทำวิจัย โดยให้ลงเรียนในรายวิชา การศึกษาค้นคว้าอิสระ	1	1.35

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (N = 74)	ร้อยละ
5. ปรับโครงสร้างหลักสูตรเป็นดังนี้ แผน ก(2) จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร ควรเป็น 36 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเอก ควรเป็น 15-18 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเอกเลือก ควรเป็น 12-15 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตปริญญานิพนธ์ ควรเป็น 6 หน่วยกิต แผน ข จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร ควรเป็น 36 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเอกบังคับ ควรเป็น 15-18 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเอกเลือก ควรเป็น 15-18 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตสารนิพนธ์ ควรเป็น 3 หน่วยกิต	1	1.35
6. ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตปริญญานิพนธ์เป็น 15 หน่วยกิต	2	2.70
7. หมวดวิชาเอกเลือก ควรจะมีจำนวนไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ทั้ง 2 แผน โดยลดจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเอกบังคับลง	2	2.70
8. วิชาเลือกเสรี ควรเพิ่มให้มากกว่า 3 หน่วยกิต	2	2.70
9. การสอบประมวลความรู้ไม่ควรกำหนดจำนวนครั้ง แต่ควรเปิดโอกาสให้สอบจนกว่าจะผ่าน	2	2.70

จากตาราง 9 พบว่า ข้อเสนอแนะที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ จำนวนหน่วยกิตของปริญญานิพนธ์ควรเพิ่มเป็น 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือกควรมีไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรีควรเพิ่มให้มากกว่า 3 หน่วยกิต และ ให้สอบประมวลความรู้ได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง (ร้อยละ 2.70 เท่ากัน)

2.2.2 ผลการประเมินเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร
การประเมินเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร ได้ประเมินใน 2 ประเด็น คือ ความเหมาะสมในด้านเนื้อหาของรายวิชา และประโยชน์ที่มีต่อการประกอบวิชาชีพ ปรากฏผลดังตาราง 10-12

ตาราง 10 ผลการประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาของรายวิชาในหลักสูตร ของคณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท

รายวิชา		ความเหมาะสมของเนื้อหา				t	Prob.
		กรรมการ		นิสิต			
		บริหาร		ระดับปริญญาโท			
		หลักสูตรฯ					
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
วิชาเอกบังคับ							
บส 501 สารสนเทศกับสังคม	3(3-0)	4.67	0.49	4.44	0.56	1.279	.205
บส 503 เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการสารสนเทศ	3(2-2)	4.75	0.45	4.63	0.52	.719	.474
บส 511 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ	3(3-0)	4.67	0.49	4.43	0.67	1.177	.243
บส 521 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ	3(3-0)	4.50	0.67	4.49	0.59	.042	.967
บส 523 แหล่งสารสนเทศและบริการ	3(3-0)	4.73	0.47	4.49	0.62	.376	.713
บส 531 หลักการบริหารสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศ	3(3-0)	4.67	0.65	4.52	0.62	.727	.469
บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3(3-0)	4.75	0.87	4.76	0.43	-.073	.942
รวม		4.67	0.31	4.54	0.42	.687	.494
วิชาเอกเลือก							
บส 513 การจัดการและควบคุมรายการบรรณานุกรม	3(3-0)	4.64	0.50	4.24	0.76	.043	.966
บส 514 ระบบการจัดเลขหมู่เชิงเปรียบเทียบ	3(3-0)	4.36	1.12	4.03	0.92	.065	.949
บส 525 ผู้ใช้และการศึกษาผู้ใช้	3(3-0)	4.83	0.58	4.38	0.73	2.378*	.028
บส 532 นโยบายสารสนเทศ	3(3-0)	4.00	0.74	4.11	0.84	-.425	.672
บส 534 การประเมินบริการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	3(3-0)	4.83	0.39	4.35	0.60	3.575*	.002
บส 542 การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศขั้นสูง	3(2-2)	4.75	0.62	4.63	0.52	.684	.496
บส 543 วรรณคดีและสาระสังเขป	3(2-2)	4.45	0.52	4.25	0.78	.603	.548
บส 552 เทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ	3(2-2)	4.67	0.65	4.49	0.69	.807	.422
บส 553 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่สารสนเทศ	3(2-2)	4.45	0.69	4.38	0.68	.700	.498
บส 572 สัมมนางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3(3-0)	4.58	0.67	4.38	0.68	.945	.348

ตาราง 10 (ต่อ)

รายวิชา		ความเหมาะสมของเนื้อหา				t	Prob.
		กรรมการ		นิสิต			
		บริหาร		ระดับปริญญาโท			
		หลักสูตรฯ		โท			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
บส 642 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	3(2-2)	4.33	0.78	4.33	0.72	.000	1.000
บส 643 การจัดการห้องสมุดดิจิทัล	3(2-2)	4.67	0.49	4.60	0.55	.369	.713
บส 652 การวิเคราะห์ระบบสำหรับงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	3(3-0)	4.36	0.81	4.06	0.82	.212	.832
บส 661 การจัดการฐานข้อมูล	3(2-2)	4.55	0.69	4.30	0.75	.311	.761
บส 671 สัมมนาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3(3-0)	4.58	0.79	4.17	0.87	1.509	.136
บส 681 การศึกษาอิสระ	3(3-0)	4.55	0.69	4.22	0.73	.128	.900
บส 682 การศึกษาสาระพิเศษ	3(3-0)	4.00	0.95	4.02	0.87	-.057	.955
รวม		4.52	0.47	4.29	0.48	1.481	.143
บส 688 สารนิพนธ์	6	4.83	0.39	4.54	0.59	2.179*	.040
บส 699 วิทยานิพนธ์	12	4.83	0.39	4.56	0.56	2.092*	.049

จากตาราง 10 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า เนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอกบังคับมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ และ 4.54 ตามลำดับ) หมวดวิชาเอกเลือก คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนนิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ส่วนสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ ทั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.83$ และ 4.54 ตามลำดับ และ $\bar{X} = 4.83$ และ 4.56 ตามลำดับ) เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินสรุปได้ว่า ความเหมาะสมด้านเนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ผ่านเกณฑ์การประเมิน

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นรายวิชา สารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมมากกว่านิสิตระดับปริญญาโท

ตาราง 11 ผลการประเมินด้านประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาในหลักสูตร ของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท

รายวิชา		ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพ				t	Prob.
		วิชาชีพ					
		กรรมการบริหารหลักสูตรฯ	นิสิตระดับปริญญาโท				
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
วิชาเอกบังคับ							
บส 501 สารสนเทศกับสังคม	3(3-0)	4.50	0.80	4.62	0.55	-.495	.629
บส 503 เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการสารสนเทศ	3(2-2)	4.67	0.49	4.71	0.46	-.328	.744
บส 511 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ	3(3-0)	4.83	0.39	4.57	0.64	1.893	.070
บส 521 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ	3(3-0)	4.67	0.65	4.51	0.69	.734	.465
บส 523 แหล่งสารสนเทศและบริการ	3(3-0)	4.73	0.47	4.57	0.59	.566	.582
บส 531 หลักการบริหารสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศ	3(3-0)	4.50	0.80	4.49	0.64	.038	.970
บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3(3-0)	4.92	0.29	4.70	0.50	2.095*	.046
รวม		4.69	0.35	4.60	0.37	.819	.416
วิชาเอกเลือก							
บส 513 การจัดการและควบคุมรายการบรรณานุกรม	3(3-0)	4.64	0.50	4.19	0.76	.212	.833
บส 514 ระบบการจัดเลขหมู่เชิงเปรียบเทียบ	3(3-0)	4.18	1.08	4.03	0.90	.421	.681
บส 525 ผู้ใช้และการศึกษาผู้ใช้	3(3-0)	4.75	0.62	4.40	0.71	1.762	.096
บส 532 นโยบายสารสนเทศ	3(3-0)	3.75	0.75	4.10	0.82	-1.356	.179
บส 534 การประเมินบริการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	3(3-0)	4.67	0.49	4.24	0.73	1.935	.057
บส 542 การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศขั้นสูง	3(2-2)	4.75	0.62	4.73	0.45	.132	.895
บส 543 ดรรชนีและสาระสังเขป	3(2-2)	4.36	0.50	4.11	0.84	.376	.708
บส 552 เทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ	3(2-2)	4.67	0.65	4.51	0.69	.734	.465
บส 553 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่สารสนเทศ	3(2-2)	4.55	0.69	4.35	0.72	.421	.681

ตาราง 11 (ต่อ)

รายวิชา		ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพ				t	Prob.
		กรรมการบริหารหลักสูตร		นิสิตระดับปริญญาโท			
		X̄	S.D.	X̄	S.D.		
บส 572 สัมมนางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3(3-0)	4.25	0.75	4.28	0.81	-.141	.888
บส 642 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	3(2-2)	4.17	0.72	4.16	0.77	.033	.974
บส 643 การจัดการห้องสมุดดิจิทัล	3(2-2)	4.45	0.69	4.44	0.71	1.327	.189
บส 652 การวิเคราะห์ระบบสำหรับงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	3(3-0)	4.40	0.70	3.95	0.89	.530	.606
บส 661 การจัดการฐานข้อมูล	3(2-2)	4.40	0.70	4.14	0.84	.886	.393
บส 671 สัมมนาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3(3-0)	4.36	0.81	4.03	0.98	-.094	.925
บส 681 การศึกษาอิสระ	3(3-0)	4.55	0.69	4.00	0.86	.542	.590
บส 682 การศึกษาสาระพิเศษ	3(3-0)	4.25	0.75	3.92	0.85	1.253	.214
รวม		4.43	0.41	4.21	0.50	1.454	.150
บส 688 สารนิพนธ์	6	4.67	0.65	4.41	0.66	1.219	.227
บส 699 วิทยานิพนธ์	12	4.75	0.62	4.48	0.64	1.357	.179

จากตาราง 11 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และนิสิตระดับปริญญาโท มีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่า ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอก บัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69 และ 4.60 ตามลำดับ) หมวดวิชาเอกเลือก คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43 และ 4.21) ส่วนสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67 และ 4.75) ส่วนนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41 และ 4.48) เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินสรุปได้ว่า ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาต่างๆ ผ่านเกณฑ์การประเมิน

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้รวมถึงรายวิชาสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ด้วย อนึ่ง เมื่อพิจารณาแต่ละรายวิชาพบว่า รายวิชา บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เห็นว่ามีประโยชน์มากกว่านิสิตระดับปริญญาโท

ตาราง 12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และ
 นิสิตระดับปริญญาโท

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=74)	ร้อยละ
1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร		
1.1 บส 501 สารสนเทศกับสังคม		
- ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของสารสนเทศต่อเศรษฐกิจการเมือง	1	1.35
- ควรปรับให้เนื้อหาทันสมัยอยู่เสมอ	1	1.35
1.2 บส 503 เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการสารสนเทศ		
- ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับ สำนักงานอัตโนมัติ และระบบอาคารอัจฉริยะ	1	1.35
- ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับโปรแกรม/และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และให้นิสิต ได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น	2	2.70
1.3 บส 511 การจัดการระบบทรัพยากรสารสนเทศ		
- ควรเน้นการสอนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในแง่หลักการ Theory concept ระบบและเครื่องมือ และเพิ่มตัวอย่างให้มากขึ้น โดยไม่ลงลึกในเชิงปฏิบัติ	4	5.40
- การสอน Metadata ให้มากขึ้น	1	1.35
- เป็นวิชาที่จำเป็นต้องมีในหลักสูตร	1	1.35
- เป็นรายวิชาที่ช่วยทบทวนวิชาที่บรรณารักษ์ที่เคยเรียนมา	1	1.35
1.4 บส 513 การจัดการและควบคุมรายการบรรณานุกรม		
- มีความซ้ำซ้อนกับวิชา บส 511 การจัดการระบบทรัพยากรสารสนเทศ ควรผนวกเข้าด้วยกัน	3	4.05
- ควรรวมอยู่ใน บส 521 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ	1	1.35
1.5 บส 514 ระบบการจัดหมู่เชิงเปรียบเทียบ		
- ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับ Local Call Number	1	1.35
- ควรเป็นรายวิชาสำหรับปริญญาตรี	1	1.35
- ควรจัดเป็นวิชาเอกบังคับ ถ้ารับนิสิตทุกสาขาวิชามาเรียน	2	2.70
- ควรรวมอยู่ใน บส 511 การจัดการระบบทรัพยากรสารสนเทศ	1	1.35
1.6 บส 521 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ		
- ควรปรับคำอธิบายรายวิชาโดยระบุประเภทของทรัพยากรให้ชัดเจน	1	1.35
- ควรเพิ่มแหล่งสารสนเทศเฉพาะทาง และทรัพยากรดิจิทัล	1	1.35
1.7 บส 523 แหล่งสารสนเทศและบริการ		
- ควรเพิ่มแนวคิดใหม่ๆ หรือกลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อเปิดวิสัยทัศน์ และกระตุ้นความคิด สร้างสรรค์ในการให้บริการ	1	1.35
- ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการค้นหาสารสนเทศ	1	1.35

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N=74)	ร้อยละ
1.8 บส 525 ผู้ใช้และการศึกษาผู้ใช้		
- ควรเพิ่มเรื่องทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใช้ และ กระบวนการศึกษาผู้ใช้	2	2.70
- เป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อบรรณารักษ์	1	1.35
- ควรรวมอยู่ใน บส 523 แหล่งสารสนเทศและบริการ	1	1.35
1.9 บส 532 นโยบายสารสนเทศ		
- ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับกรณีศึกษานโยบายสารสนเทศในประเทศต่างๆ	1	1.35
- ควรรวมกับรายวิชา บส 521 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ	1	1.35
- เป็นรายวิชาที่ควรจัดสอน	1	1.35
1.10 บส 534 การประเมินบริการห้องสมุดและศูนย์สนเทศ		
- เป็นวิชาที่ช่วยเสริมรายวิชา บส 521 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ	1	1.35
- ควรปรับคำอธิบายรายวิชาให้สั้นลง และเน้นประโยชน์เชิงวิจัย	1	1.35
1.11 บส 543 ดรรชนีและสารบัญ		
- ควรเพิ่มการจัดทำดรรชนีในสภาพแวดล้อม WWW, ฐานข้อมูล	1	1.35
1.12 บส 552 เทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ		
- เนื้อหาซ้ำซ้อนกับรายวิชา บส 542 การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศขั้นสูง ควรผนวกเข้าด้วยกัน	4	5.40
1.13 บส 553 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่สารสนเทศ		
- ควรรวมเข้ากับ บส 552 เทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ	1	1.35
- ควรปรับชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา ให้ดูทันสมัย	1	1.35
- ควรสอนรวมกับรายวิชา บส 643 การจัดการห้องสมุดดิจิทัล	1	1.35
1.14 บส 572 สัมมนางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์		
- ให้รวมเรื่องสารนิพนธ์เข้าไปด้วย	1	1.35
- ควรเป็นรายวิชาเอกบังคับเลือก หรือเป็นวิชาเอก ในชั้นปีที่ 1	1	1.35
1.15 บส 642 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ		
- เสนอให้เปลี่ยนเป็น KM เพราะรายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของ KM	1	1.35
- อยากให้มุ่งการสอนอย่างเข้มข้น	1	1.35
1.16 บส 652 การวิเคราะห์ระบบสำหรับงานห้องสมุดและศูนย์สนเทศ		
- รายวิชานี้ส่วนใหญ่จะสอนในโปรแกรม Info system ไม่ใช่ LIS	1	1.35
- ควรรวมกับ บส 642 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	1	1.35

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N=74)	ร้อยละ
1.17 บส 671 สัมมนาทางบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์		
- คำว่า "ปัญหา" ในคำอธิบายรายวิชา ควรเปลี่ยนเป็น "ประเด็นปัญหา"	1	1.35
- ควรรวมอยู่ใน บส 572 สัมมนาทางวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์	1	1.35
- ควรจัดเป็นวิชาบังคับ	1	1.35
- ควรสอนในภาคฤดูร้อน และมีการดูงานทั้งในและต่างประเทศ	1	1.35
1.18 บส 681 การศึกษาอิสระ		
- มีประโยชน์มาก ถ้านิสิตสามารถเลือกประเด็นศึกษาได้ตรงตามความต้องการ	1	1.35
- เสนอให้ตัดทิ้ง	1	1.35
1.19 บส 682 การศึกษาสาระพิเศษ		
- แตกต่างจาก บส 681 การศึกษาอิสระ อย่างไร	1	1.35
- ควรสอดแทรกอยู่ในทุกรายวิชา	1	1.35
1.20 บส 699 ปริญญานิพนธ์		
- ควรระบุรายละเอียดที่ให้เห็นความแตกต่างไปจากสารนิพนธ์	1	1.35
- ควรเพิ่มเป็น 15 หน่วยกิต เพื่อเพิ่มคุณภาพในวิชาชีพ	1	1.35
- ควรเริ่มไปพร้อมกับการเรียนรายวิชาวิจัย (บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์)	1	1.35
2. ความคิดเห็น/หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ		
2.1 แต่ละรายวิชาควรจัดการเรียนการสอนให้เข้ม เช่น ให้นิสิตได้ฝึกปฏิบัติจริง หรือศึกษาดูงาน หรือเชิญวิทยากรมาบรรยาย เพื่อความเข้าใจ	1	1.35
2.2 ควรมีวิชาพื้นฐานทางบรรณารักษศาสตร์ สำหรับผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐาน	1	1.35
2.3 ควรมีรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพบรรณารักษ์ หรือภาษาอังกฤษ สำหรับงานห้องสมุด	2	2.70
2.4 รายวิชาวิจัยควรจัดเป็น 2 รายวิชา คือ หลักการวิจัย และ สถิติที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งการใช้ SPSS	1	1.35
2.5 ควรมีการพิจารณา/หรือสัมมนาร่วมกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจน และไม่เกิดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาในรายวิชาต่างๆ	2	2.70

จากตาราง 12 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโทที่เห็นตรงกันมากที่สุด (ร้อยละ 5.40) 2 รายวิชา คือ บส 511 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ โดยให้เน้นการสอนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในแง่หลักการเชิง Theory concept ระบบและเครื่องมือ รวมทั้ง Metadata แต่ไม่ลงลึกในเชิงปฏิบัติ และควรเพิ่ม

ตัวอย่างให้มากขึ้น อีกทั้งยังเห็นว่าเป็นวิชาที่จำเป็นต้องมีในหลักสูตรเพราะเป็นรายวิชาที่ช่วย ทบทวนวิชาชีวพรรณารักษ์ที่เคยเรียนมา ส่วนอีกรายวิชาหนึ่งคือ บส 552 เทคโนโลยีในการจัดเก็บ และคั่นคั่นสารสนเทศ ซึ่งคิดว่าเนื้อหาซ้ำซ้อนกับรายวิชา บส 542 การจัดเก็บและคั่นคั่นสารสนเทศ ขึ้นสูง จึงควรผนวกเข้าด้วยกัน

2.3 ผลการประเมินการจัดแผนการศึกษา

การประเมินการจัดแผนการศึกษา เป็นการประเมินความเหมาะสมของตาราง เรียนตารางสอนที่จัดให้นิสิตในแต่ละภาคเรียน ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 13 และ 14

ตาราง 13 ผลการประเมินความเหมาะสมของการจัดแผนการศึกษา ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท

สถานภาพ	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ	9	81.82	2	18.18
นิสิตระดับปริญญาโท	46	73.02	17	26.98
รวม	55	74.32	19	25.68

จากตาราง 13 พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าการจัดแผนการศึกษานั้นมีความเหมาะสมแล้ว (ร้อยละ 74.32) แต่ เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเฉพาะของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 81.82 เห็นว่าเหมาะสมแล้ว ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน สำหรับนิสิตระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ร้อยละ 73.02 เห็นว่าเหมาะสมแล้ว แต่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 14 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดแผนการศึกษา ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และ นิสิตระดับปริญญาโท

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N=74)	ร้อยละ
1. การจัดแผนการศึกษาสำหรับแผน ข ที่จัดสอนนอกเวลาราชการ จะมีวิชาเหลือ ในเทอมสุดท้าย 1 รายวิชา ทำให้ต้องเสียเงินค่าลงทะเบียนในระบบเหมาจ่าย ที่แพง	2	2.70
2. การจัดตารางเรียนภาคพิเศษนอกเวลาราชการ นิสิตส่วนใหญ่จะมาสาย อันเนื่องจากไม่สามารถออกจากที่ทำงานก่อนเวลาเลิกงานได้ จึงควรจัดให้เรียน ในวันเสาร์ / อาทิตย์ แทน	1	1.35

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N=74)	ร้อยละ
3. ควรนำรายวิชาวิจัย (บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มาสอนในภาคเรียนที่ 1 / หรือภาคเรียนที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้เริ่มงานวิจัยแต่เนิ่นๆ และมีเวลาหาหัวข้อวิจัย	11	14.86
4. ควรลดจำนวนรายวิชาในภาคฤดูร้อนให้เหลือเพียง 1 รายวิชา	4	5.40
5. ควรจัดการเรียนการสอนให้มีเฉพาะภาคเรียนที่ 1 และ 2 ส่วนภาคฤดูร้อนให้จัดห้องให้นิสิตได้ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์	1	1.35
6. ควรจัดวิชา บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ไว้ในภาคการศึกษาฤดูร้อน	1	1.35
7. ควรเปิดสอนรายวิชา บส 514 ระบบการจัดหมู่เชิงเปรียบเทียบ	1	1.35
8. การเลือกวิชาเลือกไม่สามารถเลือกได้ตามที่ต้องการ เพราะต้องเลือกตามเสียงส่วนใหญ่ของห้อง	1	1.35

จากตาราง 14 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดแผนการศึกษา ที่เห็นตรงกันมากที่สุด (ร้อยละ 14.86) คือ ควรนำรายวิชาวิจัย (บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มาสอนในภาคเรียนที่ 1 / หรือภาคเรียนที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้เริ่มงานวิจัยแต่เนิ่นๆ และมีเวลาหาหัวข้อวิจัย

ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร
การประเมินด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเกี่ยวกับ คุณสมบัติของอาจารย์ คุณสมบัติของนิสิต และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน โดยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

3.1 ผลการประเมินคุณสมบัติของอาจารย์

การประเมินคุณสมบัติของอาจารย์ประจำของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นการประเมินในเรื่อง วุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ โดยเทียบกับเกณฑ์การประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 15

ตาราง 15 ผลการประเมินคุณสมบัติอาจารย์ประจำของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษา และตำแหน่ง
ทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ	รวม	เกณฑ์คะแนน ¹	
				เกณฑ์ทั่วไป	เกณฑ์เฉพาะสถาบันที่ เน้นการผลิตบัณฑิตและ วิจัย
วุฒิการศึกษา					
ปริญญาตรี	-	-			
ปริญญาโท	11	91.67		คะแนน 1*	คะแนน 1**
ปริญญาเอก	1	8.33			
ตำแหน่งทางวิชาการ					
อาจารย์	8	66.67			
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	25.00			
รองศาสตราจารย์	1	8.33	33.33	คะแนน 1***	คะแนน 1****
ศาสตราจารย์	-	-			

หมายเหตุ: จำนวนอาจารย์ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มีทั้งหมด 17 คน
เป็นอาจารย์สาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก 5 คน และสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ 12 คน ซึ่งในจำนวนนี้
ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 8 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3 คน และรองศาสตราจารย์ 1 คน

- ¹ เกณฑ์คะแนนมี 3 ระดับ คือ คะแนน 1, คะแนน 2, และ คะแนน 3
- * วุฒิปริญญาเอกอยู่ระหว่างร้อยละ 1-19 คะแนน 1
- ** วุฒิปริญญาเอกอยู่ระหว่างร้อยละ 1-39 คะแนน 1
- *** ผู้ดำรงตำแหน่ง ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันอยู่ระหว่างร้อยละ 1-39 คะแนน 1
- **** ผู้ดำรงตำแหน่ง ผศ. รศ. และ ศ. รวมกันอยู่ระหว่างร้อยละ 1-44 คะแนน 1

จากตาราง 15 พบว่า คุณสมบัติของอาจารย์ ในเรื่องวุฒิการศึกษา และตำแหน่ง
ทางวิชาการ ของอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษา และตำแหน่ง
ทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้ว ได้คะแนนเพียง
1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3.2 ผลการประเมินคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา

การประเมินคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา เป็นการประเมินความเหมาะสมคุณสมบัติของผู้สมัครตาม “ระเบียบการรับสมัครสอบคัดเลือกเข้าเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2551” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปรากฏผลดังตาราง 16 - 17

ตาราง 16 ผลการประเมินคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท

คุณสมบัติ	ความเหมาะสม				t	Prob.
	กรรมการ		นิสิต			
	บริหาร		ระดับปริญญาโท			
	หลักสูตรฯ					
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
คุณสมบัติทั่วไป						
1. มีความรู้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี	4.83	0.39	4.25	0.69	4.067*	.000
2. มีความประพฤติดี	4.92	0.29	4.41	0.69	4.194*	.000
3. เป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย	4.55	0.69	4.25	0.84	.288	.774
4. ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง หรือมีความผิดปกติที่จะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา	4.91	0.30	4.27	0.83	.772	.443
5. ไม่เคยถูกให้ออกจากสถาบันอุดมศึกษาใดๆ มาแล้ว เพราะความประพฤติไม่เหมาะสม หรือกระทำความผิดต่างๆ ที่ไม่ใช่ทางวิชาการ	4.50	0.90	4.21	1.08	.883	.380
รวม	4.75	0.39	4.28	0.61	3.442*	.002
คุณสมบัติเฉพาะสาขาวิชา						
1. เป็นผู้สำเร็จปริญญาตรี หรือกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนสุดท้ายของระดับปริญญาตรี โดยไม่จำกัดสาขาวิชา	4.92	0.29	4.11	0.94	5.582*	.000
การสอบคัดเลือก						
1. การสอบขั้นที่ 1 การสอบข้อเขียน	5.00	0.00	4.63	0.52	.097	.923
2. การสอบขั้นที่ 2 การสอบสัมภาษณ์	5.00	0.00	4.60	0.56	.204	.839

จากตาราง 16 พบว่า ในด้านคุณสมบัติทั่วไป คณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ เห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่าเป็นความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) และผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในเรื่อง มีความรู้ภาษาไทย และภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี และ มีความประพฤติดี มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการประเมินในด้านคุณสมบัติเฉพาะวิชา พบว่าคณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ เห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$) นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่าเป็นความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการประเมินในการสอบคัดเลือก พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ และ นิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่าเป็นความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเหมือนกัน (คณะกรรมการฯ $\bar{X} = 5.00$ ทั้ง 2 ข้อ, นิสิต $\bar{X} = 4.63$ และ 4.60) และผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=74)	ร้อยละ
คุณสมบัติทั่วไป		
1. ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้สมัครสอบผ่าน SWU Test ก่อน	1	1.35
2. ควรมีการฝึกภาษาอังกฤษ สำหรับผู้ที่อ่อนภาษาอังกฤษ	1	1.35
3. การกำหนดให้ผู้สมัครเฉพาะผู้ที่อยู่ในประเทศไทยจะเป็นข้อจำกัด ถ้าจะมีการขยายการศึกษาเป็นการศึกษาทางไกลในอนาคต	1	1.35
4. การไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง กับ ความผิดปกติที่จะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ควรแยกข้อออกจากกัน	1	1.35
5. คุณสมบัติที่วัดด้วยความคิด ควรระบุให้ชัดเจนว่าเป็นความคิดสถานใด	1	1.35
6. คุณสมบัติทั่วไปไม่จำเป็นต้องระบุละเอียดเช่นนี้	1	1.35
คุณสมบัติเฉพาะสาขาวิชา		
1. ควรมีการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับความรู้เฉพาะสาขาวิชา เพื่อจะได้มีพื้นฐานในการเรียน	1	1.35

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=74)	ร้อยละ
2. ควรระบุเกรดเฉลี่ยขั้นต่ำเพื่อเป็นการกลั่นกรองผู้สมัครที่มีคุณภาพ เช่น GPA ต้องไม่ต่ำกว่า 2.50 หรือ 2.75 เป็นต้น	1	1.35
3. ควรรับเฉพาะบัณฑิตที่จบสาขาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการเรียน	4	5.40
4. ควรคัดสรรผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน เนื่องจากผู้ที่ไม่ได้ทำงานหรือเพิ่งจบการศึกษาจะไม่สามารถปรับตัวได้	1	1.35
5. ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านงานห้องสมุด แม้ว่าจะสอบไม่ผ่านข้อเขียน ก็ควรให้โอกาสเข้าศึกษาได้	1	1.35

จากตาราง 17 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา ที่เห็นตรงกันมากที่สุด (ร้อยละ 5.40) คือ ควรรับเฉพาะบัณฑิตที่จบสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการเรียน

3.3 ผลการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

การประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เป็นการประเมินของนิสิตระดับปริญญาโท ในเรื่อง อาคาร/สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยขอเสนอตามลำดับดังนี้

3.3.1 ผลการประเมินอาคาร/สถานที่ เป็นการประเมินในเรื่องห้องบรรยาย และห้องปฏิบัติการ ที่ใช้ในการเรียนการสอน ปรากฏผลดังตาราง 18

ตาราง 18 ผลการประเมินอาคาร / สถานที่ ของนิสิตระดับปริญญาโท

อาคาร / สถานที่	เกณฑ์การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.
1. ห้องบรรยาย	เพียงพอ	3.68	0.95
	เหมาะสม	3.33	0.88
	การถ่ายเทอากาศ	3.30	0.98
	แสงสว่าง	3.87	0.77
	รวม	3.54	0.70

ตาราง 18 (ต่อ)

อาคาร / สถานที่	เกณฑ์การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.
2. ห้องปฏิบัติการ	เพียงพอ	2.78	1.05
	เหมาะสม	2.87	0.98
	การถ่ายเทอากาศ	3.05	0.89
	แสงสว่าง	3.43	0.91
	รวม	3.03	0.79

จากตาราง 18 พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่า ห้องบรรยายมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) แต่ห้องปฏิบัติการมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) โดยเฉพาะในเรื่องความเพียงพอ ($\bar{X} = 2.78$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำระดับน้อย และเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่า ห้องบรรยายผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ห้องปฏิบัติการ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3.3.2 ผลการประเมินวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นการประเมินของนิสิตระดับปริญญาโท ในเรื่องเครื่องมือโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ เครื่องมือ/โสตทัศนูปกรณ์ และเอกสารประกอบการสอน ปรากฏผลดังตาราง 19

ตาราง 19 ผลการประเมินวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ของนิสิตระดับปริญญาโท

วัสดุอุปกรณ์	เกณฑ์การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.
1. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ในห้องปฏิบัติการ	เพียงพอ	2.92	1.08
	คุณภาพ	2.87	0.94
	ความทันสมัย	3.05	0.91
	รวม	2.95	0.91
2. เครื่องมือ / โสตทัศนูปกรณ์	เพียงพอ	3.75	0.80
	คุณภาพ	3.65	0.84
	ความทันสมัย	3.54	0.86
	รวม	3.65	0.80
3. เอกสารประกอบการสอน	เพียงพอ	4.05	0.79
	คุณภาพ	3.98	0.81
	ความทันสมัย	4.02	0.83
	รวม	4.02	0.75

จากตาราง 19 พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่า เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) ซึ่งค่อนข้างต่ำทางระดับน้อย ส่วนเครื่องมือ/วัสดุทัศนูปกรณ์ และ เอกสารประกอบการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$ และ 4.02) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่า เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนเครื่องมือ/วัสดุทัศนูปกรณ์ และ เอกสารประกอบการสอน ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 20 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตระดับปริญญาโท

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (n ₂ =63)	ร้อยละ
1. ห้องบรรยาย		
1.1 สภาพห้องเรียนอึดอัด อากาศไม่ถ่ายเท	1	1.59
1.2 มีเสียงรบกวนจากภายนอก	1	1.59
1.3 ห้องเรียนมีความคับแคบ	1	1.59
2. ห้องปฏิบัติการ		
2.1 ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการ	1	1.59
2.2 ควรเพิ่มจำนวนห้องปฏิบัติการ เพื่อให้นิสิตที่มีเวลาว่างได้ใช้ในขณะที่ใช้ห้องปฏิบัติการทำการสอนนิสิต	1	1.59
2.3 ควรจัดคอมพิวเตอร์ให้หันหน้าไปทางผู้สอน และไม่ควรมีแผงกัน	1	1.59
2.4 ควรมีเนื้อที่สำหรับวาง Notebook	3	4.76
2.5 ควรเปลี่ยนเก้าอี้ใหม่ เพราะนั่งไม่สบาย	5	7.94
2.6 ห้องปฏิบัติการมีความคับแคบ อึดอัด ไม่สะดวกเวลาเดินไปมา	4	6.35
2.7 โต๊ะคอมพิวเตอร์สูงเกินไป	3	4.76
2.8 ควรวางระบบอินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย และมีจุดเชื่อมต่อที่เพียงพอ	3	4.76
2.9 ห้องปฏิบัติการมีแสงสว่างไม่เพียงพอ	1	1.59
3. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ		
3.1 เครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอ	9	14.29
3.2 จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ควรเป็น 1 เครื่องต่อนิสิต 1 คน	1	1.59
3.3 ควรลงโปรแกรมที่จะใช้ในการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะสอน	1	1.59
3.4 คอมพิวเตอร์ในห้องเรียนไม่ทันสมัย และเสียบ่อย	2	3.17
3.6 ผู้สอนควรแจ้งให้นิสิตได้ทราบว่าเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องใดเสียบ้าง	1	1.59
4. อื่น ๆ : อาคารเรียนมีสภาพเก่า และไม่มีลิฟท์	1	1.59

จากตาราง 20 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่เห็นตรงกันมากที่สุด เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องมือคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการที่มีไม่เพียงพอ (ร้อยละ 14.29) รองลงมาคือ เก้าอี้ในห้องปฏิบัติการที่ควรเปลี่ยนใหม่ เพราะนั่งไม่สบาย (ร้อยละ 7.94) และ ห้องปฏิบัติการมีความคับแคบ อึดอัด ไม่สะดวกเวลาเดินไปมา (ร้อยละ 6.35)

ตอนที่ 4 ผลการประเมินด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร

การประเมินด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร เป็นการประเมินสภาพการใช้หลักสูตรในรายวิชาต่างๆ ประกอบด้วย สภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตร และ การบริหารหลักสูตร ซึ่งได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

4.1 ผลการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอน เป็นการประเมินความเหมาะสมในภาพรวมของผู้สอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท ประกอบด้วย วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน สื่อการสอน งานที่มอบหมาย และบุคลิกของผู้สอน ซึ่งนำเสนอตามลำดับดังนี้

4.1.1 ผลการประเมินวิธีการสอนของผู้สอน ปรากฏผลดังตาราง 21

ตาราง 21 ผลการประเมินวิธีการสอนของผู้สอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท

วิธีการสอน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. ผู้สอนมี course outline ที่กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลของรายวิชาอย่างชัดเจน	4.62	0.52
2. ผู้สอนมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี	4.67	0.51
3. ผู้สอนจัดลำดับเนื้อหาต่อเนื่องเป็นอย่างดี	4.25	0.67
4. ผู้สอนเตรียมการสอนล่วงหน้าเป็นอย่างดี	4.38	0.58
5. ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา	4.29	0.55
6. ผู้สอนอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.17	0.68
7. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามปัญหา	4.54	0.59
8. ผู้สอนตอบคำถามได้ชัดเจน	4.38	0.58
9. ผู้สอนมีวิธีการชักจูงให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน	4.11	0.65
10. ผู้สอนดำเนินการสอนครบถ้วนตามเนื้อหาที่กำหนดไว้	4.30	0.66
11. ผู้สอนได้นำความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยมาเชื่อมโยงกับการสอน	4.11	0.76
12. ผู้สอนมีการเสริมแรงและให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอ	4.76	0.92
13. ผู้สอนมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และศรัทธาในวิชาชีพ	4.32	0.78
14. ผู้สอนปลูกฝังวิธีการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน	4.32	0.64

ตาราง 21 (ต่อ)

วิธีการสอน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
15. ผู้สอนพยายามโยงเนื้อหาที่สอนกับการนำไปประยุกต์ใช้งาน	4.29	0.77
รวม	4.32	0.45

จากตาราง 21 พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทมีความเห็นว่า วิธีการสอนของผู้สอนในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วิธีการสอนข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้สอนมีการเสริมแรงและให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมาคือ ผู้สอนมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.67$) และผู้สอนมี course outline ที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.62$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินสรุปได้ว่าวิธีการสอนของผู้สอนผ่านเกณฑ์การประเมิน

4.1.2 ผลการประเมินการใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอนของผู้สอน ปรากฏผลดังตาราง 22

ตาราง 22 ผลการประเมินการใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอนของผู้สอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท

การใช้อุปกรณ์การสอน / สื่อการสอน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. ผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหา	4.24	0.59
2. อุปกรณ์การสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ	4.00	0.70
3. เนื้อหาในสื่อการสอนมีความทันสมัย เข้าใจง่าย	4.13	0.68
รวม	4.12	0.55

จากตาราง 22 พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นว่า การใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอนของผู้สอนโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ เนื้อหาในสื่อการสอนมีความทันสมัย เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.13$) และ อุปกรณ์การสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.00$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่าการใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอนของผู้สอนผ่านเกณฑ์การประเมิน

4.1.3 ผลการประเมินการมอบหมายงานของผู้สอน ปรากฏผลดังตาราง 23

ตาราง 23 ผลการประเมินการมอบหมายงานของผู้สอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท

การมอบหมายงาน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. ผู้สอนมอบหมายงาน ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอ	4.41	0.59
2. ปริมาณงานที่กำหนดให้มีความเหมาะสม	3.95	0.68
3. ผู้สอนตรวจและส่งงานคืนทุกครั้ง พร้อมทั้งอธิบายเพื่อความเข้าใจ	3.68	1.03
4. งานที่ผู้สอนมอบหมาย ช่วยทำให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น	4.14	0.62
5. ผู้สอนแบ่งคะแนนได้เหมาะสมกับงานที่มอบหมาย	4.02	0.75
6. ผู้สอนกำหนดวันส่งงานได้เหมาะสมกับลักษณะงานที่มอบให้	3.97	0.74
รวม	4.03	0.56

จากตาราง 23 พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นว่า การมอบหมายงานของผู้สอนโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมาคือ งานที่ผู้สอนมอบหมายช่วยทำให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.14$) และ ผู้สอนแบ่งคะแนนได้เหมาะสมกับงานที่มอบหมาย ($\bar{X} = 4.02$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่าการมอบหมายงานของผู้สอนผ่านเกณฑ์การประเมิน

4.1.4 ผลการประเมินบุคลิกผู้สอน ปรากฏผลดังตาราง 24

ตาราง 24 ผลการประเมินบุคลิกผู้สอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท

บุคลิกผู้สอน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. ผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการสอน	4.60	0.55
2. ผู้สอนเข้าสอนตรงเวลา	4.24	0.73
3. ผู้สอน พูดหรืออธิบายด้วยสำเนียงที่ชัดเจน	4.49	0.59
4. ผู้สอนมีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่เหมาะสม	4.71	0.46
5. ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน	4.48	0.67
รวม	4.50	0.46

จากตาราง 24 พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นว่า บุคลิกผู้สอนโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้สอนมีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.71$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการสอน ($\bar{X} = 4.60$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผู้สอนพูดหรืออธิบายด้วยสำเนียงที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.49$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่า บุคลิกผู้สอนผ่านเกณฑ์การประเมิน

4.1.5 ผลการประเมินการวัดและประเมินผลของผู้สอน ปรากฏผลดังตาราง 25

ตาราง 25 ผลการประเมินวิธีการวัดและประเมินผลของผู้สอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท

วิธีการวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. วิธีการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	4.37	0.58
2. วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหารายวิชา	4.40	0.61
3. มีการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลรายวิชาอย่างเหมาะสม	4.32	0.67
4. มีการวัดและประเมินผลตรงตามสภาพเป็นจริง และยุติธรรม	4.22	0.77
5. ผู้สอนมีความชัดเจนและยุติธรรมในการตัดเกรด	4.25	0.74
6. มีการประเมินความรู้ทางทฤษฎี	4.25	0.72
7. มีการประเมินความรู้ด้านปฏิบัติ	4.22	0.71
รวม	4.29	0.59

จากตาราง 25 พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่า วิธีการวัดและประเมินผลของผู้สอน โดยภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหารายวิชา ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาคือ วิธีการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = 4.37$) และ มีการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลรายวิชาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.32$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่า วิธีการวัดและประเมินผลของผู้สอน ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 26 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยนิสิตระดับปริญญาโท

ความคิดเห็น	ความถี่ (n _i =63)	ร้อยละ
1. วิธีการสอน		
1.1 ผู้สอนไม่ควรนำกิจกรรมทางการเมืองมาพูดในชั้นเรียน	1	1.59
1.2 ควรเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสาธิตการใช้ไอทีในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น การสร้างฐานข้อมูล การบริหารจัดการเว็บไซต์ กลยุทธ์ของเว็บ มาสเตอร์ในการใช้ Search engines เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างทักษะการใช้ไอที	1	1.59
1.3 ผู้สอนบางท่านใช้วาจาที่บั่นทอนจิตใจนิสิต	1	1.59
1.4 ผู้สอนบางท่านไม่มีเทคนิคการสอนที่จูงใจให้นิสิตสนใจเรียน ไม่มี การเตรียมการสอนล่วงหน้า ได้แต่อ่านตาม PowerPoint	1	1.35
1.5 ผู้สอนบางท่านเข้าสอนและเลิกไม่ตรงเวลา และแต่ละครั้งก็เร่งรีบ เพื่อให้สอนเสร็จทันเวลา	7	11.11
1.6 อาจารย์ส่วนใหญ่ตั้งใจสอนและถ่ายทอดความรู้ได้ดี	1	1.59
1.7 เนื้อหาที่สอนมักจะเน้นเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย ควรจะกล่าวถึงห้องสมุดโรงเรียน หรือห้องสมุดเฉพาะบ้าง	1	1.59
1.8 ผู้สอนควรจะมีความรู้เป็นอย่างดี หรือถ้าเขียนตำราในวิชาที่สอน จะเป็นการดีมาก	1	1.59
2. การวัดและการประเมินผล		
2.1 ควรมีการแบ่งสัดส่วนในการประเมินผลระหว่างงานที่มอบหมายและ การสอบปลายภาค ไม่ควรตัดเกรดจากการคะแนนสอบปลายภาค	1	1.59
2.2 การประเมินผลแบบ Take Home มีความเหมาะสมดีแล้ว เพราะได้ มีเวลาศึกษาค้นคว้า	1	1.59
2.3 ควรมีเกณฑ์การประเมินชิ้นงานแต่ละชิ้นที่แน่นอนและเหมาะสม พร้อมอธิบายเกณฑ์ในการให้คะแนนที่นิสิตจะได้รับในแต่ละ จุดภายในชิ้นงาน	1	1.59
2.4 การพิจารณาตัดเกรด ควรมีความชัดเจนมากกว่านี้	1	1.59
2.5 ควรเปิดเผยคะแนนจากการสอบ หรืองานที่นิสิตทำส่ง และ มีคำแนะนำให้ทุกครั้ง	1	1.59

จากตาราง 26 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน ที่เห็นตรงกันมากที่สุด เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการสอนที่ผู้สอนบางท่านเข้าสอนและเลิกไม่ตรงเวลา และแต่ละครั้งก็เร่งรีบเพื่อให้สอนเสร็จทันเวลา (ร้อยละ 11.11)

4.2 ผลการประเมินกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปรากฏผลดังตาราง 27 - 28

ตาราง 27 ผลการประเมินเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยนิสิตระดับปริญญาโท

กิจกรรมเสริมหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่	3.54	0.98
2. มีการจัดประชุม สัมมนา หรือ กิจกรรมทางวิชาการ ให้กับผู้เรียน	3.81	0.80
3. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน	4.00	0.78
4. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและอาจารย์	4.10	0.69
รวม	3.86	0.67

จากตาราง 27 พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.00$) และมีการจัดประชุม สัมมนา หรือ กิจกรรมทางวิชาการ ให้กับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.81$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 28 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของนิสิตระดับปริญญาโท

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ ($n_2=63$)	ร้อยละ
1. ควรจัดโปรแกรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้มากกว่านี้ หรือ มีกิจกรรมทางวิชาการให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร	4	6.35
2. ควรมีการศึกษาดูงานต่างประเทศ หรือหน่วยงานที่เป็นต้นแบบ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์	3	4.76
3. เนื่องจากเป็นนิสิตภาคพิเศษ การจัดประชุม/สัมมนา ถ้าจัดในวันจันทร์-ศุกร์ นิสิตส่วนใหญ่จะไม่สามารถเข้าร่วมได้	1	1.59

จากตาราง 28 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรจัดโปรแกรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้มากกว่านี้ หรือ มีกิจกรรมทางวิชาการให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร (ร้อยละ 6.35)

4.3 ผลการประเมินการบริหารหลักสูตร เป็นการประเมินความเหมาะสมในการบริหารหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท เป็นผู้ประเมิน ผลการประเมินได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

4.3.1 ผลการประเมินการบริหารหลักสูตร ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ปรากฏผลดังตาราง 29-30

ตาราง 29 ผลการประเมินการบริหารหลักสูตร ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

รายละเอียด	ชัดเจน/เหมาะสม		ไม่ชัดเจน/ไม่เหมาะสม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. มีนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเหมาะสม	8	72.73	3	27.27
2. การจัดแผนการศึกษามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	11	100.00	-	-
3. ระยะเวลาในการจัดประชุมพิจารณาหัวข้อ/เค้าโครงปฏิญานิพนธ์/สารนิพนธ์มีความเหมาะสม	11	100.00	-	-
4. การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรทุกรอบการใช้หลักสูตร (ทุก 5 ปี) มีความเหมาะสม	10	90.91	1	9.09
5. การมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มีความเหมาะสมแล้ว	10	90.91	1	9.09
รวม	50	90.91	5	9.09

จากตาราง 29 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการบริหารหลักสูตรมีความชัดเจน/เหมาะสมแล้ว (ร้อยละ 90.91) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 30 ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (n _i =11)	ร้อยละ
1. นโยบายและแผน		
1.1 ควรกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และเผยแพร่อย่างเหมาะสม ในแต่ละปีการศึกษา	2	18.18
1.2 ควรมีการกำหนดแผนการรับนิสิต รวมทั้งแผนการเรียนในแต่ละปีไว้ในแผนการดำเนินงาน	1	9.09
2. การจัดแผนการศึกษา		
-- กำหนดวิชาเอกเลือกไว้น้อยเกินไป ทำให้นิสิตคิดว่า เป็นวิชาบังคับเลือก	1	9.09
3. การประชุมพิจารณาหัวข้อ/เค้าโครงปริญญานิพนธ์/สารนิพนธ์		
-- เหมาะสมแล้ว เพราะเป็นวันที่ไม่มีอาจารย์ผู้ใดติดสอน	1	9.09
4. การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรทุกกระยะ 5 ปี		
-- ระยะเวลาดำเนินไป	1	9.09
5. การมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ		
5.1 กรรมการควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาหัวข้อ/เค้าโครงปริญญานิพนธ์/สารนิพนธ์อย่างจริงจังมากกว่าที่เป็นอยู่	1	9.09
5.2 กรรมการส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการเพียงอาจารย์ จึงควรมีการส่งเสริมให้อาจารย์เสนอผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการโดยเร็ว หรือศึกษาต่อระดับปริญญาเอก หรือขออัตราอาจารย์ระดับปริญญาเอกเพิ่ม	2	18.18
6. ความคิดเห็นอื่น ๆ		
6.1 ควรหาวิธีช่วยให้นิสิตแต่ละรุ่นสำเร็จการศึกษาเร็วขึ้น เช่น การกำหนดกรอบประเด็นปัญหาที่ควรศึกษา เป็นต้น	1	9.09
6.2 เนื้อหารายวิชาในหลักสูตร สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยไม่ต้องรอการปรับหลักสูตรตามระยะเวลาที่กำหนด	1	9.09
6.3 นโยบายและแผนดำเนินการบริหารหลักสูตร ควรนำมาปฏิบัติตามที่กำหนดไว้	1	9.09
6.4 ควรกำหนดความเชี่ยวชาญเฉพาะของกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ให้ชัดเจน และเจาะลึกเฉพาะด้าน	1	9.09

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (n _i =11)	ร้อยละ
6.5 ควรปรับปรุงหลักสูตร/รายวิชา ให้มีความทันสมัยมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	1	9.09
6.6 ควรเปลี่ยนชื่อหลักสูตรให้มีความทันสมัยเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน	1	9.09
6.7 ทุกรายวิชาควรมีเค้าโครงการสอนที่ชัดเจน เพื่อปรับแต่งให้มีความเหมาะสม	1	9.09

จากตาราง 30 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่อย่างเหมาะสมในแต่ละปีการศึกษา และ กรรมการส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการเพียงอาจารย์ จึงควรมีการส่งเสริมให้อาจารย์เสนอผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการโดยเร็ว หรือศึกษาต่อระดับปริญญาเอก หรือขออัตราอาจารย์ระดับปริญญาเอกเพิ่ม (ร้อยละ 18.18 เท่ากัน)

4.3.2 ผลการประเมินการบริหารหลักสูตร ตามความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาโท ปรากฏผลดังตาราง 31-32

ตาราง 31 ผลการประเมินการบริหารหลักสูตร ตามความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาโท

การบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. กระบวนการคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษา เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	4.24	0.61
2. มีการปฐมนิเทศที่ช่วยให้เข้าใจและรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน	4.03	0.62
3. การจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา เป็นไปอย่างเหมาะสม	3.97	0.62
4. การจัดอาจารย์ที่ปรึกษา มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	4.50	0.57
5. การจัดตารางเรียน ตารางสอน มีความเหมาะสม	3.89	0.76
6. การจัดตารางสอบ มีความเหมาะสม	4.10	0.64
7. การจัดสอบ Comprehensive มีความเหมาะสม (ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบ, จำนวนข้อสอบ, วิธีการตัดสินผล)	3.90	0.73

ตาราง 31 (ต่อ)

การบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
8. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมคุณภาพของนิสิต อย่างเหมาะสม	3.89	0.70
9. ขั้นตอนและวิธีการพิจารณาหัวข้อ / หรือเค้าโครงปริญญานิพนธ์ และสารนิพนธ์ มีความเหมาะสม	3.74	0.94
รวม	4.02	0.45

จากตาราง 31 พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นว่า การบริหารหลักสูตรของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ กระบวนการคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษา เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.24$) และ การจัดตารางสอบ มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ การประเมิน สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ตามความคิดเห็น ของนิสิตระดับปริญญาโท ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 32 ข้อเสนอแนะของนิสิตระดับปริญญาโทเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ ($n_2=63$)	ร้อยละ
1. อาจารย์ผู้มีความรู้สอดคล้องตามเกณฑ์การควบคุมปริญญานิพนธ์ มีไม่เพียงพอ	3	4.76
2. ควรกำหนดขั้นตอนและวิธีการที่ทำให้งานวิจัยมีคุณภาพ รวมทั้ง ขั้นตอนและวิธีการของสถาบันอื่น โดยคำนึงถึงศักยภาพของนิสิต	1	1.59
3. ควรสร้างความเข้าใจอันดีด้านการทำงานร่วมกันระหว่างคณาจารย์ เพื่อความสำเร็จของการผลิตมหาบัณฑิต	1	1.59
4. ควรให้นิสิตสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ โดยไม่ต้องสอบหัวข้อ จะช่วยประหยัดเวลาและลดความเครียดของนิสิต	1	1.59

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (n ₂ =63)	ร้อยละ
6. ตารางเรียนภาคพิเศษ ไม่ควรจัดให้มีเรียนในเย็นวันศุกร์ เนื่องจากนิสิตหลายคนติดภาระงาน ทำให้เดินทางมาเข้าเรียนช้า และเมื่อয়าล้าจากการเดินทาง โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ต่างจังหวัด แต่ควรจัดให้เรียนในวันเสาร์-อาทิตย์ โดยเว้นช่วงบ่ายวันอาทิตย์เพื่อให้นิสิตเข้าศึกษา坎คว่าในห้องสมุด	1	1.59
7. นิสิตต้องทำวิจัยในเรื่องที่สอดคล้องกับตนมากที่สุด จึงขอให้อาจารย์ให้คำแนะนำเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมในช่วงนั้นๆ	1	1.59
8. อาจารย์ที่ปรึกษาในแต่ละรุ่นมีเพียง 1 ท่าน ซึ่งน้อยเกินไป ควรจะมีประมาณ 3-4 ท่าน	1	1.59

จากตาราง 32 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรที่นิสิตระดับปริญญาโทเห็นตรงกันมากที่สุดคือ อาจารย์ผู้มีความสมบัติตามเกณฑ์การควบคุมปริญญาโทนั้นมีไม่เพียงพอ (ร้อยละ 4.76)

ตอนที่ 5 ผลการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตร
การประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตร เป็นการประเมินคุณลักษณะตัวเอง ของนิสิตระดับปริญญาโท ในด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย ซึ่งนำเสนอตามลำดับดังนี้

5.1 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย ปรากฏผลดังตาราง 33

ตาราง 33 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัยของนิสิตระดับปริญญาโท

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. มีความรู้ในด้านการบริหารจัดการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	4.08	0.63
2. มีความรู้เชิงทฤษฎี และเทคนิคทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	4.13	0.71
3. มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม	4.21	0.65
4. มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ เพื่อการพัฒนาระบบสารสนเทศในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	4.24	0.67

ตาราง 33 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
5. มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้า และวิจัย	4.17	0.68
6. มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ใหม่ให้เอื้อประโยชน์ ต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศ และบริการ	4.19	0.69
7. มีความสามารถในการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ	4.25	0.57
8. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาชีพแก่สังคม	4.00	0.80
9. ใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง	4.13	0.61
10. รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ	4.08	0.66
11. รู้จักแก้ปัญหาด้วยหลักการและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	4.16	0.57
12. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.08	0.60
13. รู้จักประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้ดี	4.19	0.67
รวม	4.15	0.46

จากตาราง 33 พบว่า คุณลักษณะด้านพุทธิพิสัยของนิสิตระดับปริญญาโทโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีความสามารถในการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาคือมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ เพื่อการพัฒนาระบบสารสนเทศในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ($\bar{X} = 4.24$) และ มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.21$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน

5.2 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านจิตพิสัย ปรากฏผลดังตาราง 34

ตาราง 34 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านจิตพิสัยของนิสิตระดับปริญญาโท

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	4.56	0.53
2. รักและศรัทธาในวิชาชีพ	4.57	0.53
3. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน	4.56	0.50
4. ความตรงต่อเวลา	4.51	0.59

ตาราง 34 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
5. เคารพในสิทธิของตนเอง และผู้อื่น	4.62	0.52
6. ความอดทน อดกลั้น	4.40	0.55
7. ความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี	4.29	0.55
8. มีน้ำใจนักกีฬา	4.46	0.56
9. รู้จักประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณภาพ	4.40	0.58
10. มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี	4.33	0.60
11. มีความเสียสละ	4.38	0.52
12. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.56	0.50
13. มีคุณธรรมและจริยธรรม	4.51	0.50
14. สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.43	0.56
รวม	4.47	0.42

จากตาราง 34 พบว่า คุณลักษณะด้านจิตพิสัยของนิสิตระดับปริญญาโทโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ รักและศรัทธาในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.57$) และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่องานที่การงาน และมีความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.56$ เท่ากันทุกข้อ) ซึ่งทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

5.3 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านทักษะพิสัย ปรากฏผลดังตาราง 35

ตาราง 35 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านทักษะพิสัยของนิสิตระดับปริญญาโท

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
1. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างคล่องแคล่ว	4.13	0.68
2. สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม	4.21	0.65
3. มีทักษะในด้านการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	3.98	0.68
4. มีทักษะในด้านบริการและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้บริการ ได้เป็นอย่างดี	4.24	0.64
5. มีทักษะด้านบริหารจัดการ	4.00	0.65

ตาราง 35 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.
6. มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล อย่างมีประสิทธิภาพ	4.21	0.65
7. มีความแคล่วคล่อง ว่องไวในการให้บริการ	4.22	0.66
8. เป็นแบบอย่างที่ดี	4.13	0.77
9. มีบุคลิกภาพที่ดี	4.25	0.67
10. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.38	0.66
รวม	4.17	0.51

จากตาราง 35 พบว่า คุณลักษณะด้านทักษะพิสัยของนิสิตระดับปริญญาโทโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมาคือ มีบุคลิกภาพที่ดี ($\bar{X} = 4.25$) และ มีทักษะในด้านบริการและให้คำแนะนำแก่ผู้ให้บริการ ได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.24$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน ถือได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

5.4 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโท ปรากฏผลดัง
ตาราง 36

ตาราง 36 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโท

ข้อคิดเห็น	ความถี่ ($n_2=63$)	ร้อยละ
1. มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ทำให้สามารถสร้างบุคลิกภาพที่ดี ของบรรณารักษ์ได้	1	1.59
2. เพิ่มวิสัยทัศน์ให้กับตนเอง จากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ จากเพื่อนร่วมอาชีพที่หลากหลายสถาบัน	1	1.59
3. ได้ศึกษาแลกเปลี่ยนข้อดี-เสีย การแก้ปัญหา ชีวิตการทำงาน การคิด และสร้างสรรค์แนวทางปฏิบัติงานใหม่ๆ ให้กับตนเอง	1	1.59
4. มีความสนใจด้านการวิจัยเพิ่มขึ้น	1	1.59
5. ได้รับความรู้/ทักษะเพิ่มขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง	2	3.18
6. สามารถกล้าตัดสินใจมากขึ้น	2	3.18

จากตาราง 36 พบว่า ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโท ที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ได้รับความรู้/ทักษะเพิ่มขึ้นและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง และสามารถกล้าตัดสินใจมากขึ้น (ร้อยละ 3.18 เท่ากัน)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านบริบทของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา
2. ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่ คุณสมบัติของอาจารย์ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร ได้แก่ สภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร
4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโทในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า CIPP Model เป็นแนวทางในการทำวิจัย โดยจะทำการประเมินหลักสูตร ศศ.ม. สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง 2546) ใน 4 ด้าน คือ

1. การประเมินบริบทของหลักสูตร (Context evaluation) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา
2. การประเมินปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร (Input evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่เอื้ออำนวยต่อการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย คุณสมบัติของอาจารย์ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน
3. การประเมินกระบวนการจัดการหลักสูตร (Process evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรในขั้นปฏิบัติการ ประกอบด้วย สภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร
4. การประเมินผลผลิตของหลักสูตร (Product evaluation) เป็นการประเมินคุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโทในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 11 คน และนิสิตระดับปริญญาโท ภาคปกติและภาคพิเศษ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2548-2551 จำนวน 74 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่มที่สุ่มมาจากกลุ่มประชากร คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 11 คน และนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ ปีการศึกษา 2548-2550 ซึ่งเรียนรายวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว จำนวน 64 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ

2.1 แบบสอบถามสำหรับกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ด้านบริบทของหลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรในเชิงนโยบายและแผนการดำเนินงาน เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

2.2 แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโทภาคพิเศษ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2548-2550 โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ด้านบริบทของหลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร รวมทั้งการจัดแผนการศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน (อาคาร/สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน) เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน (วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอน งานที่มอบหมาย และ

บุคลิกของผู้สอน) การวัดและประเมินผล การบริหารหลักสูตร (ในเชิงปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อ
นิสิต) และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ
แบบปลายเปิด

ตอนที่ 5 ด้านผลผลิตของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามที่ให้นิสิตประเมิน
คุณลักษณะของตน ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย หลังจากที่ได้ศึกษารายวิชาต่างๆ
ครบถ้วนแล้ว เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ได้นำไปหาค่าความตรงเชิงประจักษ์ (Face validity)
โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรจำนวน 3 คน และนิสิตระดับปริญญาโทภาคปกติ วิชาเอก
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 5 คน ตรวจสอบ
ความครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และความชัดเจนของข้อคำถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดย

3.1 แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาฯ ได้
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองที่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 11 ฉบับ
คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 แบบสอบถามสำหรับนิสิตระดับปริญญาโทภาคพิเศษ ได้ใช้วิธีส่งแบบสอบถาม
ทางไปรษณีย์และทางอีเมล ระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม 2551 จำนวน 64 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา
ทั้งสิ้น 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.44

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่และให้
คะแนนตามเกณฑ์ จากนั้นดำเนินการประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Window ดังนี้

4.1 หาค่าร้อยละข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 หาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามตอนที่ 2, 3, 4, และ 5 ซึ่งเป็น
แบบเลือกตอบ และแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

4.3 เปรียบเทียบผลการประเมินในด้านบริบทของหลักสูตร ระหว่างคณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาฯ และนิสิตระดับปริญญาโท

4.4 การประเมินคุณภาพของหลักสูตร มีดังนี้

4.4.1 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน ผลการประเมินจะต้องผ่าน
เกณฑ์ดังนี้ (รายละเอียดในตาราง 2)

-- ค่าคะแนนเฉลี่ย จะต้อง ≥ 3.50 หรือ

-- ค่าร้อยละ จะต้อง ≥ 75.00

4.4.2 การประเมินคุณภาพในด้าน วุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ
ของอาจารย์ประจำ ได้ประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ของสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, คณะกรรมการประกัน

คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (ค.ป.ภ.). 2550: 32-34) โดยจะต้องได้คะแนน ≥ 2

4.5 สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ได้นำมารวบรวมและสรุปประเด็นของคำตอบ แล้วแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 46 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาสูงสุดคือระดับปริญญาโทและมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 26-30 ปี สาขาวิชาของการศึกษาในระดับปริญญาตรีคือ บรรณารักษศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และมีงานทำงานแล้ว โดยส่วนใหญ่ทำงานในวิชาชีพบรรณารักษ์ คือ มีตำแหน่งงานเป็นบรรณารักษ์และครูบรรณารักษ์ โดยทำงานในหน่วยงานราชการ และมีระยะเวลาในการทำงาน 10 ปีขึ้นไปและระหว่าง 1-3 ปี ใกล้เคียงกัน

2. ผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร

2.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นตรงกันว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$ เท่ากัน) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่ามีความสอดคล้องตรงกันเช่นกัน โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ($\bar{X} = 4.47$ และ 4.41 ตามลำดับ) รองลงมาคือประเด็น ความชัดเจนทางด้านภาษา ($\bar{X} = 4.46$ และ 4.26 ตามลำดับ) ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 3.99$ และ 4.14 ตามลำดับ) และ ความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.96$ และ 4.06 ตามลำดับ) ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมิน วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าผลการประเมินโดยรวมและในแต่ละประเด็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ควรมีการปรับปรุงภาษาในเรื่องของการใช้คำ หรือขยายความให้ชัดเจนในบางข้อ

2.2 โครงสร้างหลักสูตร ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นตรงกันว่าโครงสร้างของหลักสูตรทั้ง แผน ก(2) และ แผน ข มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$ และ 4.19 ตามลำดับ และ $\bar{X} = 4.20$ และ 4.25 ตามลำดับ) ส่วนการสอบประมวลความรู้ที่สอบได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ก็มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$ และ 3.92 ตามลำดับ) เช่นกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตร ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับ

ปริญญาโท พบว่าโครงสร้างหลักสูตร ทั้งแผน ก(2) แผน ข และ การสอบประมวลความรู้ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ จำนวนหน่วยกิต ปริญญาโท ควรเพิ่มเป็น 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือกควรมีไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรีควรเพิ่มให้มากกว่า 3 หน่วยกิต และ ให้สอบประมวลความรู้ได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง

2.3 ความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร

2.3.1 ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาของหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความเห็นตรงกันว่า เนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอกบังคับมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ และ 4.54 ตามลำดับ) หมวดวิชาเอกเลือก คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ส่วนสารนิพนธ์และปริญญานิพนธ์ ทั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.83$ และ 4.54 ตามลำดับและ $\bar{X} = 4.83$ และ 4.56 ตามลำดับ) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นรายวิชา สารนิพนธ์และปริญญานิพนธ์ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมมากกว่า นิสิตระดับปริญญาโท

2.3.2 ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาในหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความเห็นตรงกันว่า ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอกบังคับมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$ และ 4.60 ตามลำดับ) หมวดวิชาเอกเลือกมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$ และ 4.21) สำหรับสารนิพนธ์และปริญญานิพนธ์ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ และ 4.75) ส่วนนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$ และ 4.48) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายวิชาพบว่า รายวิชา บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพมากกว่านิสิตระดับปริญญาโท

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตรที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ รายวิชา บส 511 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ โดยให้เน้นการสอนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในแง่หลักการเชิง Theory concept ระบบและเครื่องมือ รวมทั้ง Metadata แต่

ไม่ลงลึกในเชิงปฏิบัติ และควรเพิ่มตัวอย่างให้มากขึ้น อีกทั้งยังเห็นว่าเป็นวิชาที่จำเป็นต้องมีในหลักสูตร เพราะเป็นรายวิชาที่ช่วยทบทวนวิชาชีพบรรณารักษ์ที่เคยเรียนมา

2.4 การจัดแผนการศึกษา พบว่าทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสมแล้ว (ร้อยละ 74.32) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ผลการประเมินตามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ผ่านการประเมิน (ร้อยละ 81.82) แต่ในความคิดเห็นนิสิตระดับปริญญาโทไม่ผ่านการประเมิน (ร้อยละ 73.02)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดแผนการศึกษา ที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรนำรายวิชาวิจัย (บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มาสอนในภาคเรียนที่ 1 / หรือภาคเรียนที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้เริ่มงานวิจัยแต่เนิ่นๆ และมีเวลาหาหัวข้อเพื่อทำวิจัย ลดจำนวนรายวิชาในภาคฤดูร้อนให้เหลือเพียง 1 รายวิชา และจัดการเรียนการสอนในวันเสาร์/อาทิตย์แทนวันปกติ

3. ผลการประเมินด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

3.1 คุณสมบัตินักเรียน พบว่า คุณสมบัตินักเรียนด้านวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ ของอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้ว ได้คะแนนเพียง 1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน ซึ่งถือว่าไม่ผ่านการประเมิน

3.2 คุณสมบัตินักเรียนผู้สมัครเข้าศึกษา พบว่า ในด้านคุณสมบัติทั่วไป คณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) นิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องมีความรู้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี และมีความประพฤติดี โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่าเหมาะสมมากกว่านิสิตระดับปริญญาโท

ในด้านคุณสมบัติเฉพาะวิชา พบว่า คณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$) นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่ามีค่าเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่าเหมาะสมมากกว่านิสิตระดับปริญญาโท

ในด้านการสอบคัดเลือกที่มี 2 ชั้น พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเหมือนกัน (คณะกรรมการฯ $\bar{X} = 5.00$ ทั้ง 2 ข้อ, นิสิต $\bar{X} = 4.63$ และ 4.60) แต่เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน ถือได้ว่าคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา ที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรรับเฉพาะบัณฑิตที่จบสาขาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการเรียน

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนโดยให้นิสิตระดับปริญญาโทเป็นผู้ประเมิน พบว่า ในด้านอาคาร/สถานที่ นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่า ห้องบรรยายมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) แต่ห้องปฏิบัติการมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) โดยเฉพาะในเรื่องความเพียงพอ ($\bar{X} = 2.78$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำทางระดับน้อย ในด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่า เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) ซึ่งค่อนข้างต่ำทางระดับน้อย ส่วนเครื่องมือ/วัสดุทัศนูปกรณ์ และเอกสารประกอบการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$ และ 4.02)

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินสรุปได้ว่า ด้านอาคาร/สถานที่ พบว่า ห้องบรรยายผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ห้องปฏิบัติการไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน พบว่า เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน พบว่า เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ เครื่องมือ/วัสดุทัศนูปกรณ์ และเอกสารประกอบการสอน ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่เห็นตรงกันมากที่สุด เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการที่มีไม่เพียงพอ รองลงมาคือ แก้วน้ำในห้องปฏิบัติการที่ควรเปลี่ยนใหม่ เพราะน้ำไม่สะอาด และ ห้องปฏิบัติการมีความคับแคบ อัดอัด ไม่สะดวกเวลาเดินไปมา

4. ผลการประเมินด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร

4.1 สภาพการจัดการเรียนการสอน โดยให้นิสิตระดับปริญญาโทเป็นผู้ประเมิน พบว่า ในเรื่องวิธีการสอน นิสิตระดับปริญญาโทมีความเห็นว่า วิธีการสอนของผู้สอนในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วิธีการสอนข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้สอนมีการเสริมแรงและให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมาคือ ผู้สอนมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.67$) และผู้สอนมี course outline ที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.62$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ผลการประเมินในเรื่อง การใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอนของผู้สอนโดยรวม พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ ผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ เนื้อหาในสื่อการสอนมีความทันสมัย เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.13$) และ อุปกรณ์การสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.00$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผลการประเมินในเรื่องการมอบหมายงานของผู้สอนโดยรวมพบว่า นิสิตระดับปริญญาโท

มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมาคือ งานที่ผู้สอนมอบหมายช่วยให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.14$) และ ผู้สอนแบ่งคะแนนได้เหมาะสมกับงานที่มอบหมาย ($\bar{X} = 4.02$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผลการประเมินในเรื่องบุคลิกผู้สอนโดยรวม พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทมีความเห็นว่า บุคลิกผู้สอนโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้สอนมีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.71$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการสอน ($\bar{X} = 4.60$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผู้สอนพูดหรืออธิบายด้วยสำเนียงที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.49$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินในเรื่องวิธีการวัดและประเมินผลของผู้สอนโดยรวม พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาคือ วิธีการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = 4.37$) และ มีการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลรายวิชาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.32$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน ที่เห็นตรงกันมากที่สุด เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการสอนที่ผู้สอนบางท่านเข้าสอนและเลิกไม่ตรงเวลา และแต่ละครั้งก็เร่งรีบเพื่อให้สอนเสร็จทันเวลา

4.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร นิสิตระดับปริญญาโทมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสดูแลเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.00$) และ มีการจัดประชุม สัมมนา หรือ กิจกรรมทางวิชาการ ให้กับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.81$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรจัดโปรแกรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้มากกว่านี้ หรือ มีกิจกรรมทางวิชาการให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร

4.3 การบริหารหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีความเห็นว่า การบริหารหลักสูตรมีความชัดเจน/เหมาะสมแล้ว (ร้อยละ 90.91) สำหรับนิสิตระดับปริญญาโทมีความเห็นว่า การบริหารหลักสูตรของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.50$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือ กระบวนการคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษา เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.24$) และ การจัดตารางสอน มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์

การประเมิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ควรกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่อย่างเหมาะสมในแต่ละปีการศึกษา และ กรรมการส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการเพียงอาจารย์ จึงควรมีการส่งเสริมให้อาจารย์เสนอผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการโดยเร็ว หรือศึกษาต่อระดับปริญญาเอก หรือขออัตราอาจารย์ระดับปริญญาเอกเพิ่ม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรที่นิสิตระดับปริญญาโทเห็นตรงกันมากที่สุดคือ อาจารย์ผู้มีความสนใจติดตามเกณฑ์การควบคุมปริญญานิพนธ์มีไม่เพียงพอ

5. ผลการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตร 4 ด้าน มีดังนี้

5.1 คุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย นิสิตระดับปริญญาโทประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความสามารถในการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาคือ มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ($\bar{X} = 4.24$) และ มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.21$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

5.2 คุณลักษณะด้านจิตพิสัย นิสิตระดับปริญญาโทประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะด้านจิตพิสัยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ รักและศรัทธาในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.57$) และ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงาน และ มีความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.56$ เท่ากันทุกข้อ) ซึ่งทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

5.3 คุณลักษณะด้านทักษะพิสัย พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะด้านทักษะพิสัยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมาคือ มีบุคลิกภาพที่ดี ($\bar{X} = 4.25$) และ มีทักษะในด้านบริการและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.24$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโท ที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ได้รับความรู้/ทักษะเพิ่มขึ้นและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง และสามารถกล้าตัดสินใจมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่ขอนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านบริบทของหลักสูตร

1.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทั้ง 4 ประเด็นผ่านเกณฑ์การประเมินในทุกข้อ โดยมีความเหมาะสมในระดับมากตามลำดับดังนี้ คือ ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ความชัดเจนทางด้านภาษา ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง และ ความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมิน ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าผลการประเมินโดยรวมและในแต่ละประเด็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน อาจเป็นเพราะในการปรับปรุงหลักสูตรฉบับ 2546 นี้ ได้ดำเนินการอย่างละเอียดรอบคอบเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยเริ่มปรึกษาหารือร่วมกันนับแต่ปี พ.ศ. 2541 และเริ่มระดมความคิดอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2543 จนเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2545 จากนั้นได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จำนวน 10 คนให้มาวิพากษ์วิจารณ์หลักสูตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2545: 1) จึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณากลับกรองมาอย่างละเอียดรอบคอบในระยะเวลาที่ยาวนาน เพราะฉะนั้น เมื่อให้มีการประเมินหลักสูตร ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโทจึงมีความคิดเห็นโดยรวมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามก็มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเช่นกัน และที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ควรมีการปรับปรุงภาษาในเรื่องของการใช้คำ หรือขยายความให้ชัดเจนในบางข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาษาหรือคำที่ใช้ในบางข้ออาจล้าสมัยไปตามกาลเวลา จึงไม่อาจสื่อความได้ชัดเจนอย่างที่ควรจะเป็น

1.2 โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร

จากผลการวิจัย พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่าโครงสร้างของหลักสูตรทั้ง แผน ก(2) และ แผน ข มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนการสอบประมวลความรู้ที่สอบได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ก็มีความเหมาะสมในระดับมากเช่นกัน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตร พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ จำนวนหน่วยกิตปริญญานิพนธ์ควรเพิ่มเป็น 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือกควรมีไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรีควรเพิ่มให้มากกว่า 3 หน่วยกิต และ ให้สอบประมวลความรู้ได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

1) จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรจะต้องไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต ซึ่งกำหนดให้เป็นวิชาเอกบังคับ 21 หน่วยกิตทั้ง 2 แผน โดยที่แผน ก(2) จะต้องทำปริญญานิพนธ์ 12 หน่วยกิต ทำให้เหลือเป็นวิชาเลือกทั้งวิชาเอกเลือกและวิชาเลือกเสรีเพียง 9 หน่วยกิต ส่วนแผน ข จะต้องทำสารนิพนธ์ 6 หน่วยกิต ทำให้เหลือเป็นวิชาเลือกทั้งวิชาเอกเลือกและวิชาเลือกเสรี 15 หน่วยกิต เมื่อคิดเป็นรายวิชาจะได้เพียง 3 และ 5 รายวิชาตามลำดับ ซึ่งนิสิตระดับปริญญาโทที่เรียนแผน ก(2) มีความเห็นว่าน้อยเกินไป ทั้งๆ ที่วิชาเอกเลือกในหลักสูตรมีความน่าสนใจ

2) จำนวนหน่วยกิตปริญญานิพนธ์ควรเพิ่มเป็น 15 หน่วยกิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากประสบการณ์การควบคุมปริญญานิพนธ์นิสิตระดับปริญญาโทของผู้วิจัยที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 นิสิตมักจะกล่าวว่าการทำปริญญานิพนธ์เป็นเรื่องที่ยาก ต้องใช้ความอดทนสูงมาก และใช้เวลานาน ฉะนั้น การกำหนดหน่วยกิตปริญญานิพนธ์เพียง 12 หน่วยกิต จึงน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับ แรงงาน เวลา และค่าใช้จ่ายที่เสียไป

3) การสอบประมวลความรู้ ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช 2548 กำหนดให้นิสิตระดับปริญญาโทที่เรียนแผน ข ต้องสอบประมวลความรู้ และมีสิทธิสอบได้เพียง 3 ครั้ง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. 2548: 26-27) ซึ่งในการสอบประมวลความรู้นี้ เนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการสอบจะเป็นเน้นในเชิงการวิเคราะห์และการประยุกต์ทฤษฎี ซึ่งประเด็นที่นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ไม่สามารถคาดได้ว่าอาจารย์จะออกข้อสอบในเรื่องใด เนื่องจากความรู้ที่เรียนมามีสาระหลากหลายและได้เรียนผ่านมานานแล้ว หรืออาจเป็นเพราะไม่มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์เพียงพอ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2543: 12) จึงตอบคำถามข้อสอบได้ไม่ตรงประเด็น และทำให้สอบไม่ผ่าน

1.3 ความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร

1.3.1 ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาของหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า เนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอกบังคับมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด หมวดวิชาเอกเลือก คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนนิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนสารนิพนธ์และปริญญานิพนธ์ ทั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นรายวิชา สารนิพนธ์และปริญญานิพนธ์ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมมากกว่านิสิตระดับปริญญาโท การที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันอาจเป็นเพราะ

1) กระบวนการปรับปรุงหลักสูตรได้ดำเนินการอย่างรอบคอบ และใช้ระยะเวลาในการพิจารณาปรับปรุงที่ยาวนาน อีกทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร ดังที่อภิปราย

ในข้อ 1.1

2) ในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตร ได้มีการกำหนดแนวคิดของหลักสูตรอย่างชัดเจน กล่าวคือ (สัพพันธ์ ส่องแสงจันทร์. 2546: 37)

- ปรับโครงสร้างหลักสูตร ตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง "เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542"

- เปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงและสาระในหลักสูตรใหม่ทั้งหมด นับแต่ปรัชญาหลักสูตรวัตถุประสงค์ รายวิชาแกน/รายวิชาเลือก แผนการสอนที่มีทั้งแผน ก และแผน ข ทั้งนี้เพื่อความทันสมัยทั้งในแง่โครงสร้าง และวิทยาการเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนแนวคิดของศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ จากเดิมที่เน้น การครอบครอง (Ownership) เปลี่ยนไปเน้นที่ การเข้าถึง (Access)

- แนวคิดของหลักสูตรจะยึด "สารสนเทศ" เป็นแกนกลางที่แวดล้อมไปด้วย "ผู้ใช้" โดยมี "เครื่องมือ" ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศเป็นตัวเชื่อม และทั้ง 3 ส่วนนี้อยู่ภายใต้ "การบริหารจัดการ" และนำแนวคิดของ เบทส์ (Marcia J. Bates) ศาสตราจารย์ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ แห่ง UCLA Berkeley มาประยุกต์ด้วย ฉะนั้นรายวิชาแกนจึงประกอบไปด้วยรายวิชาที่เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ 3 กลุ่ม คือ 1) การบริหารจัดการ / และนโยบาย 2) ความรู้ทางเทคนิคในวิชาชีพ ประกอบด้วยรายวิชาที่เกี่ยวกับ ผู้ใช้ สารสนเทศ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 3) การวิจัย

จากเหตุผลที่กล่าวจึงทำให้เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความสมบูรณ์และทันสมัย ฉะนั้น คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท จึงมีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า เนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ทั้งในหมวดวิชาเอกบังคับและหมวดวิชาเลือกมีความเหมาะสมแล้ว

1.3.2 ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาในหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า เรื่องประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอกบังคับมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด หมวดวิชาเอกเลือกมีความเหมาะสมในระดับมาก สำหรับสารนิพนธ์และปริญญาานิพนธ์ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายวิชาพบว่า รายวิชา บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพมากกว่านิสิตระดับปริญญาโท

การที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพสอดคล้องตรงกัน อาจเป็นเพราะกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรได้ดำเนินการอย่างรอบคอบ และมีการกำหนดแนวคิดของหลักสูตรอย่างชัดเจน ดังที่อภิปราย

ไว้ในข้อ 1.3.1 ข้างต้น สำหรับรายวิชาวิธีวิจัยนั้น แม้ว่าผลการเปรียบเทียบจะมีความแตกต่างกัน แต่ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท ก็เห็นว่าวิชานี้มีประโยชน์ในระดับมาก โดยที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพมากกว่านิสิตระดับปริญญาโท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท นี้ คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และ ทักษะในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อวิชาชีพ และสังคม คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จึงให้ความสำคัญต่อรายวิชาวิธีวิจัยมากกว่านิสิตระดับปริญญาโท ซึ่งเป็นผู้เรียน

1.3.3 การจัดแผนการศึกษา พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การจัดแผนการศึกษานั้นมีความเหมาะสมแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ของนิสิตระดับปริญญาโทถือว่าไม่ผ่านการประเมิน โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดแผนการศึกษาข้อหนึ่งที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรนำรายวิชาวิจัย (บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มาสอนในภาคเรียนที่ 1 / หรือภาคเรียนที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้เริ่มงานวิจัยแต่เนิ่นๆ และมีเวลาหาหัวข้อวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะในการจัดแผนการศึกษานั้นได้จัดรายวิชาวิจัยไว้ในภาคเรียนที่ 3 ซึ่งเป็นภาคเรียนสุดท้าย วิชาที่เหลือคือการทำวิทยานิพนธ์ / หรือสารนิพนธ์ การที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จัดรายวิชาวิจัยไว้ในภาคเรียนสุดท้ายนั้นเป็นเพราะประสงค์จะให้นิสิตได้เรียนรายวิชาต่างๆ ครบถ้วนเสียก่อน เพื่อให้มองเห็นขอบข่ายสาระทั้งหมดของสาขาวิชา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดหัวข้อวิจัยของนิสิต อย่างไรก็ตามความคิดนี้เป็นความคิดที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนิสิต คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จึงควรหันมาพิจารณาทบทวน

2. ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

2.1 คุณสมบัติของอาจารย์ พบว่า คุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ ของอาจารย์ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้ว ได้คะแนนเพียง 1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ประเด็นนี้นับว่าเป็นภาวะวิกฤตของภาควิชาฯ ทั้งในแง่ของคุณภาพอาจารย์ และการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโท ทั้งนี้เพราะ อาจารย์ที่ปรึกษา / ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์นั้นจะต้องมีคุณวุฒิ วิทยานิพนธ์เอก หรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2549: 25) ฉะนั้น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จะต้องถือเป็นภาระเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไขปัญหานี้ในทุกวิถีทาง เพื่อให้คุณสมบัติของอาจารย์ของภาควิชาฯ ได้สัดส่วนทั้งในด้าน

วุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันในด้านคุณภาพของอาจารย์ เช่น การกำหนดกลยุทธ์ให้อาจารย์ทำผลงานทางวิชาการในระดับรองศาสตราจารย์ / และศาสตราจารย์ การหาทุนเพื่อให้อาจารย์ไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอก การขออัตราใหม่เพื่อบรรจุอาจารย์ระดับปริญญาเอก เป็นต้น

2.2 คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา พบว่า ในด้านคุณสมบัติทั่วไป และด้าน คุณสมบัติเฉพาะวิชา คณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่าเป็นความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนในด้านการสอบคัดเลือกที่มี 2 ขั้นตอนนั้น พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเหมือนกัน และถือว่าผ่านการประเมิน อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรรับเฉพาะบัณฑิตที่จบสาขา บรรณารักษศาสตร์ เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการเรียน ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะ คุณสมบัติเฉพาะวิชา ของผู้สมัครเข้าศึกษานั้น ได้กำหนดไว้ว่าเป็นผู้สำเร็จปริญญาตรี หรือกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียน สุดท้ายของระดับปริญญาตรี ฉะนั้น นิสิตระดับปริญญาโทที่เข้าศึกษาจึงมีทั้งผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีพื้นฐาน และไม่มีพื้นฐานทางสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ / หรือ บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ทั้งนี้โดยมีแนวคิดที่ว่า “...คนที่เรียนทางด้านนี้ น่าจะมีพื้นฐานในระดับปริญญาตรีพอสมควรแล้ว เนื้อหาทางวิชาการควรจะแน่นมาในระดับปริญญาตรี แล้วมาเรียนต่อ ปริญญาโทสาขาวิชานี้ เพื่อที่จะผสมผสานวิชาการที่เรียนมากับศาสตร์ทางบรรณารักษ์ ... เช่นเดียวกับคนที่เรียนแพทย์หรือทนายความ จะต้องจบปริญญาตรีมาแล้วจึงจะเรียนต่อได้ เพราะในการเรียนวิชาชีพใดๆ นั้น ควรจะมีพื้นฐานดีมาก่อนแล้ว” (วิชญ์ ทับเที่ยง, 2537: 17) อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนในสภาพที่เป็นจริง พบว่า ผู้ที่ไม่มีพื้นฐานทางบรรณารักษศาสตร์จะเกิดความเครียด เพราะเรียนไม่ทันผู้ที่มีพื้นฐาน ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างล่าช้า โดยเหตุนี้จึงเสนอให้รับเฉพาะบัณฑิตที่จบสาขามรรณารักษศาสตร์ เท่านั้น

2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในด้านอาคาร/สถานที่ นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่า ห้องบรรยายมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ห้องปฏิบัติการมีความเหมาะสมในระดับปานกลางและไม่ผ่านการประเมิน โดยเฉพาะในเรื่องความเพียงพอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำทางระดับน้อย ในด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน นิสิตระดับปริญญาโทเห็นว่า เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการมีความเหมาะสมในระดับปานกลางซึ่งค่อนข้างต่ำระดับน้อยและถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนในด้านเครื่องมือ/วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารประกอบการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมิน สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่เห็นตรงกันมากที่สุดเป็นเรื่องเกี่ยวกับ เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการที่มีไม่เพียงพอ รองลงมาคือ เก้าอี้ในห้องปฏิบัติการที่ควรเปลี่ยนใหม่ เพราะนั่งไม่สบาย และห้องปฏิบัติการมีความคับแคบ อึดอัด ไม่สะดวกเวลาเดินไปมา (ห้องมีขนาด 70 ตาราง-เมตร และมีเครื่องคอมพิวเตอร์ประมาณ 30 เครื่อง) จะเห็นได้ว่าประเด็นปัญหาสำคัญจะอยู่ที่ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ทั้งสิ้น คือ ความคับแคบ ความไม่เหมาะสม

เกี่ยวกับโต๊ะเก้าอี้ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ภาควิชาฯ ตระหนักเป็นอย่างดี และได้พยายามหาทางแก้ไข มาโดยตลอด (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. 2551ข: 163) แต่ภาควิชาฯ ไม่มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับอาคาร/สถานที่ เมื่อคณะ/หรือ มหาวิทยาลัยกำหนดลงมาเป็นเช่นไร ก็ต้องเป็นไปเช่นนั้น ส่วนจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ไม่เพียงพอ นั้น ไม่ใช่ประเด็นปัญหา เพราะปัญหาที่แท้จริง คือ ความไม่ทันสมัยและสภาพที่ชำรุด ซึ่ง ภาควิชาฯ ได้พยายามจัดหาในทุกปีการศึกษา เพื่อเพิ่มเติม และทดแทนเครื่องที่ชำรุด แต่ที่น่า พิจารณาก็คือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ 1 ห้องนั้น เป็นทั้งห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ หากมีการเรียนการสอนในชั่วโมงใด นิสิตจะไม่สามารถใช้ห้องปฏิบัติการนี้ได้ และทำให้เกิด ความรู้สึกว่เครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอ ฉะนั้นหากภาควิชาฯ สามารถจัดการให้มีห้อง คอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นห้องเรียน 1 ห้อง และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์อีก 1 ห้อง คาดว่าจะสามารถ แก้ปัญหาต่างๆ ลงได้

3. ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร

3.1 สภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยนิสิตระดับปริญญาโท ผลการวิจัย พบว่า วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอน การมอบหมายงาน บุคลิกผู้สอน และวิธี การวัดและประเมินผล ในภาพรวมทุกด้าน มีความเหมาะสมในระดับมาก และถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมินทุกด้าน จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสอนของอาจารย์ผู้สอนเป็นไปอย่างมี คุณภาพและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากภาควิชาฯ มีนโยบายที่สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนา บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เช่น การเพิ่มพูนความรู้โดยเข้าร่วมประชุม/สัมมนา การเชิญวิทยากรทั้งใน และนอกประเทศมาบรรยาย / หรือฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ตามความเหมาะสม ร่วมมือกับ มหาวิทยาลัยวัดทองเรี่ยแห่งเวลลิงตัน ประเทศนิวซีแลนด์ ในการส่งบุคลากรไปศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติม รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก เป็นต้น ส่งผลให้คณาจารย์ของภาควิชาฯ มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ ศาสตร์ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. 2551ข: 6,162)

3.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร นิสิตระดับปริญญาโทมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมใน ระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมิน สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เห็น ตรงกันมากที่สุดคือ ควรจัดโปรแกรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้มากกว่านี้ หรือมีกิจกรรมทาง วิชาการให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตรแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ภาควิชาฯ จัดให้นั้น เป็นประโยชน์ต่อนิสิต และปรารถนาที่จะให้จัดอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามภาควิชาฯ ควร พิจารณาจัดโปรแกรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้มากขึ้น รวมทั้งการศึกษาดูงานห้องสมุดในต่าง ประเทศ ทั้งนี้เพราะเป็นประสบการณ์ตรงที่นิสิตไม่สามารถเรียนรู้ได้จากห้องเรียน

3.3 การบริหารหลักสูตร ผลจากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีความเห็นว่าการบริหารหลักสูตรมีความชัดเจน / เหมาะสมแล้ว และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีข้อเสนอแนะให้กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่อย่างเหมาะสม และ ควรมีการส่งเสริมให้อาจารย์เสนอผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ โดยเร็ว หรือศึกษาต่อระดับปริญญาเอก หรือขออัตราอาจารย์ระดับปริญญาเอกเพิ่ม ส่วนนิสิตระดับปริญญาโทนั้น มีความเห็นว่าการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ การจัดอาจารย์ที่ปรึกษามีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ กระบวนการคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษาเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และ การจัดตารางสอบมีความเหมาะสม สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรที่นิสิตระดับปริญญาโทเห็นตรงกันมากที่สุดคือ อาจารย์ผู้มีความเหมาะสมปฏิบัติตามเกณฑ์การควบคุมปริญญานิพนธ์มีไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะที่เป็นประเด็นสำคัญที่สุด และเห็นตรงกันทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และนิสิตระดับปริญญาโท คือ เรื่องคุณสมบัติของอาจารย์ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาเดียวกันในเรื่องการประเมินคุณสมบัติของอาจารย์ในข้อ 2.1 ซึ่งไม่ผ่านการประเมิน กล่าวคือ อาจารย์ของภาควิชา มีจำนวน 11 คน มีตำแหน่งทางวิชาการเป็น อาจารย์ 8 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3 คน และ รองศาสตราจารย์ 1 คน ซึ่งในจำนวน 11 คนนี้จบการศึกษาระดับปริญญาเอก 1 คน เพราะฉะนั้นอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การควบคุมปริญญานิพนธ์จึงมีเพียง 2 คน ทั้งนี้เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์นั้นจะต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2549: 25) ซึ่งสามารถควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ให้นิสิตได้เต็มที่เพียง 20 คน ในขณะที่มีนิสิตที่ประสงค์จะทำปริญญานิพนธ์ 38 คน (รายงานประจำปีภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2551. 2552: 1) เพราะฉะนั้นภาควิชา รวมทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จะต้องถือประเด็นนี้เป็นวาระเร่งด่วน โดยพิจารณาหาทางผ่อนคลายนโยบายทั้งในระยะสั้น และแก้ไขปัญหาระยะยาว

4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร เป็นการประเมินคุณลักษณะของตัวเองของนิสิตระดับปริญญาโท ซึ่งผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะรายข้อและโดยรวมของนิสิตระดับปริญญาโทในด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อยู่ในระดับมาก และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน โดยมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ได้รับความรู้/ทักษะเพิ่มขึ้นและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง และสามารถถกเถียงโต้แย้งมากขึ้น การที่นิสิตระดับปริญญาโทประเมินคุณลักษณะของตนเองทุกด้านในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า

4.1 หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของภาควิชาฯ นี้ เป็นหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน

ทันสมัย ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม และเน้นการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งมีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. 2551ข: 162)

4.2 การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลที่ดีเป็นที่น่าพึงพอใจอย่างยิ่ง

4.3 การสอนของอาจารย์ในภาควิชา เป็นไปอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเห็นได้จากผลการประเมินเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของผู้สอน ที่นิสิตระดับปริญญาโทประเมินวิธีการสอน การใช้อุปกรณ์สื่อการสอน การมอบหมายงาน บุคลิกผู้สอน และการวัดและประเมินผลของอาจารย์ผู้สอนในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

เนื่องจากมีบางประเด็นที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนด หรือเป็นปัญหา คือ การจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาโท คุณสมบัติของอาจารย์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ ซึ่งภาควิชา ควรให้ความสนใจและพิจารณาหาหนทางแก้ไข ดังนี้

1. การจัดการศึกษา ภาควิชา ควรพิจารณาทบทวนการจัดการศึกษา เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับนิสิตระดับปริญญาโท ดังนี้

1.1 รายวิชาวิจัย (บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) ควรจัดให้เรียนในภาคเรียนที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้เริ่มงานวิจัยแต่เนิ่นๆ

1.2 ในภาคฤดูร้อน ควรลดรายวิชาให้เหลือเพียง 1 รายวิชา หรือไม่จัดสอนเลย ทั้งนี้เพื่อลดความเครียดในการเรียน และนิสิตจะได้มีเวลาเตรียมการในการทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

1.3 ไม่ควรจัดตารางเรียนที่มีเพียง 1 รายวิชาใน 1 ภาคเรียน

1.4 ตารางเรียนของนิสิตภาคพิเศษ ควรจัดให้เรียนในวันเสาร์ / หรือวันอาทิตย์ แทนวันปกติ

1.5 ควรพิจารณาจัดวิชาเลือกให้นิสิตได้มีโอกาสได้เลือกตามที่สนใจ และต้องการ

2. คุณสมบัติของอาจารย์ เนื่องจากคุณสมบัติของอาจารย์ในเรื่อง วุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ผ่านตามเกณฑ์การประเมิน อีกทั้งยังส่งผลไปถึงการควบคุมวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโทด้วย ฉะนั้น ภาควิชา จะต้องเร่งรีบดำเนินการแก้ไขเรื่องนี้ โดย

2.1 กำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติของภาควิชา เกี่ยวกับการทำผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับ รองศาสตราจารย์ ทั้งนี้เพื่อให้อาจารย์ของภาควิชา มีสัดส่วนตำแหน่งทางวิชาการตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 กำหนดกลยุทธ์เกี่ยวกับอาจารย์ระดับปริญญาเอก โดย

2.2.1 แสวงหาแหล่งทุนเพื่อส่งอาจารย์ไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ตามความเหมาะสม

2.2.2 ข้อกำหนดอัตราระดับปริญญาเอกเพิ่ม

2.2.3 กำหนดยุทธวิธีโครงการปริญญาโทสู่ปริญญาเอก โดยการให้ทุนกับนิสิตที่ เรียนในระดับปริญญาโท ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ตามที่ภาควิชาฯ ต้องการ ทั้งนี้ เพื่อให้อาจารย์ของภาควิชาฯ มีสัดส่วนคุณวุฒิตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.3 ขอความร่วมมือกับอาจารย์ภาควิชาต่างๆ ในคณะมนุษยศาสตร์หรือคณะอื่น ที่มี คุณสมบัติตามเกณฑ์การควบคุมปริญญาโท ให้มาช่วยเหลือในด้านการควบคุมปริญญาโท ของนิสิตในภาควิชาฯ เท่าที่จะเป็นไปได้

3. สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

3.1 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ภาควิชาฯ ควรพิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่อง ห้องปฏิบัติการ ดังนี้

3.1.1 จัดให้มีห้องปฏิบัติการ อย่างน้อย 2 ห้อง โดยห้องหนึ่งใช้เพื่อการเรียน การสอนโดยตรง และอีกห้องหนึ่งให้นิสิตใช้เพื่อการฝึกปฏิบัติการ

3.1.2 ปรับปรุงห้องปฏิบัติการในด้านกายภาพ รวมทั้งโต๊ะเก้าอี้ ให้สะดวกสบาย เหมาะสม และไม่อึดอัด

3.1.3 จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการให้เพียงพอและทันสมัย

3.1.4 จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เป็นประจำ

3.2 ห้องบรรยาย แม้ว่าจะผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่เป็นการผ่านเกณฑ์เพียง เล็กน้อย ภาควิชาฯ จึงควรพิจารณาปรับปรุงห้องบรรยายในด้านกายภาพโดยทั่วไปให้เหมาะสม และสบายตา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ประกอบการ หรือนายจ้างของมหابัณฑิต ดังนั้นจึงควรศึกษาเพิ่มเติม โดยศึกษาในแง่ของความพึงพอใจ ความ ต้องการ รวมทั้งคุณสมบัติของมหابัณฑิตที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะและขอบเขตความเปลี่ยนแปลงของ การศึกษาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- จิตพล อธิคม. (2543). การประเมินหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2550). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. [สงขลา: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ].
- นาวินี ภูวสุนทรเทศ. (2548). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จ การศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. อัดสำเนา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. พิมพ์ครั้งล่าสุด แก้ไข. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ปทีป เมธาคูณวุฒิ. (2544). หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จัดจำหน่ายโดยศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลาวัฒน์. (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในระดับบัณฑิตศึกษา. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2551). ระเบียบการรับสมัครสอบคัดเลือกเข้าเป็นนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา: ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับปริญญาโท ระดับ ปริญญาโทควบเอก ระดับปริญญาเอก ประจำปีการศึกษา 2551. [กรุงเทพฯ]: งานรับนิสิตใหม่ กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. (2546). หลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2546). [กรุงเทพฯ]: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์. (ถ่ายเอกสาร).
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. (2548). ข้อบังคับมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช 2548. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. (2545).

โครงการปรับปรุงหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2545) : สรุปผลการประชุม. (2545). [กรุงเทพฯ: ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2545]. เอกสารอัดสำเนา.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. (2551ก).

รายงานการสัมมนาโครงการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).

----- . (2551ข). รายงานประจำปีการประเมินคุณภาพ ประจำปีการศึกษา 2550.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รายงานประจำภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2551. (2552). [กรุงเทพฯ: ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ]. (เอกสารปริ้นเอ้าท์).

รุจิรี ภูสาระ. (2546). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: บัณฑิต พอยท์.

วิษณุ ทับเที่ยง. (2537). บทสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิษณุ ทับเที่ยง. [สัมภาษณ์โดย]

สิริพันธุ์ เดชพลกรัง, รินศิริ ทองคำ. ใน **บนถนนสายวิชาชีพ : ที่ระลึกในโอกาส
เกษียณอายุราชการผู้ช่วยศาสตราจารย์วิษณุ ทับเที่ยง และผู้ช่วยศาสตราจารย์
บุญสม ก้านสังวร. สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์, พวา พันธุ์เมฆา, บรรณาธิการ.**

กรุงเทพฯ: ชมรมเด็กจัดพิมพ์ให้ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน :

ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สัจด์ อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. [กรุงเทพฯ:

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

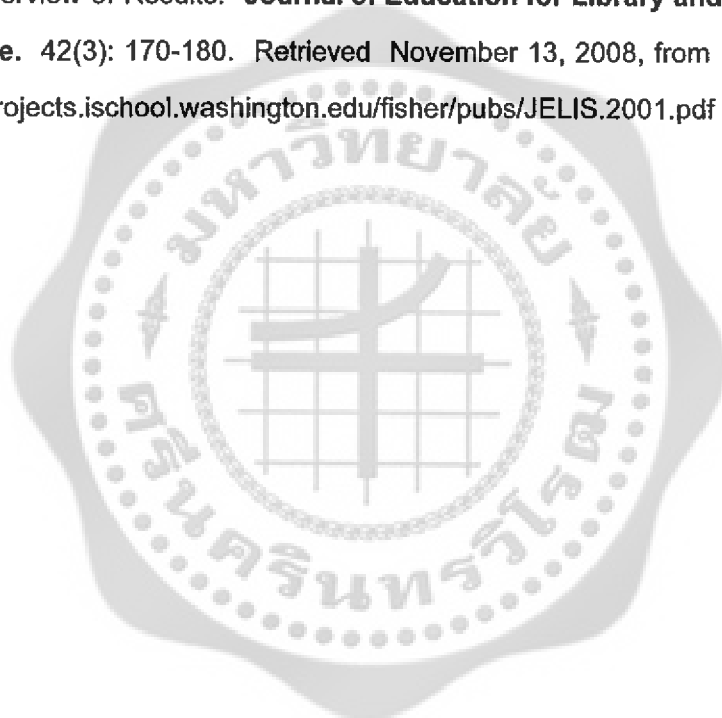
สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (ค.ป.ภ.). (2550). **คู่มือการประกันคุณภาพ**

การศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2549). **มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สุทัศน์ีย์ สุขประเสริฐ. (2544). **การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์. (2546, กรกฎาคม-ธันวาคม). พัฒนาการการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. **โดมทัศน์**. 24(2): 31-44.
- สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์; และคนอื่นๆ. (2549). **สถานภาพการทำงาน และความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหามบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2532-2548**. [กรุงเทพฯ]: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).
- Baruchson-Arbib, Shifra. (2000). **Curriculum for "Social Information Science" - Evaluation and Application**. Retrieved April 24, 2008, from <http://www.ifla.org/IV/ifla66/papers/062-161e.htm>
- Chu, Heting. (2006). **Curricula of LIS Programs in the USA : A Content Analysis**. In Khoo, C.; Singh, D.; & Chaudhry, A.S. (Eds). **Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)**. Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University. Retrieved November 14, 2008, from <http://www3.ntu.edu.sg/sci/A-LIEP/>
- Don, Xiaoying. (1996). **Transition of Library and Information Science Education in China : Problems and Perspective**. Retrieved April 24, 2008, from <http://www.ifla.org/IV/ifla62/62-xiad.htm/>
- Madaus, George F.; Scriven, Michael S.; Stufflebeam, Daniel L., [editors]. (1983). **Evaluation Models : Viewpoints On Educational and Human Services Evaluation**. Boston: Kluwer-Nijhoff.
- Miller, Michael J. (2007). **Information Communication Technology Infusion in 21st Century Librarianship : A Proposal for a Blended Core Course**. **Journal of Education for Library and Information Science**. 48(3): 202-217.

- Minishi-Majanja, Mabel K. (2007). **Integration of ICT's in Library and Information Science EducationIn sub-Saharan Africa**. Retrieved April 24, 2008, from <http://www.ifla.org/IV/ifla73/papers/083-Minishi-Majanja-en.pdf/>
- Miwa, Makiko. (2006). Trends and Issues of LIS Education in Asia. In Khoo, C.; Singh, D.; & Chaudhry, A.S. (eds.). **Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice, 2006. (A-LIEP 2006). Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 18-26)**. Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University. Retrieved November 13, 2008, from <http://www3.ntu.edu.sg/sci/A-LIEP/>
- Pettigrew, Karen E.; & Durrance, Joan C. (2001, Summer). KALIPER : Introduction and Overview of Results. **Journal of Education for Library and Information Science**. 42(3): 170-180. Retrieved November 13, 2008, from <http://projects.ischool.washington.edu/fisher/pubs/JELIS.2001.pdf>

แบบสอบถามชุดที่ 1
การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
(สำหรับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ)

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับและจะไม่ส่งผลใดๆ ต่อตัวท่าน แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน

3. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ด้านบริบทของหลักสูตร

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร

4. เกณฑ์ระดับความคิดเห็น

แบบสอบถามที่เป็นระดับความคิดเห็น มีเกณฑ์การประเมินในแต่ละระดับดังนี้

ระดับความคิดเห็น 5 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย มากที่สุด
ระดับความคิดเห็น 4 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย มาก
ระดับความคิดเห็น 3 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย ปานกลาง
ระดับความคิดเห็น 2 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย น้อย
ระดับความคิดเห็น 1 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย น้อยที่สุด

ตอนที่ 1
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- ☐ ชาย
- ☐ หญิง

2. อายุ

- ☐ 31-35 ปี
- ☐ 36-40 ปี
- ☐ 41-45 ปี
- ☐ 46 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- ☐ ปริญญาเอก
- ☐ ปริญญาโท

4. ตำแหน่งทางวิชาการ

- ☐ ศาสตราจารย์
- ☐ รองศาสตราจารย์
- ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- ☐ อาจารย์

ตอนที่ 2
ด้านบริบทของหลักสูตร

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรฉบับปรับปรุง 2546) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีดังนี้

เพื่อผลิตมหาบัณฑิตในวิชาชีพสารสนเทศให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีความรู้ความสามารถในการบริหารห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ
- 2) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี และเทคนิคทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
- 3) มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม
- 4) มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้และทักษะทางสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาระบบสารสนเทศในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) มีความรู้ความสามารถในการศึกษาค้นคว้าวิจัย และประยุกต์ความรู้ใหม่ให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศ และบริการ
- 6) มีคุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพ

คำชี้แจง: ขอให้ท่านพิจารณาว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนี้ว่า มีความชัดเจนด้านภาษา มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน และ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงในระดับใด จากนั้นโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

วัตถุประสงค์ ข้อที่	ความชัดเจนทางด้าน ภาษา					ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม					ความสอดคล้องกับสภาพ การจัดการเรียนการสอน					ความเป็นไปได้ในการ นำไปปฏิบัติจริง				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1) ความชัดเจนด้านภาษา

.....

.....

.....

2) ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน

.....

.....

.....

3) ความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

4) ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

.....

.....

.....

มีต่อหน้าถัดไป ➡

2. โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

2.1 โครงสร้างหลักสูตร

หมวดวิชา	จำนวนหน่วยกิต	
	แผน ก (2)	แผน ข
1. หมวดวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า 27	ไม่น้อยกว่า 33
1.1 วิชาเอกบังคับ	21	21
1.2 วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า 6	ไม่น้อยกว่า 12
2. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า 3	ไม่น้อยกว่า 3
3. วิทยุณานิพนธ์	12	-
4. สารนิพนธ์	-	6
รวม	42	42

ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
แผน ก(2)					
1. จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต					
2. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกบังคับ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต*					
4. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือก ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต					
3. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต					
4. จำนวนหน่วยกิต วิทยุณานิพนธ์ 12 หน่วยกิต					
แผน ข					
1. จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต					
2. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกบังคับ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต*					
3. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือก ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต					
4. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต					
5. จำนวนหน่วยกิต สารนิพนธ์ 6 หน่วยกิต					
6. การสอบประมวลความรู้ (สอบได้ไม่เกิน 3 ครั้ง)					

* มี 7 รายวิชาดังนี้

- 1. บส 501 สารสนเทศกับสังคม
- 2. บส 503 เทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการสารสนเทศ
- 3. บส 511 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ
- 4. บส 521 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ
- 5. บส 523 แหล่งสารสนเทศและบริการ
- 6. บส 531 หลักการบริหารสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศ
- 7. บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

[illegible]

[illegible]

[illegible]

รายวิชา	ความเหมาะสมของรายวิชา									
	ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ					ประโยชน์ที่มีต่อการประกอบวิชาชีพ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
บส 681 การศึกษาอิสระ 3(3-0) คำอธิบายรายวิชา: การศึกษาวิจัยเฉพาะบุคคล หรือกลุ่ม ตามหัวข้อที่สนใจ ซึ่งอาจกระทำในรูปของการวิจัย หรือการทดลองปฏิบัติภาคสนามในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ภายใต้การควบคุมและติดตามผลของอาจารย์ในภาควิชา ข้อเสนอแนะ										
บส 682 การศึกษาสาระพิเศษ 3(3-0) คำอธิบายรายวิชา: ศึกษาเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นในวิชาชีพสารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ข้อเสนอแนะ										
บส 688 สารนิพนธ์ 6 คำอธิบายรายวิชา: เสนอผลงานวิชาการที่เป็นการศึกษาค้นคว้าอิสระในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยอาจจัดทำในรูปของวิทยการประยุกต์ทฤษฎี วิจัยปฏิบัติการ วิจัยในชั้นเรียน ชุดการสอน ชุดฝึกอบรม กรณีศึกษา สิ่งประดิษฐ์ การรวบรวมและวิเคราะห์งานวิชาการ หรือการสร้างผลงานวิชาการในลักษณะอื่นๆ ที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตร เห็นสมควร ข้อเสนอแนะ										
บส 699 วิทยานิพนธ์ 12 คำอธิบายรายวิชา: เสนอผลงานวิชาการซึ่งเป็นการวิจัยปัญหาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ หรือ การจัดการสารสนเทศ โดยให้มีมาตรฐานที่ทางบัณฑิตวิทยาลัยกำหนดไว้ ข้อเสนอแนะ										

3. การจัดการแผนการศึกษา

ท่านคิดว่า แผนการศึกษาที่จัดให้ในแต่ละภาคเรียนนั้น มีความเหมาะสมหรือไม่

- ☐ เหมาะสม
- ☐ ไม่เหมาะสม โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงดังนี้

ตอนที่ 3
ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา

ท่านคิดว่า การกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ตามที่กำหนดไว้ใน "ระเบียบการรับสมัครสอบคัดเลือกเข้าเป็นนิสิต
ระดับบัณฑิตศึกษา" มีความเหมาะสมเพียงใด

คุณสมบัติและการสอบคัดเลือก	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
คุณสมบัติทั่วไป					
1. มีความรู้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี					
2. มีความประพฤติดี					
3. เป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย					
4. ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง หรือมีความผิดปกติที่จะเป็นอุปสรรค ต่อการศึกษา					
5. ไม่เคยถูกให้ออกจากสถาบันอุดมศึกษาใดๆ มาแล้ว เพราะ ความประพฤติไม่เหมาะสม หรือกระทำความผิดต่างๆ ที่ไม่ใช่ ทางด้านวิชาการ					
คุณสมบัติเฉพาะสาขาวิชา					
1. เป็นผู้สำเร็จปริญญาตรี หรือกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียน สุดท้ายของระดับปริญญาตรี โดยไม่จำกัดสาขาวิชา					
การสอบคัดเลือก					
1. การสอบขั้นที่1 การสอบข้อเขียน					
2. การสอบขั้นที่ 2 การสอบสัมภาษณ์					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4
ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร

การบริหารหลักสูตร

ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □
หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ในปัจจุบัน การบริหารหลักสูตร มีนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน และเหมาะสม หรือไม่
- ☐ มี และมีความชัดเจน เหมาะสมแล้ว
- ☐ มี แต่ไม่ชัดเจน และไม่เหมาะสม ควรมีการปรับปรุงดังนี้

.....

.....

.....

2. การจัดแผนการศึกษาสำหรับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ใช้ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือไม่
- ☐ เหมาะสมและสอดคล้อง
- ☐ ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้อง เพราะ

.....

.....

.....

3. วัน / เวลา ในการจัดประชุมพิจารณาหัวข้อ/เค้าโครง ปริญญานิพนธ์/สารนิพนธ์ ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมหรือไม่
- ☐ เหมาะสม
- ☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

4. การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรทุกรอบการใช้หลักสูตร (ทุก ๆ 5 ปี) มีความเหมาะสมหรือไม่
- ☐ เหมาะสม
- ☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่า การมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่

☐ เหมาะสม

☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

6. ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับนโยบายและแผนดำเนินการบริหารหลักสูตร

.....

.....

.....

จบแบบสอบถาม
ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

แบบสอบถามชุดที่ 2
การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
(สำหรับนิสิตระดับปริญญาโท)

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับและจะไม่ส่งผลใดๆ ต่อตัวท่าน แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน

3. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 4 ตอน

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ด้านบริบทของหลักสูตร
- ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
- ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร
- ตอนที่ 5 ด้านผลผลิตของหลักสูตร

4. เกณฑ์ระดับความคิดเห็น

แบบสอบถามที่เป็นระดับความคิดเห็น มีเกณฑ์การประเมินในแต่ละระดับดังนี้

ระดับความคิดเห็น 5 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย มากที่สุด
ระดับความคิดเห็น 4 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย มาก
ระดับความคิดเห็น 3 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย ปานกลาง
ระดับความคิดเห็น 2 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย น้อย
ระดับความคิดเห็น 1 หมายถึง	มีความเหมาะสม หรือเห็นด้วย น้อยที่สุด

ตอนที่ 1
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ ไม่เกิน 25 ปี ☐ 26-30 ปี
☐ 31-35 ปี ☐ 36-40 ปี
☐ 41 ปีขึ้นไป

3. ท่านสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา

4. สถานภาพปัจจุบัน

☐ ทำงานแล้ว ☐ ยังไม่ได้ทำงาน (ข้ามไปตอบ ตอนที่ 2)

5. ตำแหน่งงาน

6. ประเภทของหน่วยงาน

☐ ราชการ ☐ รัฐวิสาหกิจ
☐ เอกชน ☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

7. ระยะเวลาในการทำงาน

☐ 1-3 ปี
☐ 4-6 ปี
☐ 7-9 ปี
☐ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2
ด้านบริบทของหลักสูตร (Context)

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2546) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีดังนี้

เพื่อผลิตมหาบัณฑิตในวิชาชีพสารสนเทศให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ
- 2) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี และเทคนิคทางบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์
- 3) มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม
- 4) มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้และทักษะทางสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาระบบสารสนเทศในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) มีความรู้ความสามารถในการศึกษาค้นคว้าวิจัย และประยุกต์ความรู้ใหม่ให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศ และบริการ
- 6) มีคุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพ

คำชี้แจง: ขอให้ท่านพิจารณาว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น มีความชัดเจนในด้านภาษา มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน และ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ในระดับใด จากนั้นโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

วัตถุประสงค์ ข้อที่	ความชัดเจนทางด้านภาษา					ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม					ความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน					ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1) ความชัดเจนด้านภาษา

.....

.....

.....

2) ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน

.....

.....

3) ความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

4) ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

.....

.....

2. โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

2.1 โครงสร้างหลักสูตร

หมวดวิชา	จำนวนหน่วยกิต	
	แผน ก (2)	แผน ข
1. หมวดวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า 27	ไม่น้อยกว่า 33
1.1 วิชาเอกบังคับ	21	21
1.2 วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า 6	ไม่น้อยกว่า 12
2. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า 3	ไม่น้อยกว่า 3
3. วิทยุณาพนธ์	12	-
4. สารนิพนธ์	-	6
รวม	42	42

หมายเหตุ: หลักสูตรแผน ข นิสิตจะต้องสอบประมวลความรู้ โดยสอบได้ไม่เกิน 3 ครั้ง

ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร ทั้งแผน ก(2) และ แผน ข โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
แผน ก(2)					
1. จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต					
2. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกบังคับ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต*					
3. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือก ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต					
4. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต					
5. จำนวนหน่วยกิต วิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต					
แผน ข					
1. จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต					
2. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกบังคับ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต*					
3. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือก ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต					
4. จำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต					
5. จำนวนหน่วยกิต สารนิพนธ์ 6 หน่วยกิต					
6. การสอบประมวลความรู้ (สอบได้ไม่เกิน 3 ครั้ง)					

- * มี 7 รายวิชาดังนี้
- 1. บส 501 สารสนเทศกับสังคม
 - 2. บส 503 เทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการสารสนเทศ
 - 3. บส 511 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ
 - 4. บส 521 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ
 - 5. บส 523 แหล่งสารสนเทศและบริการ
 - 6. บส 531 หลักการบริหารสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศ
 - 7. บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร

แบบสอบถามออกจะยากหน่อยนะ

พี่ได้ผ่านก่อนก็ได้

[illegible]

รายวิชา	ความเหมาะสมของรายวิชา									
	ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ					ประโยชน์ที่มีต่อการประกอบวิชาชีพ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
บส 682 การศึกษาสาระพิเศษ 3(3-0) คำอธิบายรายวิชา: ศึกษาเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นในวิชาชีพ สารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ข้อเสนอแนะ										
บส 688 สารนิพนธ์ 6 คำอธิบายรายวิชา: เสนอผลงานวิชาการที่เป็นการศึกษาค้นคว้าอิสระ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยอาจจัดทำในรูปของวิจัย การประยุกต์ทฤษฎี วิจัยปฏิบัติการ วิจัยในชั้นเรียน ชุดการสอน ชุด ฝึกอบรม กรณีศึกษา สิ่งประดิษฐ์ การรวบรวมและวิเคราะห์งานวิชาการ หรือการสร้างผลงานวิชาการในลักษณะอื่นๆ ที่คณะกรรมการบริหาร หลักสูตรฯ เห็นสมควร ข้อเสนอแนะ										
บส 699 วิทยานิพนธ์ 12 คำอธิบายรายวิชา: เสนอผลงานวิชาการซึ่งเป็นการวิจัยปัญหา ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือ การจัดการ สารสนเทศ โดยให้มีมาตรฐานที่ทางบัณฑิตวิทยาลัยกำหนดไว้ ข้อเสนอแนะ										

3. การจัดแผนการศึกษา

ท่านมีความคิดเห็นว่า แผนการศึกษาที่จัดให้ในแต่ละภาคเรียนนั้น มีความเหมาะสมหรือไม่

- ☐ เหมาะสม
- ☐ ไม่เหมาะสม โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ดังนี้
-
-
-
-

ดาลายแล้ว พักก่อนเถอะ

ตอนที่ 3
ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร (Input)

1. คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา

ท่านคิดว่า การกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ มีความเหมาะสมเพียงใด

คุณสมบัติและการสอบคัดเลือก	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
คุณสมบัติทั่วไป					
1. มีความรู้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี					
2. มีความประพฤติดี					
3. เป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย					
4. ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง หรือมีความผิดปกติที่จะเป็นอุปสรรค ต่อการศึกษา					
5. ไม่เคยถูกให้ออกจากสถาบันอุดมศึกษาใดๆ มาแล้ว เพราะ ความประพฤติไม่เหมาะสม หรือกระทำความผิดต่างๆ ที่ไม่ใช่ ทางด้านวิชาการ					
คุณสมบัติเฉพาะสาขาวิชา					
1. เป็นผู้สำเร็จปริญญาตรี หรือกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียน สุดท้ายของระดับปริญญาตรี โดยไม่จำกัดสาขาวิชา					
การสอบคัดเลือก					
1. การสอบขั้นที่1 การสอบข้อเขียน					
2. การสอบขั้นที่ 2 การสอบสัมภาษณ์					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

ท่านคิดว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ต่อไปนี้มีความเหมาะสมในระดับใด

สิ่งอำนวยความสะดวก	เกณฑ์การประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
1. อาคาร/สถานที่ 1.1 ห้องบรรยาย	เพียงพอ						
	เหมาะสม						
	การถ่ายเทอากาศ						
	แสงสว่าง						
1.2 ห้องปฏิบัติการ	เพียงพอ						
	เหมาะสม						
	การถ่ายเทอากาศ						
	แสงสว่าง						
2. อุปกรณ์การเรียนการสอน 2.1 เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ใน ห้องปฏิบัติการ	เพียงพอ						
	คุณภาพ						
	ความทันสมัย						
2.2 เครื่องมือ / วัสดุทัศนูปกรณ์	เหมาะสม						
	ความทันสมัย						
	มีประสิทธิภาพ						
2.3 เอกสารประกอบการสอน	เพียงพอ						
	เหมาะสม						
	ความทันสมัย						

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก
ในการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 4
ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร (Process)

1. สภาพการจัดการเรียนการสอน

คำถามต่อไปนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้สอนในภาพรวม ขอให้ท่านอ่านข้อคำถามในแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า ผู้สอนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเช่นไร จากนั้นกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
วิธีการสอน					
1. ผู้สอนมี course outline ที่กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลของรายวิชา อย่างชัดเจน					
3. ผู้สอนจัดลำดับเนื้อหาต่อเนื่องเป็นอย่างดี					
4. ผู้สอนเตรียมการสอนล่วงหน้าเป็นอย่างดี					
5. ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา					
6. ผู้สอนอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน เข้าใจง่าย					
7. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามปัญหา					
8. ผู้สอนตอบคำถามได้ชัดเจน					
9. ผู้สอนมีวิธีการชักจูงให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน					
10. ผู้สอนดำเนินการสอนครบถ้วนตามเนื้อหาที่กำหนดไว้					
11. ผู้สอนได้นำความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยมาเชื่อมโยงกับการสอน					
12. ผู้สอนมีการเสริมแรงและให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอ					
13. ผู้สอนมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และศรัทธาในวิชาชีพ					
14. ผู้สอนปลูกฝังวิธีการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน					
15. ผู้สอนพยายามโยงเนื้อหาที่สอนกับการนำไปประยุกต์ใช้งาน					
การใช้อุปกรณ์การสอน สื่อการสอน					
1. ผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหา					
2. อุปกรณ์การสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ					
3. เนื้อหาในสื่อการสอนมีความทันสมัย เข้าใจง่าย					
งานที่มอบหมาย					
1. ผู้สอนมอบหมายงาน ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอ					
2. ปริมาณงานที่กำหนดให้มีความเหมาะสม					
3. ผู้สอนตรวจและส่งงานคืนทุกครั้ง พร้อมทั้งอธิบายเพื่อความเข้าใจ					
4. งานที่ผู้สอนมอบหมาย ช่วยทำให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น					
5. ผู้สอนแบ่งคะแนนได้เหมาะสมกับงานที่มอบหมาย					
6. ผู้สอนกำหนดวันส่งงานได้เหมาะสมกับลักษณะงานที่มอบให้					

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
บุคลิกผู้สอน					
1. ผู้สอนมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี					
2. ผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการสอน					
3. ผู้สอนเข้าสอนตรงเวลา					
4. ผู้สอนมีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่เหมาะสม					
5. ผู้สอนพูด หรืออธิบายด้วยสำเนียงที่ชัดเจน					
6. ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน					

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน

2. การวัดและประเมินผล

ขอให้ท่านอ่านข้อความในแต่ละข้อ จากนั้นกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. วิธีการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย					
2. วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหารายวิชา					
3. มีการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลรายวิชาอย่างเหมาะสม					
4. มีการวัดและประเมินผลตรงตามสภาพเป็นจริง และยุติธรรม					
5. ผู้สอนมีความชัดเจนและยุติธรรมในการตัดเกรด					
6. มีการประเมินความรู้ทางทฤษฎี					
7. มีการประเมินความรู้ด้านปฏิบัติ					

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

3. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ขอให้ท่านอ่านข้อคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรในแต่ละข้อว่า มีความเหมาะสมเพียงใด จากนั้นกรณำทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่					
2. มีการจัดประชุม สัมมนา หรือ กิจกรรมทางวิชาการ ให้กับผู้เรียน					
3. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน					
4. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและอาจารย์					

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

.....

.....

4. การบริหารหลักสูตร

ขอให้ท่านอ่านข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรในแต่ละข้อว่ามีความเหมาะสมเพียงใด จากนั้นกรณำทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. กระบวนการคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษา เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ					
2. มีการปฐมนิเทศที่ช่วยให้เข้าใจและรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน					
3. การจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา เป็นไปอย่างเหมาะสม					
4. การจัดอาจารย์ที่ปรึกษา มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ					
5. การจัดตารางเรียน ตารางสอน มีความเหมาะสม					
6. การจัดตารางสอบ มีความเหมาะสม					
7. การจัดสอบ Comprehensive มีความเหมาะสม (ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบ, จำนวนข้อสอบ, วิธีการตัดสินผล)					
8. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมคุณภาพของนิสิต อย่างเหมาะสม					
9. ขั้นตอนและวิธีการการพิจารณาหัวข้อ/หรือเค้าโครงปริญญาโท/ปริญญาตรี และสารนิพนธ์ มีความเหมาะสม					

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

.....

.....

ตอนที่ 5
ด้านผลผลิตของหลักสูตร (Product)

จากการที่ท่านได้เข้าศึกษาในหลักสูตรนี้ ขอให้ท่านพิจารณาว่า ท่านได้มีความความรู้ความสามารถ หรือมีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด จากนั้นเป็นโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านพุทธิสัย					
1. มีความรู้ในด้านการบริหารจัดการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ					
2. มีความรู้เชิงทฤษฎี และเทคนิคทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์					
3. มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม					
4. มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ เพื่อการพัฒนาระบบสารสนเทศในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ					
5. มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้า และวิจัย					
6. มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ใหม่ให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศ และบริการ					
7. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ					
8. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาชีพแก่สังคม					
9. ใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง					
10. รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ					
11. รู้จักแก้ปัญหาด้วยหลักการและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล					
12. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
13. รู้จักประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ดี					
ด้านจิตพิสัย					
1. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ					
2. รักและศรัทธาในวิชาชีพ					
3. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน					
4. ความตรงต่อเวลา					
5. เคารพในสิทธิของตนเอง และผู้อื่น					
6. ความอดทน อดกลั้น					
7. ความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี					
8. มีน้ำใจนักกีฬา					
9. รู้จักประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณภาพ					
10. มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
11. มีความเสียสละ					
12. มีความซื่อสัตย์สุจริต					
13. มีคุณธรรมและจริยธรรม					
14. สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
ด้านทักษะพิสัย					
1. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างคล่องแคล่ว					
2. สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม					
3. มีทักษะในด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ					
4. มีทักษะในด้านบริการและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้บริการ ได้เป็นอย่างดี					
5. มีทักษะด้านบริหารจัดการ					
6. มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล อย่างมีประสิทธิภาพ					
7. มีความคล่องแคล่ว ว่องไวในการให้บริการ					
8. เป็นแบบอย่างที่ดี					
9. มีบุคลิกภาพที่ดี					
10. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ / ทักษะ ที่ได้จากการศึกษา

จบแบบสอบถามแล้ว ขอขอบคุณยิ่ง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

1. ชื่อ (ภาษาไทย) นายสุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์
(ภาษาอังกฤษ) Mr. Suphat Songsaengchan

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 1103 00232 07 5

3. ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์

4. หน่วยงานที่สามารถติดต่อได้

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทรศัพท์: 02-260-0122, 02-260-1770 ต่อ 6300, 6301
Fax: 02-258-1428
E-mail: suphat@swu.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่เข้า	ปีที่จบ
1. กศ.บ. (ชีววิทยา)	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน	2506	2510
2. ประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชา เฉพาะ(บรรณารักษศาสตร์)	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร	2510	2511
3. กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร	2511	2513

6. ประสบการณ์การวิจัย

1) งานวิจัย เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

พ.ศ. 2549 สถานภาพการทำงานและความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒปีการศึกษา 2532-2548

พ.ศ. 2549 ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับ
การใช้กลยุทธ์การตลาดบริการในห้องสมุด

พ.ศ. 2550 บทบาทในการสอนการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

2) กรรมการเกี่ยวกับการวิจัย

2.1) ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท กรรมการพิจารณาเค้าโครงปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ของนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงานทางวิชาการ งานวิจัย ของมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏ ฯลฯ

2.2) ที่ปรึกษาการทำวิจัย สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

